Národní ústav pro vzdělávání
Školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků

Vývoj vzdělanostní a oborové struktury žáků a studentů ve středním a vyšším odborném vzdělávání v ČR a v krajích ČR a postavení mladých lidí na trhu práce ve srovnání se stavem v Evropské unii

2017/18

Ing. Jiří Vojtěch
Ing. Daniela Chamoutová

Praha 2018

O B S A H

1. Úvodem 3

2. Vývoj vzdělanostní struktury žáků nově přijímaných do středního vzdělávání a vyššího odborného vzdělávání 4

3. Vývoj vzdělanostní struktury žáků nově přijímaných do středního vzdělávání a vyššího odborného vzdělávání v členění podle krajů 10

4. Vývoj oborové struktury žáků ve středním a vyšším odborném vzdělávání 17

5. Postavení mladých lidí na trhu práce v ČR a EU 34

5.1 Ekonomická úroveň České republiky stoupá a pozvolna se přibližuje hodnotě za původní EU15 34
5.2 HDP a nezaměstnanost 36
5.3 Nezaměstnanost mladých v EU 37
5.4 Podíl dlouhodobě nezaměstnaných ve skupině mladých uchazečů o zaměstnání a podíl dlouhodobě nezaměstnaných na celkovém počtu nezaměstnaných 39
5.5 Nesoulad kvalifikace a požadavků pracovního místa (Skills mismatch) 41
5.6 Horizontální nesoulad oboru vzdělání a zaměstnání u osob mladších 35 let 42
5.7 Porovnání horizontálního nesouladu souhrnné skupiny 15–34letých a podskupiny terciárně vzdělaných 25–34letých 48
5.8 Horizontální nesoulad vzdělání a zaměstnání u terciárně vzdělaných osob ve věku 25–34 let 49

Výchozí údaje pro kapitolu 2 až 4 jsou z MŠMT, další vycházejí z údajů VŠPS Českého statistického úřadu a databází Eurostatu.

Vývoj vzdělanostní a oborové struktury žáků a studentů ve středním a vyšším odborném vzdělávání v ČR a v krajích ČR a postavení mladých lidí na trhu práce ve srovnání se stavem v Evropské unii 2017/18
Ing. Jiří Vojtěch, Ing. Daniela Chamoutová

Vydal Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků
© NÚV 2018
Korektura: oddělení pro komunikaci s veřejností a publikační činnost

1. Úvodem

Školní rok 2017/18 je významný skutečností, že konečně **začal nárůst počtu žáků vstupujících do prvních ročníků středních škol**, i když je tento nárůst zatím nepatrný (129 žáků; 0,1 %). Počet 15letých dosáhl minima již v roce 2015, v počtech žáků přicházejících do středních škol se však nárůst 15letých ihned neobjevil. Bylo to způsobeno jednak odklady při nástupu do prvních tříd základní školy, jednak zadržením některých žáků v průběhu základní školy (neúspěšnost), posunem mezi kalendářním a školním rokem, ale i skutečností, že vzhledem k velkému zájmu zaměstnavatelů o pracovní sílu zůstane část žáků na trhu práce jako nekvalifikovaná pracovní síla.

Pokles nově přijatých na úrovni prvních ročníků středních škol se postupně zmenšoval, v roce 2010/11 činil 14 700 žáků, v roce 2013/14 2 100 žáků, v roce 2014/15 necelých 800 žáků a konečně v roce 2016/17 činil pouze 384 žáků přicházejících ze základních škol či nižšího stupně víceletých gymnázií. Průběh vývoje počtu 15letých ukazuje postupný mírný nárůst v dalších letech, poté i výraznější vzestup, v celku lze očekávat téměř desetiletí nárůstu počtu přijímaných.

Obr. 1: Dlouhodobý vývoj počtu 15letých osob v České republice

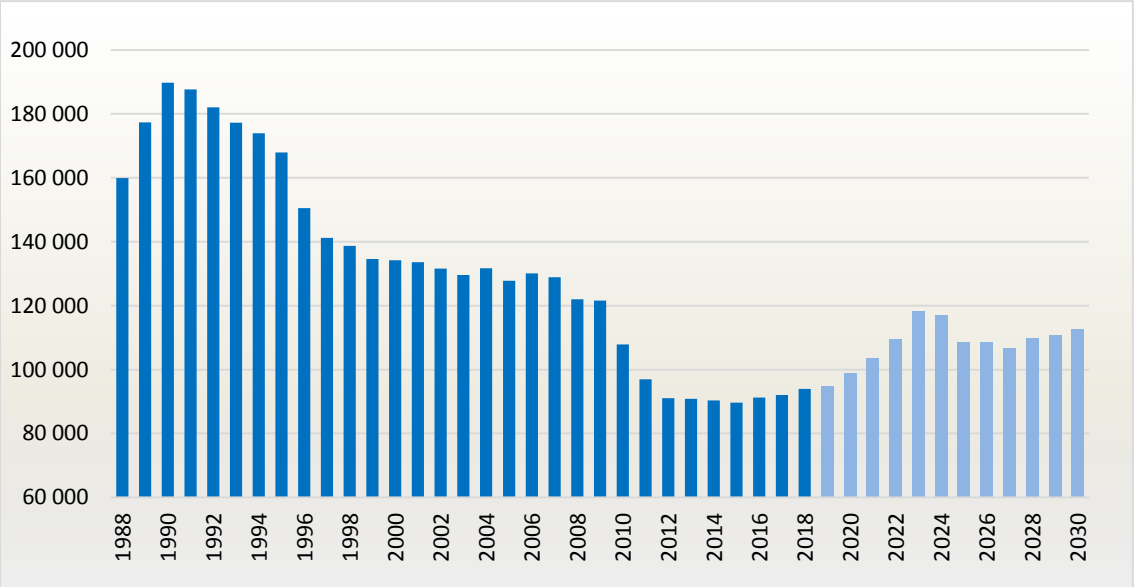

Zdroj dat: ČSÚ

Komplikovaná situace škol s nízkými počty žáků se ani ve školním roce 2017/18 zásadně nezlepší a v celkových počtech žáků bude pokles ještě pokračovat a výrazné zlepšení se projeví až po roce 2020. Ve středním školství tak i dále výrazně přebývají kapacity, klesá velikost tříd a počty žáků na učitele, což je, vzhledem ke značnému počtu oborů vzdělání, problémem i z hlediska zajištění kvalitní výuky a vybavení škol. V některých krajích začala optimalizace vzdělávací nabídky, ale pro krajské orgány je to velmi nepopulární opatření. Školám by z ekonomického pohledu mohl pomoci nový způsob financování, nedostatek žáků a malá naplněnost škol zůstane i nadále potíží.

Delší dobu bude přetrvávat nepříjemná situace pro zaměstnavatele, protože několik let bude pokračovat snižování počtu absolventů. To je velmi nepříjemné zejména ve vztahu k rostoucí ekonomice a potřebě pracovních sil. Také nelze počítat s poklesem podílu přijímaných do terciárního studia. I když se u absolventů učebních oborů snižuje přechod do nástavbového studia vlivem vysoké neúspěšnosti žáků u maturitní zkoušky, není tento vliv vzhledem k vývoji potřeb trhu práce znatelný. Rovněž narůstá podíl žáků, kteří předčasně odcházejí, zejména v učebních oborech, v maturitních oborech pak způsobuje výrazné snížení počtu absolventů neúspěšnost žáků u maturitních zkoušek.

Zdůrazňování potřebnosti a uplatnitelnosti vyučených absolventů i podpora formou stipendií či jiných výhod, pořádání propagačních akcí apod. ovlivňuje žáky a jejich rodiče a směruje větší podíl nově přijímaných do nejžádanějších, technických učebních oborů. Celkově však podíl přijímaných

do učebních oborů opět nepatrně poklesl, předesíláme, že je to především na úkor gastronomických oborů a že podíl přijatých do strojírenských a elektrotechnických oborů opět narostl.

Vývoj počtu absolventů (obr. 2) je skutečně znepokojivý, ovšem není ovlivněn jen školstvím, ale především vývojem populace, a tedy počtem přijímaných žáků před několika lety. Vzhledem k vývoji počtu přijímaných bude tento pokles pokračovat ještě několik let. Určitý vliv školství se zde ale také projevuje, a to poměrně velkým počtem žáků, kteří neuspějí u maturitní zkoušky. Někteří žáci sice maturitní zkoušku složí v pozdějším termínu, někteří opakují, jiní přejdou do učebního oboru, nezanedbatelná část však odejde ze vzdělávání a jsou pak na trhu práce klasifikováni jako pracovníci se základním vzděláním a v počtech absolventů SŠ se neobjeví. Skutečnost, že v roce 2017 ukončilo vzdělávání nepatrně více maturantů, je zřejmě dána tím, že části těch, kteří opakovali ročníky, se konečně podařilo maturitu složit.

Obr. 2: Vývoj počtu absolventů, kteří v letech 2006–2017 ukončili vzdělávání

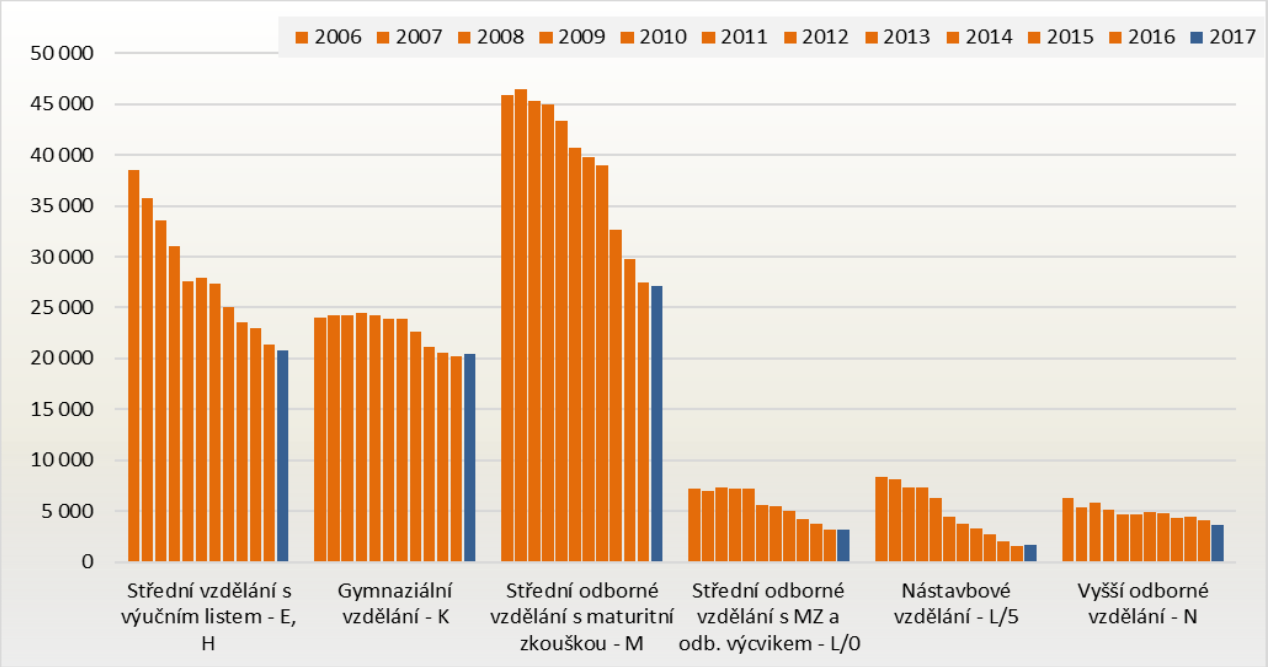

2. Vývoj vzdělanostní struktury žáků nově přijímaných do středního vzdělávání a vyššího odborného vzdělávání

Vývoj vzdělanostní struktury podle kategorií vzdělání je možné sledovat podle počtu žáků a dále i podle jejich podílu na celku žáků, kteří přicházejí do středního vzdělání ze základní školy nebo z nižšího stupně gymnaziálního vzdělávání.

Sledování údajů o vývoji **počtu** žáků je v situaci výrazné proměnlivosti počtu 15letých v příslušných populačních ročnících málo funkční, protože téměř ve všech kategoriích docházelo v minulých letech k výraznému poklesu, a nelze tedy dobře srovnávat vývoj mezi jednotlivými kategoriemi. Porovnávání proto provádíme především na základě **podílů** nově přijímaných.

Vývoj podílů žáků vstupujících do oborů poskytujících **vzdělání s výučním listem** (kategorie H+E) doznal v posledním desetiletí docela výrazných změn. Až do roku 2008 jejich podíl klesal (30,3 %), v roce 2008/09 došlo k obratu a tento podíl trvale mírně narůstal, až v roce 2012/13 dosáhl v tomto desetiletí maxima (32,1 %). Potom následoval opět mírný pokles a **v roce 2017/18 je podíl žáků přijatých do učebních oborů 29,33 %**, tedy nepatrně pod 30 %.

V „klasických“ **maturitních oborech v odborném vzdělávání** (kategorie M) dochází v tomto desetiletí ke kolísání – po nárůstu do roku 2009/10 až na hodnotu 36,9 % následuje pokles až do roku 2013/13 (34,8%), pak opět mírný nárůst, s malým propadem v roce 2015/16. **Současná**

hodnota podílu žáků přijatých do maturitních oborů odborného vzdělání bez odborného výcviku **37,2 % představuje maximum desetiletí**. Je to zřejmé z obrázků 3a a 3b.

V **maturitních oborech zahrnujících odborný výcvik** (kategorie L0) dochází od roku 2008 k poklesu, v posledním roce tvoří **podíl přijatých žáků 6,1 %**. I tak jde o nezanedbatelný podíl, přesahující 6 % nově přijatých. Žáci této formy vzdělání absolvují i odborný výcvik, a to prakticky ve stejném rozsahu jako žáci ve tříletých učebních oborech, a jsou připraveni jako vysoce kvalifikovaní dělníci pro náročná povolání. Rostoucí náročnost mnoha dělnických profesí i povolání ve službách často vyžaduje vzdělání na vyšší úrovni, proto má toto vzdělání svoje důležité místo. Je zde snaha řešit případné problémy těchto žáků s neúspěšností u maturitní zkoušky tím, že by mohli ve 3. ročníku získat výuční list.

Podíl žáků vstupujících do **gymnaziálního vzdělávání** (či do jeho vyššího stupně) se po výraznějším nárůstu v letech 2009/10 až 2012/13 v posledních letech ustálil **na hodnotě 22,5 %**.

I když dochází k pozvolnému poklesu podílu žáků nově přijatých do učebních oborů, je **významné to, že se nezastavil nárůst v technických oborech**, kde oproti minulému šk. r. došlo k výraznému nárůstu ve skupině oborů Elektrotechnika (o 0,62 p.b.) a dále v oborech Zpracování dřeva a Strojírenství (o 0,3 a 0,2 p.b.). Naopak největší pokles byl zaznamenán v gastronomických oborech (–1,3 p.b., podrobněji viz kapitola 4). V **maturitních oborech s odborným výcvikem** (L0) došlo k výraznému poklesu **ve skupině strojírenských oborů**, ovšem tato skupina zaznamenala výjimečně vysoký **nárůst v pětiletém období** (7,1 p.b.). V **klasických maturitních oborech** (M) vykazují poměrně výrazný nárůst skupiny Zdravotnictví (1,0 p.b.) a Informační technologie (0,6 p.b.), další, již menší, skupina Elektrotechnika (0,3 p.b.). I zde **skupina Strojírenství** vykazuje meziroční **pokles** (0,7 p.b.), po poměrně velkém nárůstu v pětiletém období. Ve všech kategoriích vzdělání výrazně klesá podíl oborů skupiny Gastronomie, hotelnictví a turismus. Podrobné údaje k vývoji ve skupinách oborů přináší kapitola 4.

Názorný pohled na vývoj počtů a podílů žáků vstupujících, či přesněji nově přijatých do jednotlivých kategorií vzdělání v denní formě poskytují obrázky 3a a 3b. **Obrázek 3a** znázorňuje vývoj **počtu žáků vstupujících do středního vzdělávání** (jsou zde zahrnuti žáci 1. ročníků středních škol a věkově odpovídajících ročníků víceletých gymnázií v absolutních počtech). Protože počet žáků se v těchto letech výrazně mění vlivem poklesu populace, je na **obrázku 3b** uveden vývoj **podílů žáků** v uvedených kategoriích vzdělání. Jsou zde zřejmé proporce počtu žáků procházejících uvedenými druhy vzdělání. Tabulka s konkrétními údaji o počtech žáků a jejich podílech je uvedena dále.

Do počtu žáků **jsou zahrnuti i žáci se zdravotním postižením**, a to jak žáci škol zřízených pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (tzv. speciálních škol), tak žáci se zdravotním postižením integrovaní skupinově nebo individuálně. **Podíl žáků se zdravotním postižením** je 3,4 % žáků vstupujících do středního vzdělávání po základní škole, v roce 2017/18 je to 3 405 žáků; z nich 2 125 vstupuje do různých oborů kategorie E a 121 do kategorie H, umožňujících dosáhnout výučního listu (hlavně do oborů gastronomických, zemědělských, potravinářských a stavebních), 953 pak do přípravy v praktické škole a 170 do oborů poskytujících střední vzdělání s maturitní zkouškou.

Ve všech údajích a propočtech jsou **zahrnuti i žáci a studenti přijímaní ke studiu v neveřejných školách (soukromých a církevních)**. Jejich počet v denní formě v oborech pro žáky po základním vzdělání **je 11 974, což představuje 12 % přijímaných**. V oborech odborného vzdělávání je 10 204 nově přijatých, z toho v oborech poskytujících výuční list 3 077 žáků, v maturitních oborech zahrnujících odborný výcvik 793 žáků a ve studijních oborech poskytujících střední vzdělání s maturitní zkouškou kategorie M 6 077 nových žáků.

Není uveden přehled o **jiných formách vzdělávání** (studiu při zaměstnání), počet žáků v něm je poměrně stabilní, ve školním roce 2017/18 činí počet nově přijatých 1 693 žáků, což představuje 1,7 % počtu žáků denního vzdělávání. V oborech poskytujících výuční list (H) představuje jejich podíl 1,5 % žáků denního studia, v maturitních oborech odborného vzdělávání (M) 2,7 %, v maturitních oborech s odborným výcvikem (L0) 1,0 % počtu žáků denního vzdělávání. Podíl gymnazistů studujících v jiné než denní formě činí 0,2 %. Vedle toho je přijímán značný počet žáků do zkrácené formy studia (viz tab. 2), kterou do uváděných procent nezahrnujeme.

Obr. 3a: Vývoj počtů žáků vstupujících do 1. ročníků středního vzdělávání (u víceletých gymnázií do vyššího stupně), včetně žáků neveřejných škol a žáků se zdravotním postižením – denní forma

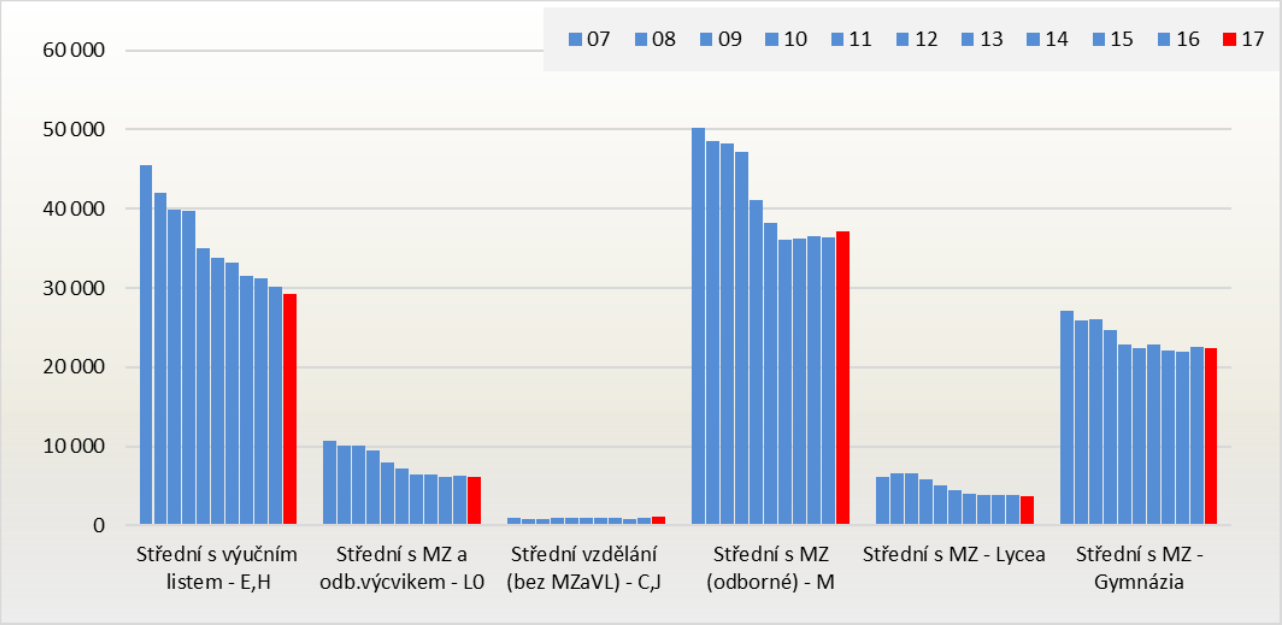

Obr. 3b: Vývoj podílů žáků vstupujících do 1. ročníků středního vzdělávání (u víceletých gymnázií do vyššího stupně), včetně žáků neveřejných škol a žáků se zdravotním postižením

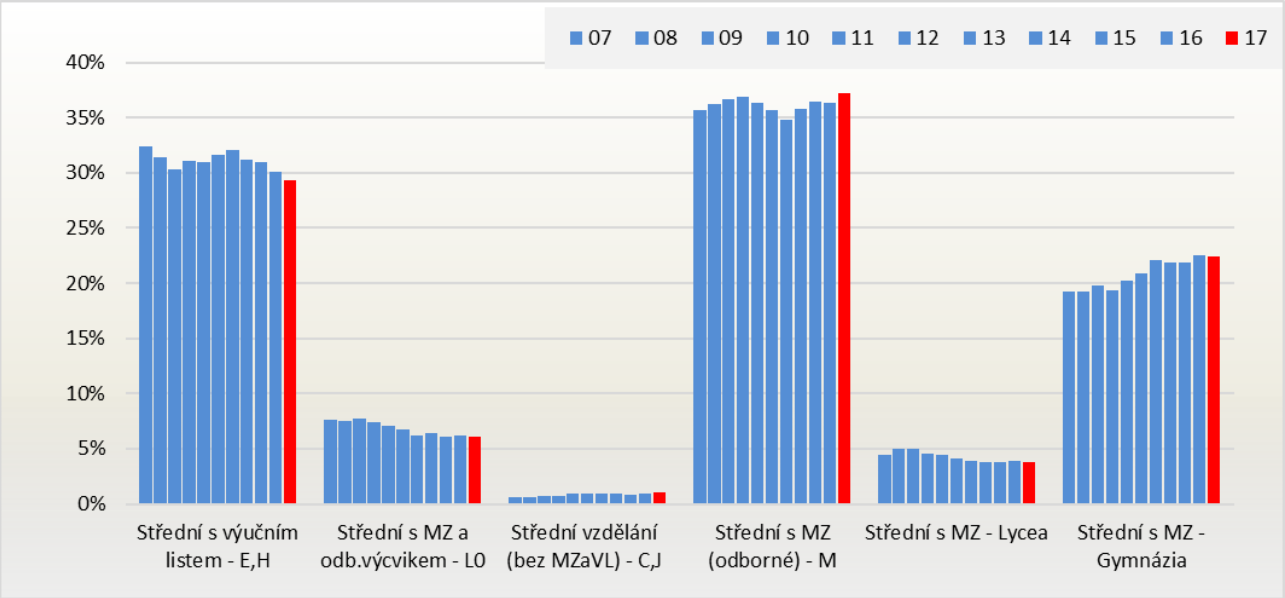

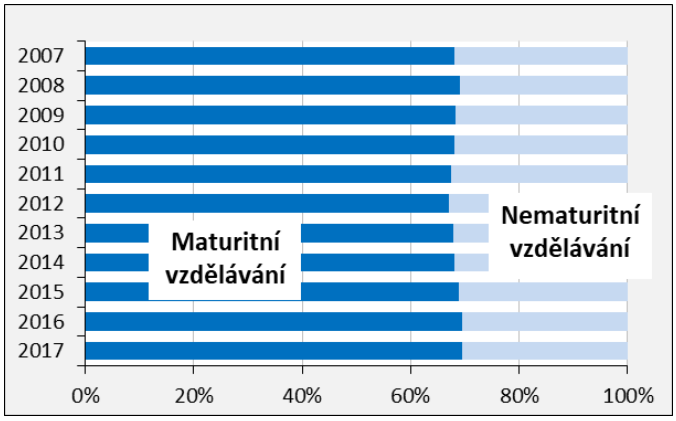

Obr. 4: Vývoj podílů žáků v maturitním a nematuritním vzdělávání v denní formě

Od roku 2007, kdy podíl maturantů dosahoval 67,0 %, narostl jejich podíl o 2,6 p.b. Po maximu, které v roce 2008 dosáhlo až 69,1 %, došlo ke snížení až o 2 p.b. Od roku 2013 však podíl žáků vstupujících do oborů s maturitou opět roste a v tomto školním roce 2017/18 jejich podíl přesáhl původní maximum o 0,4 p.b. a vzrostl na hodnotu 69,5 %.

Tab. 1: Vývoj počtů a podílů žáků vstupujících do 1. ročníků středního vzdělávání (u víceletých gymnázií do vyššího stupně), včetně žáků neveřejných škol a žáků se zdravotním postižením

Denní forma

	Gymná-	Obory vzdělání kategorie M, J a C (SOŠ)				Obory vzdělání kat. H+E a L0			Celkem	z toho
30.9.	zium	s maturit.	Lycea	bez mat.	Celkem	s výuč.list.	s matur.	Celkem		s matur.
2006	27 112	50 171	6 217	905	57 293	45 472	10 687	56 159	140 564	94 187
2007	25 845	48 496	6 662	881	56 039	42 010	10 096	52 106	133 990	91 099
2008	25 994	48 308	6 527	883	55 718	39 858	10 155	50 013	131 725	90 984
2009	24 707	47 131	5 883	943	53 957	39 729	9 413	49 142	127 806	87 134
2010	22 859	41 097	5 059	1 010	47 166	35 090	8 002	43 092	113 117	77 017
2011	22 361	38 187	4 464	1 007	43 658	33 876	7 186	41 062	107 081	72 198
2012	22 811	36 024	3 998	978	41 000	33 202	6 406	39 608	103 419	69 239
2013	22 175	36 256	3 804	971	41 031	31 566	6 486	38 052	101 258	68 721
2014	21 960	36 598	3 795	826	41 219	31 154	6 145	37 299	100 478	68 498
2015	22 524	36 327	3 855	922	41 104	30 118	6 248	36 366	99 994	68 954
2016	22 410	36 923	3 908	1 078	41 909	29 286	6 005	35 291	99 610	69 246
2017	22 375	37 146	3 780	1 082	42 008	29 257	6 099	35 356	99 739	69 400
rozdíl17-16	*-35*	*223*	*-128*	*4*	*99*	*-29*	*94*	*65*	*129*	*154*
%	*-0,2%*	*0,6%*	*-3,3%*	*0,4%*	*0,2%*	*-0,1%*	*1,6%*	*0,2%*	*0,1%*	*0,2%*

Vše v %	Gymná-	Obory vzdělání kategorie M, J a C (SOŠ)				Obory vzdělání kat. H+E a L0			Celkem	z toho
30.9.	zium	s maturit.	Lycea	bez mat.	Celkem	s výuč.list.	s matur.	Celkem	%	s matur.
2006	19,29	35,69	4,42	0,64	40,76	32,35	7,60	39,95	100	67,01
2007	19,29	36,19	4,97	0,66	41,82	31,35	7,53	38,89	100	67,99
2008	19,73	36,67	4,96	0,67	42,30	30,26	7,71	37,97	100	69,07
2009	19,33	36,88	4,60	0,74	42,22	31,09	7,37	38,45	100	68,18
2010	20,21	36,33	4,47	0,89	41,70	31,02	7,07	38,10	100	68,09
2011	20,88	35,66	4,17	0,94	40,77	31,64	6,71	38,35	100	67,42
2012	22,06	34,83	3,87	0,95	39,64	32,10	6,19	38,30	100	66,95
2013	21,90	35,81	3,76	0,96	40,52	31,17	6,41	37,58	100	67,87
2014	21,86	36,42	3,78	0,82	41,02	31,01	6,12	37,12	100	68,17
2015	22,53	36,33	3,86	0,92	41,11	30,12	6,25	36,37	100	68,96
2016	22,50	37,07	3,92	1,08	42,07	29,40	6,03	35,43	100	69,52
2017	22,43	37,24	3,79	1,08	42,12	29,33	6,11	35,45	100	69,58
rozdíl17-16	*-0,06*	*0,18*	*-0,13*	*0,00*	*0,04*	*-0,07*	*0,09*	*0,02*	*-*	*0,06*

Pozn.: V počtu žáků gymnázií jsou zahrnuti žáci přijatí do 1. ročníků čtyřletých gymnázií a žáci studující ve víceletých gymnáziích v ročnících odpovídajících 1. ročníku čtyřletého gymnázia.

	Zkrácené studium pro získání			
	středního vzdělání s výučním listem		středního vzdělání s maturitou	
30.9.	denní	jiné	denní	jiné
2007	83	55	41	118
2008	57	57	9	243
2009	177	44	22	171
2010	344	63	21	353
2011	428	120	65	480
2012	616	130	101	765
2013	867	191	275	872
2014	1 083	317	273	1 305
2015	1 055	365	188	1 244
2016	914	536	162	1 329
2017	1 071	586	130	1 496

Tab. 2: Vývoj počtu žáků nově přijatých do zkráceného studia

Počet dospělých vstupujících do zkráceného studia roste, jejich počty již nejsou zanedbatelné. V učebních oborech je v denním studiu zájem zejména o obory skupin Elektrotechnika, telekomunikační a VT (397), Strojírenství (177) a Stavebnictví (171), v maturitních oborech pak o skupiny Ekonomika a administrativa (50) a Pedagogika, učitelství a sociální péče (34). Ve studiu při zaměstnání je v učebních oborech výrazný zájem o obory skupiny Elektrotechnika, telekomunikační a VT (494), v maturitních oborech pak opět o skupinu Pedagogika, učitelství a sociální péče (1144) a Zdravotnictví (200).

Toto rozložení zájmu avizuje, které profese na trhu práce poskytují zaměstnání a jaké kvalifikace tedy absolventi jiných oborů potřebují získat pro své dobré uplatnění.

K výraznějšímu vývoji dochází ve struktuře žáků, kteří se připravují v oborech navazujících na dříve uvedené kategorie středního vzdělávání, tj. v **nástavbovém a vyšším odborném vzdělávání**. Protože tyto kategorie vzdělávání nejsou ve vzájemné přímé vazbě, je na obrázku 5 vyjádřen vývoj **pouze v počtech žáků a studentů** nově přijatých do 1. ročníků nástavbového a vyššího odborného studia. Číselné hodnoty jsou uvedeny v tabulce 3.

Obr. 5: Vývoj počtů žáků a studentů vstupujících do 1. ročníků nástavbového a vyššího odborného vzdělávání

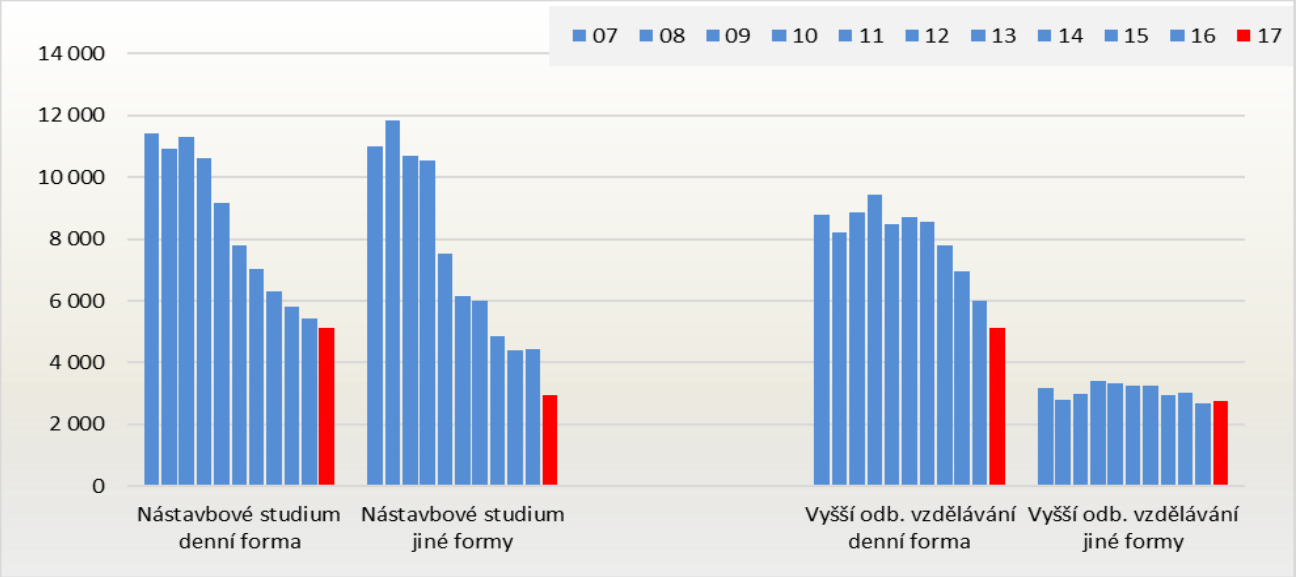

Nejvíce žáků bylo přijato do **nástavbového studia** v denní formě ve školním roce 2003/04, a to téměř 12 tisíc žáků. Od uvedeného roku se počet přijímaných do denního studia nástaveb s mírným kolísáním postupně snižuje, od roku 2011/12 je zřejmý výrazný pokles. Je to důsledek zavedení nové maturitní zkoušky a velké neúspěšnosti absolventů nástaveb u ní. V roce 2017/18 bylo nově přijato asi 5,1 tisíce žáků v denním studiu, což představuje oproti maximu v roce 2003/04 více než poloviční snížení. Téměř 75 % přijatých toto studium nedokončí, ať již proto, že studium přeruší, nebo že neuspěje u maturitní zkoušky, kde je míra jejich neúspěšnosti velmi vysoká.

Do **nástavbového studia v jiných formách studia** byl dříve přijímán velký počet žáků, srovnatelný s počty přijímaných k dennímu studiu. Jde převážně o dálkovou formu studia. Počet přihlášených i zde výrazně klesá, počet těch, kteří studium neukončí, rovněž dosahuje asi 75 % přijatých.

Tab. 3: Vývoj počtů žáků nově přijatých do nástavbového a vyššího vzdělávání

	Nástavbové studium pro absolventy 3l. UO		Vyšší studium (bez konzervatoří)	
30.9.	denní	jiné formy	denní	jiné form
2007	11 406	11 005	8 786	3 182
2008	10 908	11 821	8 191	2 805
2009	11 287	10 686	8 864	3 006
2010	10 609	10 519	9 414	3 424
2011	9 174	7 514	8 464	3 316
2012	7 791	6 148	8 706	3 260
2013	7 036	6 006	8 548	3 257
2014	6 296	4 861	7 803	2 954
2015	5 802	4 395	6 960	3 025
2016	5 444	4 418	5 990	2 694
2017	5 110	2 950	5 131	2 747

Nástavbové studium umožňuje získání vyšší vzdělanostní úrovně těm vyučeným absolventům, kteří se po vyučení rozhodli pokračovat ve studiu. Tato možnost má značný význam, protože vzdělání v učebních oborech pak není uzavřenou vzdělávací cestou. Ke studiu v terciárním vzdělávání je jich následně přijímáno asi 35 %, značná je však jejich studijní neúspěšnost (60 %). Uvedená možnost je ovšem důležitá jak při získávání zájemců o vzdělávání v těchto oborech, tak z hlediska zájmu společnosti o co nejvyšší vzdělanost obyvatel. I když poměrně značný podíl přihlášených studium nedokončí (jak nástavbové, tak terciární), je evidentní, že absolvování i části vzdělávání zvyšuje jejich vzdělanost.

V zájmu společnosti je i rozvoj podnikatelských dovedností vyučených, k němuž dochází v nástavbovém oboru Podnikání, do kterého vstupuje asi 60 % přijatých do nástavbových oborů. Tento vysoký podíl je dán i tím, že v mnoha školách není v jednotlivých učebních oborech dostatek vyučených absolventů, aby bylo možné sestavit třídu v profesně navazujícím nástavbovém oboru.

Vyšší odborné vzdělávání vykazovalo výrazný rozvoj po roce 1995, kdy nahradilo oblíbené pomaturitní studium. Od roku 2007 do roku 2013 jsou počty nově přijímaných v denním i jiných formách studia víceméně stabilní, po tomto roce dochází v denní formě každoročně k výraznému poklesu. To způsobuje jednak vliv populačního vývoje a státní maturity, tedy klesající počet absolventů maturitních oborů, jednak i snadnější dostupnost bakalářského studia. V roce 2017/18 bylo přijato v denní formě 5 131 studujících a v jiných formách 2 747 studujících, převážná část do skupin oborů 53 Zdravotnictví a 75 Pedagogika, učitelství a sociální péče, v denní formě však došlo k výraznému nárůstu podílu studentů ve skupině 82 Umění, užité umění. Je zřejmé, že příprava ve vyšším odborném studiu je stále oblíbená. Podrobnější údaje jsou v kapitole 4.

Přehled členění vzdělanostní struktury používaného v publikaci [1]

Střední vzdělání s výučním listem

*Střední vzdělávání s výučním listem – SVsVL (kateg. E+H) – umožňuje dosáhnout **středního vzdělání s výučním listem**: zahrnuje žáky, kteří byli nově přijati do 3letých a výjimečně do 2letých vzdělávacích programů (asi 4 % žáků, pouze v kategorii E) a po absolvování získají výuční list. Obory kategorie E jsou koncipovány jako obory s nižšími nároky v oblasti všeobecného a obecně odborného vzdělání; absolventi jsou připraveni pro výkon jednoduchých prací. Podíl jejich žáků je 13,7 % z nově přijatých do učebních oborů (E+H).*

Střední vzdělání (bez výučního listu, maturitní zkoušky)

***Střední vzdělávání** – bez MZaVL (kateg. C, J) – umožňuje dosáhnout **středního vzdělání**: zahrnuje žáky, kteří byli nově přijati do dvouletých vzdělávacích programů (u oborů kategorie C – praktická škola i do jednoletých) poskytujících střední vzdělání; po absolvování získají vysvědčení o závěrečné zkoušce. Jejich podíl dosahuje 1 % přijatých do středního vzdělávání.*

Střední vzdělání s maturitní zkouškou

***Střední vzdělávání s MZ (odborné)** – SVsMZ (kateg. M) – umožňuje dosáhnout **středního vzdělání s maturitní zkouškou**: zahrnuje žáky, kteří byli nově přijati do 4letých vzdělávacích programů poskytujících střední vzdělání s maturitní zkouškou, včetně programů realizovaných ve školách zřízených pro žáky se zdravotním postižením, po absolvování získají maturitní vysvědčení.*

***Střední vzdělávání s MZ – Lycea** – umožňuje dosáhnout **středního vzdělání s maturitní zkouškou**: zahrnuje žáky nově přijaté do oborů lyceí. V této kapitole v údajích o podílech žáků (obr. 3, tab. 3) je jejich podíl uveden samostatně, v dalších kapitolách jsou lycea zahrnuta mezi obory poskytující střední vzdělání s MZ (odborné) – SVsMZ (kateg. M). Prvotním cílem oborů lyceí je připravit žáky pro studium na vysokých školách a vyšších odborných školách v souladu s odbornou profilací oborů lyceí (např. technickou, ekonomickou).*

***Střední vzdělávání s MZ a odborným výcvikem** – SVsMZ (kateg. L0) – umožňuje dosáhnout **středního vzdělání s maturitní zkouškou**: zahrnuje žáky nově přijaté do vzdělávacích programů, jejichž součástí je i odborný výcvik, jsou vlastně i vyučeni, i když výuční list nedostávají. Po absolvování získají maturitní vysvědčení. Absolventi jsou připraveni pro náročné dělnické práce nebo nižší řídicí funkce.*

***Střední vzdělávání s MZ – Gymnázia** – SVsMZ (kateg. K) – umožňuje dosáhnout **středního vzdělání s maturitní zkouškou**: jsou zde zahrnuti žáci gymnaziálního vzdělávání všech délek, včetně žáků se zdravotním postižením. Pro možnost srovnání podílů žáků procházejících středním vzděláváním nejsou započítáváni ti, kteří byli právě přijati do prvních ročníků víceletých gymnázií, **údaje se vztahují na věkovou hladinu odpovídající 1. ročníkům** čtyřletého vzdělávání. Jsou zde tedy zahrnuti všichni nově přijatí do 1. ročníků čtyřletých gymnázií a ve víceletých gymnáziích studující v ročnících věkově odpovídajících 1. ročníkům čtyřletých gymnázií.*

***Střední vzdělávání s MZ – Nástavbové studium** (kategorie L5) – umožňuje ve dvouletém denním studiu nebo tříletém studiu v jiných formách dosáhnout **středního vzdělání s maturitní zkouškou** těm, kteří získali střední vzdělání s výučním listem v tříletých oborech. Absolventi získají maturitní vysvědčení, zároveň již vlastní výuční list.*

***Zkrácené studium** je výhradně pro absolventy s maturitní zkouškou nebo výučním listem. Maturanti mohou získat ve zkrácené době (2 roky v denní formě) maturitní vzdělání v dalším oboru, vyučení (i maturanti) dosáhnou ve zkrácené době (1–2 roky) výučního listu.*

Vyšší odborné vzdělání

***Vyšší odborné vzdělávání** – kategorie N – zahrnuje žáky přijaté do vzdělávacích programů vyššího odborného vzdělávání v délce 3 a 3,5 roku. Vzdělávání se ukončuje absolutoriem, dokladem o dosažení vyššího odborného vzdělání je vysvědčení o absolutoriu a diplom absolventa vyšší odborné školy.*

---

[1] Údaje o délce vzdělávání se vztahují k denní formě studia žáků bez zdravotního postižení, vzdělávací programy realizované na školách pro žáky se zdravotním postižením a dále programy v jiných formách studia bývají o rok delší. Do jiných forem studia je zahrnuto dálkové, večerní, distanční a kombinované studium.

V tabulkách je používáno zjednodušené označení: Gymnázia, Obory vzdělání kategorie M, J a C (SOŠ) – s maturitou, Lycea, bez maturity a celkem, Obory vzdělání kategorie H+E a L0 – s výučním listem, s maturitou a celkem.

3. Vývoj vzdělanostní struktury žáků nově přijímaných do středního vzdělávání a vyššího odborného vzdělávání v členění podle krajů

Údaje o vývoji struktury nově přijímaných žáků a studentů ve středním a vyšším odborném vzdělávání v pohledu krajského členění ukazují rozdíly ve vývoji v jednotlivých krajích způsobené rozdílnými přístupy v respektování potřeby absolventů jednotlivých kategorií vzdělání.

Vzhledem k velkému rozsahu údajů zde uvádíme pouze základní data o počtech a podílech žáků vstupujících do prvních ročníků, tj. podobně jako v kapitole 2. Podrobnější údaje o struktuře přijímaných žáků i absolventů v krajích podle kategorií vzdělání a skupin oborů vzdělání jsou publikovány na www.nuv.cz, v sekci TÉMATA v podčlenění VZDĚLÁVÁNÍ A TRH PRÁCE.

V **tabulce 4** jsou uvedeny **počty žáků**, v **tabulce 5 podíly počtů žáků** vstupujících do 1. ročníků v jednotlivých kategoriích a krajích, vždy pro roky 2013/14 až 2017/18. Aby byl vývoj v krajích ještě zřetelnější, je v **tabulce 6** spočítán **meziroční nárůst či pokles** v jednotlivých krajích a kategoriích vzdělávání, včetně zvýraznění maxim a hodnot pro porovnání s ČR.

V grafech k vývoji vzdělanostní struktury jsou pro jednotlivé kraje znázorněny proporce žáků nově přijatých do oborů poskytujících střední vzdělání s maturitní zkouškou a střední vzdělání s výučním listem, v grafech není znázorněn vývoj podílů žáků v oborech poskytujících střední vzdělání (C a J – necelé 1 % z celku). Pro názornost se v každém grafu opakují sloupce, které představují průměr ČR, a rovněž je zachováno stejné měřítko všech grafů. Zřejmý a logický je značně **odlišný stav v Praze, kterou proto do dalších komentářů uvádějících porovnávání nezahrnujeme**.

Do oborů poskytujících **vzdělání s výučním listem** byl v roce 2017/18 přijat největší podíl žáků v Karlovarském (37,0 %) a v Ústeckém kraji (36,2 %), nejmenší potom ve Zlínském kraji (24,8 % – zde je to ale kompenzováno vysokým podílem přijatých do oborů s vyučením a maturitou). V tomto školním roce se v ČR podíl žáků v oborech poskytujících výuční list snížil o 0,1 p.b., největší nárůst byl zaznamenán v Karlovarském (2,0 p.b.) a Královéhradeckém kraji (1,2 p.b.), největší pokles v Kraji Vysočina (3,1 p.b.) a v Plzeňském kraji (1,9 p.b.).

Do **oborů kategorie L0** (vyučení s maturitou) byl přijat největší podíl žáků ve Zlínském kraji (9,5 %) a v Kraji Vysočina (7,5 %), nejmenší podíl ve Středočeském kraji (4,4 %). Trvale výrazně vyšší podíl byl a přetrvává v moravských krajích a v Plzeňském kraji. Vyšší nárůst vykazují Kraj Vysočina a Pardubický kraj (oba 1,0 p.b.). K výrazným poklesům došlo v krajích Královéhradeckém (0,3 p.b.) a Olomouckém (0,3 p.b.), ČR jako celek vykazuje nárůst 0,1 p.b.

Podíl nově přijatých do 4letých **gymnázií** a pokračujících ve víceletých gymnáziích v tomto roce mírně poklesl na 22,4 %. Největší podíl je v Jihomoravském (25,4 %) a Zlínském kraji (24,8 %), nejmenší v krajích Ústeckém (17,3 %) a Libereckém (18,1 %). Největší úbytek vykazuje Pardubický kraj (1,1 p.b.), nejvyšší nárůst pak Liberecký kraj (1,1 p.b.). Opět připomínáme, že neporovnáváme Hl. město Prahu.

V **maturitních oborech kategorie M** byl zaznamenán nejvyšší podíl nově přijatých žáků v krajích Královéhradeckém a Plzeňském (shodně 43,1 %), nejmenší ve Středočeském kraji (37,6 %), což je ale ovlivněno dojížďkou mnoha žáků do Prahy, a v Olomouckém kraji (38,2 %). Podíl nově přijatých vykazuje nejvýraznější pokles v Jihočeském kraji (0,9 p.b.), nejvyšší nárůst pak v Kraji Vysočina (2,1 p.b.). V ČR jako celku zůstal podíl v této kategorii nezměněn.

Do maturitních oborů jako celku je přijímán nejvyšší podíl žáků ve Zlínském (74,2 %) a Jihomoravském kraji (71,1 %), nejnižší v Karlovarském kraji (61,8 %). V tomto komentáři ovšem neporovnáváme Prahu, kde je podíl přijatých do maturitních oborů nejvyšší (80,2 %).

V průběhu **posledních pěti let** vykazují nejvýraznější poklesy, a to v podílu přijatých do maturitních oborů s odborným výcvikem, Karlovarský kraj (3,5 p.b.), Plzeňský kraj (3,3 p.b.) a Zlínský kraj (3,1 p.b.). Nejvyšší nárůsty v posledních pěti letech vykazuje Karlovarský kraj, a to do učebních oborů, dále Pardubický kraj, a to v podílu přijatých do maturitních oborů kategorie M (4,4 p.b.) a do učebních oborů (4,2 p.b.).

Ještě připomínáme, že v našich tabulkách a grafech sledujeme vývoj počtů a podílů žáků gymnázií věkově odpovídajících 1. ročníku 4letých gymnázií. Proto není možné srovnávat zde uvedené údaje s jinde uváděnými údaji, kde se sčítají žáci přijatí do prvních ročníků.

Tab. 4: Počty žáků vstupujících do 1. ročníků středního vzdělávání (u víceletých gymnázií do vyššího stupně) - Kraje ČR - Denní studium - šk.r. 13/14 až 17/18

Kraj	Šk.r.	Gymná-	Obory vzděl. kat. M, J a C			Obory vzděl. kat. H+E a L0			Celkem	z toho
		zium	s matur.	bez mat.	celk.	s výu.list	s matur.	Celkem		s matur.
Hl.m.Praha	13/14	3848	5887	139	6026	2413	793	3206	13080	10528
	14/15	3816	6114	128	6242	2421	755	3176	13234	10685
	15/16	3993	6411	126	6537	2479	793	3272	13802	11197
	16/17	4014	6760	109	6869	2518	800	3318	14201	11574
	17/18	4069	6606	164	6770	2669	767	3436	14275	11442
Středočeský kraj	13/14	2049	3530	100	3630	3163	454	3617	9296	6033
	14/15	1976	3627	95	3722	3157	408	3565	9263	6011
	15/16	2026	3306	109	3415	3051	437	3488	8929	5769
	16/17	2173	3463	83	3546	3020	403	3423	9142	6039
	17/18	2112	3488	159	3647	3106	406	3512	9271	6006
Jihočeský kraj	13/14	1333	2651	38	2689	2059	416	2475	6497	4400
	14/15	1277	2576	49	2625	2050	404	2454	6356	4257
	15/16	1333	2577	37	2614	1986	423	2409	6356	4333
	16/17	1347	2644	41	2685	1936	360	2296	6328	4351
	17/18	1298	2540	38	2578	1944	390	2334	6210	4228
Plzeňský kraj	13/14	939	2070	22	2092	1709	354	2063	5094	3363
	14/15	968	2211	16	2227	1714	382	2096	5291	3561
	15/16	985	2106	9	2115	1635	355	1990	5090	3446
	16/17	1007	2210	37	2247	1711	358	2069	5323	3575
	17/18	1036	2248	13	2261	1576	337	1913	5210	3621
Karlovarský kraj	13/14	533	990	11	1001	1155	159	1314	2848	1682
	14/15	520	941	5	946	1099	126	1225	2691	1587
	15/16	547	1029	8	1037	1005	130	1135	2719	1706
	16/17	513	1079	72	1151	958	114	1072	2736	1706
	17/18	501	1071	31	1102	1021	133	1154	2757	1705
Ústecký kraj	13/14	1454	3440	107	3547	3079	443	3522	8523	5337
	14/15	1469	3430	93	3523	3140	339	3479	8471	5238
	15/16	1491	3363	106	3469	3131	351	3482	8442	5205
	16/17	1465	3405	107	3512	3045	335	3380	8357	5205
	17/18	1424	3311	119	3430	2979	385	3364	8218	5120
Liberecký kraj	13/14	719	1614	38	1652	1496	153	1649	4020	2486
	14/15	695	1644	31	1675	1449	206	1655	4025	2545
	15/16	722	1554	36	1590	1520	209	1729	4041	2485
	16/17	663	1655	31	1686	1365	179	1544	3893	2497
	17/18	706	1654	23	1677	1332	182	1514	3897	2542
Královéhradecký k.	13/14	1175	2531	59	2590	1811	268	2079	5844	3974
	14/15	1217	2526	68	2594	1798	300	2098	5909	4043
	15/16	1193	2480	56	2536	1689	266	1955	5684	3939
	16/17	1198	2457	81	2538	1605	302	1907	5643	3957
	17/18	1165	2378	75	2453	1637	264	1901	5519	3807
Pardubický kraj	13/14	1105	1942	36	1978	1705	367	2072	5155	3414
	14/15	1020	2011	23	2034	1773	334	2107	5161	3365
	15/16	1085	2115	42	2157	1683	345	2028	5270	3545
	16/17	1046	2080	55	2135	1610	314	1924	5105	3440
	17/18	1015	2205	29	2234	1620	377	1997	5246	3597
Kraj Vysočina	13/14	1073	1982	63	2045	1614	322	1936	5054	3377
	14/15	1069	1888	50	1938	1516	350	1866	4873	3307
	15/16	1113	1804	54	1858	1504	341	1845	4816	3258
	16/17	1067	1713	49	1762	1523	301	1824	4653	3081
	17/18	1098	1856	50	1906	1414	356	1770	4774	3310
Jihomoravský kraj	13/14	2662	4166	116	4282	3337	814	4151	11095	7642
	14/15	2685	4179	75	4254	3300	686	3986	10925	7550
	15/16	2749	4148	110	4258	3120	710	3830	10837	7607
	16/17	2650	4087	133	4220	2946	779	3725	10595	7516
	17/18	2712	4120	103	4223	2989	761	3750	10685	7593
Olomoucký kraj	13/14	1383	2385	79	2464	2213	520	2733	6580	4288
	14/15	1358	2421	64	2485	2121	529	2650	6493	4308
	15/16	1430	2245	57	2302	2028	491	2519	6251	4166
	16/17	1401	2369	150	2519	1980	456	2436	6356	4226
	17/18	1411	2422	113	2535	1953	434	2387	6333	4267
Zlínský kraj	13/14	1390	2176	30	2206	1644	545	2189	5785	4111
	14/15	1370	2251	24	2275	1645	549	2194	5839	4170
	15/16	1409	2324	33	2357	1568	592	2160	5926	4325
	16/17	1470	2335	24	2359	1475	528	2003	5832	4333
	17/18	1416	2284	27	2311	1449	543	1992	5719	4243
Moravskoslezský k.	13/14	2512	4696	133	4829	4168	878	5046	12387	8086
	14/15	2520	4574	105	4679	3971	777	4748	11947	7871
	15/16	2448	4720	139	4859	3719	805	4524	11831	7973
	16/17	2396	4574	106	4680	3594	776	4370	11446	7746
	17/18	2412	4743	138	4881	3568	764	4332	11625	7919
Česká republika	13/14	22175	40060	971	41031	31566	6486	38052	101258	68721
	14/15	21960	40393	826	41219	31154	6145	37299	100478	68498
	15/16	22524	40182	922	41104	30118	6248	36366	99994	68954
	16/17	22410	40831	1078	41909	29286	6005	35291	99610	69246
	17/18	22375	40926	1082	42008	29257	6099	35356	99739	69400

Tab. 5: Podíly žáků vstupujících do 1. ročníků středního vzdělávání (u víceletých gymnázií do vyššího stupně) - Kraje ČR - Denní studium - šk.r. 13/14 až 17/18

Kraj	Šk.r.	Gymná-zium	Obory vzděl. kat. M, J a C			Obory vzděl. kat. H+E a L0			Celkem	z toho
			s matur.	bez mat.	celk.	s výu.list	s matur.	Celkem		s matur.
Hl.m.Praha	13/14	29,4%	45,0%	1,1%	46,1%	18,4%	6,1%	24,5%	100%	80,5%
	14/15	28,8%	46,2%	1,0%	47,2%	18,3%	5,7%	24,0%	100%	80,7%
	15/16	28,9%	46,4%	0,9%	47,4%	18,0%	5,7%	23,7%	100%	81,1%
	16/17	28,3%	47,6%	0,8%	48,4%	17,7%	5,6%	23,4%	100%	81,5%
	17/18	28,5%	46,3%	1,1%	47,4%	18,7%	5,4%	24,1%	100%	80,2%
Středočeský kraj	13/14	22,0%	38,0%	1,1%	39,0%	34,0%	4,9%	38,9%	100%	64,9%
	14/15	21,3%	39,2%	1,0%	40,2%	34,1%	4,4%	38,5%	100%	64,9%
	15/16	22,7%	37,0%	1,2%	38,2%	34,2%	4,9%	39,1%	100%	64,6%
	16/17	23,8%	37,9%	0,9%	38,8%	33,0%	4,4%	37,4%	100%	66,1%
	17/18	22,8%	37,6%	1,7%	39,3%	33,5%	4,4%	37,9%	100%	64,8%
Jihočeský kraj	13/14	20,5%	40,8%	0,6%	41,4%	31,7%	6,4%	38,1%	100%	67,7%
	14/15	20,1%	40,5%	0,8%	41,3%	32,3%	6,4%	38,6%	100%	67,0%
	15/16	21,0%	40,5%	0,6%	41,1%	31,2%	6,7%	37,9%	100%	68,2%
	16/17	21,3%	41,8%	0,6%	42,4%	30,6%	5,7%	36,3%	100%	68,8%
	17/18	20,9%	40,9%	0,6%	41,5%	31,3%	6,3%	37,6%	100%	68,1%
Plzeňský kraj	13/14	18,4%	40,6%	0,4%	41,1%	33,5%	6,9%	40,5%	100%	66,0%
	14/15	18,3%	41,8%	0,3%	42,1%	32,4%	7,2%	39,6%	100%	67,3%
	15/16	19,4%	41,4%	0,2%	41,6%	32,1%	7,0%	39,1%	100%	67,7%
	16/17	18,9%	41,5%	0,7%	42,2%	32,1%	6,7%	38,9%	100%	67,2%
	17/18	19,9%	43,1%	0,2%	43,4%	30,2%	6,5%	36,7%	100%	69,5%
Karlovarský kraj	13/14	18,7%	34,8%	0,4%	35,1%	40,6%	5,6%	46,1%	100%	59,1%
	14/15	19,3%	35,0%	0,2%	35,2%	40,8%	4,7%	45,5%	100%	59,0%
	15/16	20,1%	37,8%	0,3%	38,1%	37,0%	4,8%	41,7%	100%	62,7%
	16/17	18,8%	39,4%	2,6%	42,1%	35,0%	4,2%	39,2%	100%	62,4%
	17/18	18,2%	38,8%	1,1%	40,0%	37,0%	4,8%	41,9%	100%	61,8%
Ústecký kraj	13/14	17,1%	40,4%	1,3%	41,6%	36,1%	5,2%	41,3%	100%	62,6%
	14/15	17,3%	40,5%	1,1%	41,6%	37,1%	4,0%	41,1%	100%	61,8%
	15/16	17,7%	39,8%	1,3%	41,1%	37,1%	4,2%	41,2%	100%	61,7%
	16/17	17,5%	40,7%	1,3%	42,0%	36,4%	4,0%	40,4%	100%	62,3%
	17/18	17,3%	40,3%	1,4%	41,7%	36,2%	4,7%	40,9%	100%	62,3%
Liberecký kraj	13/14	17,9%	40,1%	0,9%	41,1%	37,2%	3,8%	41,0%	100%	61,8%
	14/15	17,3%	40,8%	0,8%	41,6%	36,0%	5,1%	41,1%	100%	63,2%
	15/16	17,9%	38,5%	0,9%	39,3%	37,6%	5,2%	42,8%	100%	61,5%
	16/17	17,0%	42,5%	0,8%	43,3%	35,1%	4,6%	39,7%	100%	64,1%
	17/18	18,1%	42,4%	0,6%	43,0%	34,2%	4,7%	38,9%	100%	65,2%
Královéhradecký k.	13/14	20,1%	43,3%	1,0%	44,3%	31,0%	4,6%	35,6%	100%	68,0%
	14/15	20,6%	42,7%	1,2%	43,9%	30,4%	5,1%	35,5%	100%	68,4%
	15/16	21,0%	43,6%	1,0%	44,6%	29,7%	4,7%	34,4%	100%	69,3%
	16/17	21,2%	43,5%	1,4%	45,0%	28,4%	5,4%	33,8%	100%	70,1%
	17/18	21,1%	43,1%	1,4%	44,4%	29,7%	4,8%	34,4%	100%	69,0%
Pardubický kraj	13/14	21,4%	37,7%	0,7%	38,4%	33,1%	7,1%	40,2%	100%	66,2%
	14/15	19,8%	39,0%	0,4%	39,4%	34,4%	6,5%	40,8%	100%	65,2%
	15/16	20,6%	40,1%	0,8%	40,9%	31,9%	6,5%	38,5%	100%	67,3%
	16/17	20,5%	40,7%	1,1%	41,8%	31,5%	6,2%	37,7%	100%	67,4%
	17/18	19,3%	42,0%	0,6%	42,6%	30,9%	7,2%	38,1%	100%	68,6%
Kraj Vysočina	13/14	21,2%	39,2%	1,2%	40,5%	31,9%	6,4%	38,3%	100%	66,8%
	14/15	21,9%	38,7%	1,0%	39,8%	31,1%	7,2%	38,3%	100%	67,9%
	15/16	23,1%	37,5%	1,1%	38,6%	31,2%	7,1%	38,3%	100%	67,6%
	16/17	22,9%	36,8%	1,1%	37,9%	32,7%	6,5%	39,2%	100%	66,2%
	17/18	23,0%	38,9%	1,0%	39,9%	29,6%	7,5%	37,1%	100%	69,3%
Jihomoravský kraj	13/14	24,0%	37,5%	1,0%	38,6%	30,1%	7,3%	37,4%	100%	68,9%
	14/15	24,6%	38,3%	0,7%	38,9%	30,2%	6,3%	36,5%	100%	69,1%
	15/16	25,4%	38,3%	1,0%	39,3%	28,8%	6,6%	35,3%	100%	70,2%
	16/17	25,0%	38,6%	1,3%	39,8%	27,8%	7,4%	35,2%	100%	70,9%
	17/18	25,4%	38,6%	1,0%	39,5%	28,0%	7,1%	35,1%	100%	71,1%
Olomoucký kraj	13/14	21,0%	36,2%	1,2%	37,4%	33,6%	7,9%	41,5%	100%	65,2%
	14/15	20,9%	37,3%	1,0%	38,3%	32,7%	8,1%	40,8%	100%	66,3%
	15/16	22,9%	35,9%	0,9%	36,8%	32,4%	7,9%	40,3%	100%	66,6%
	16/17	22,0%	37,3%	2,4%	39,6%	31,2%	7,2%	38,3%	100%	66,5%
	17/18	22,3%	38,2%	1,8%	40,0%	30,8%	6,9%	37,7%	100%	67,4%
Zlínský kraj	13/14	24,0%	37,6%	0,5%	38,1%	28,4%	9,4%	37,8%	100%	71,1%
	14/15	23,5%	38,6%	0,4%	39,0%	28,2%	9,4%	37,6%	100%	71,4%
	15/16	23,8%	39,2%	0,6%	39,8%	26,5%	10,0%	36,4%	100%	73,0%
	16/17	25,2%	40,0%	0,4%	40,4%	25,3%	9,1%	34,3%	100%	74,3%
	17/18	24,8%	39,9%	0,5%	40,4%	25,3%	9,5%	34,8%	100%	74,2%
Moravskoslezský k.	13/14	20,3%	37,9%	1,1%	39,0%	33,6%	7,1%	40,7%	100%	65,3%
	14/15	21,1%	38,3%	0,9%	39,2%	33,2%	6,5%	39,7%	100%	65,9%
	15/16	20,7%	39,9%	1,2%	41,1%	31,4%	6,8%	38,2%	100%	67,4%
	16/17	20,9%	40,0%	0,9%	40,9%	31,4%	6,8%	38,2%	100%	67,7%
	17/18	20,7%	40,8%	1,2%	42,0%	30,7%	6,6%	37,3%	100%	68,1%
Česká republika	13/14	21,9%	39,6%	1,0%	40,5%	31,2%	6,4%	37,6%	100%	67,9%
	14/15	21,9%	40,2%	0,8%	41,0%	31,0%	6,1%	37,1%	100%	68,2%
	15/16	22,5%	40,2%	0,9%	41,1%	30,1%	6,2%	36,4%	100%	69,0%
	16/17	22,5%	41,0%	1,1%	42,1%	29,4%	6,0%	35,4%	100%	69,5%
	17/18	22,4%	41,0%	1,1%	42,1%	29,3%	6,1%	35,4%	100%	69,6%

Tab. 6: Meziroční nárůst podílů žáků vstupujících do 1. ročníků středního vzdělávání (u víceletých gymnázií do vyššího stupně) - Kraje ČR - Denní studium - šk.r. 13/14 až 17/18

Kraj	Šk.r.	Gymná-zium	Obory vzděl. kat. M, J a C (		Obory vzděl. kat. H+E a L0		z toho
			s maturit.	bez mat.	s výu.list	s matur.	s matur.
Hl.m.Praha	13/14	-0,9	1,3	0,0	-0,7	0,2	0,6
	14/15	-0,6	1,2	-0,1	-0,2	-0,4	0,2
	15/16	0,1	0,3	-0,1	-0,3	0,0	0,4
	16/17	-0,7	1,2	-0,1	-0,2	-0,1	0,4
	17/18	0,2	-1,3	0,4	1,0	-0,3	-1,3
Středočeský kraj	13/14	-0,1	1,2	0,2	-1,4	0,1	1,2
	14/15	-0,7	1,2	-0,1	0,1	-0,5	0,0
	15/16	1,4	*-2,2*	0,2	0,1	0,5	-0,3
	16/17	1,1	0,9	-0,3	-1,2	-0,5	1,5
	17/18	-1,0	-0,3	0,8	0,5	0,0	-1,3
Jihočeský kraj	13/14	-1,0	1,0	0,0	-0,7	0,7	0,7
	14/15	-0,4	-0,3	0,2	0,6	0,0	-0,7
	15/16	0,9	0,0	-0,2	-1,0	0,3	1,2
	16/17	0,3	1,2	0,1	-0,7	-1,0	0,6
	17/18	-0,4	-0,9	0,0	0,7	0,6	-0,7
Plzeňský kraj	13/14	-1,1	0,9	-0,3	-0,1	0,5	0,3
	14/15	-0,1	1,2	-0,1	-1,2	0,3	1,3
	15/16	1,1	-0,4	-0,1	-0,3	-0,2	0,4
	16/17	-0,4	0,1	0,5	0,0	-0,2	-0,5
	17/18	1,0	***1,6***	-0,4	*-1,9*	-0,3	***2,3***
Karlovarský kraj	13/14	0,0	0,6	-0,1	-0,7	0,2	0,8
	14/15	0,6	0,2	-0,2	0,3	-0,9	-0,1
	15/16	0,8	**2,9**	0,1	*-3,9*	0,1	**3,8**
	16/17	-1,4	**1,6**	**2,3**	*-1,9*	-0,6	-0,4
	17/18	-0,6	-0,6	*-1,5*	***2,0***	0,7	-0,5
Ústecký kraj	13/14	0,8	0,1	-0,1	-1,1	0,3	1,2
	14/15	0,3	0,1	-0,2	0,9	-1,2	-0,8
	15/16	0,3	-0,7	0,2	0,0	0,2	-0,2
	16/17	-0,1	0,9	0,0	-0,7	-0,1	0,6
	17/18	-0,2	-0,5	0,2	-0,2	0,7	0,0
Liberecký kraj	13/14	**1,6**	0,6	0,1	-1,1	-1,1	1,1
	14/15	-0,6	0,7	-0,2	-1,2	1,3	1,4
	15/16	0,6	*-2,4*	0,1	**1,6**	0,1	*-1,7*
	16/17	-0,8	**4,1**	-0,1	*-2,6*	-0,6	**2,6**
	17/18	1,1	-0,1	-0,2	-0,9	0,1	1,1
Královéhradecký k.	13/14	0,0	**2,9**	-0,4	*-2,0*	-0,6	**2,4**
	14/15	0,5	-0,6	0,1	-0,6	0,5	0,4
	15/16	0,4	0,9	-0,2	-0,7	-0,4	0,9
	16/17	0,2	-0,1	0,5	-1,3	0,7	0,8
	17/18	-0,1	-0,5	-0,1	1,2	-0,6	-1,1
Pardubický kraj	13/14	1,4	-0,5	0,1	*-2,7*	**1,6**	**2,6**
	14/15	*-1,7*	1,3	-0,3	1,3	-0,6	-1,0
	15/16	0,8	1,2	0,4	*-2,4*	0,1	**2,1**
	16/17	-0,1	0,6	0,3	-0,4	-0,4	0,1
	17/18	-1,1	1,3	-0,5	-0,7	1,0	1,2
Kraj Vysočina	13/14	0,2	0,5	0,4	-0,9	-0,2	0,5
	14/15	0,7	-0,5	-0,2	-0,8	0,8	1,0
	15/16	1,2	-1,3	0,1	0,1	-0,1	-0,2
	16/17	-0,2	-0,6	-0,1	**1,5**	-0,6	-1,4
	17/18	0,1	***2,1***	0,0	*-3,1*	1,0	***3,1***
Jihomoravský kraj	13/14	0,4	0,2	-0,1	*-1,5*	0,9	**1,6**
	14/15	0,6	0,7	-0,4	0,1	-1,1	0,2
	15/16	0,8	0,0	0,3	-1,4	0,3	1,1
	16/17	-0,4	0,3	0,2	-1,0	0,8	0,7
	17/18	0,4	0,0	-0,3	0,2	-0,2	0,1
Olomoucký kraj	13/14	*-2,0*	0,8	0,1	0,4	0,7	-0,5
	14/15	-0,1	1,0	-0,2	-1,0	0,2	1,2
	15/16	**2,0**	-1,4	-0,1	-0,2	-0,3	0,3
	16/17	-0,8	1,4	1,4	-1,3	-0,7	-0,2
	17/18	0,2	1,0	-0,6	-0,3	-0,3	0,9
Zlínský kraj	13/14	1,2	0,7	-0,2	*-1,8*	0,0	**1,9**
	14/15	-0,6	0,9	-0,1	-0,2	0,0	0,4
	15/16	0,3	0,7	0,1	*-1,7*	0,6	**1,6**
	16/17	1,4	0,8	-0,1	-1,2	-0,9	1,3
	17/18	-0,4	-0,1	0,1	0,0	0,4	-0,1
Moravskoslezský k.	13/14	-1,1	1,2	0,3	0,2	-0,5	-0,4
	14/15	0,8	0,4	-0,2	-0,4	-0,6	0,6
	15/16	-0,4	**1,6**	0,3	*-1,8*	0,3	**1,5**
	16/17	0,2	0,1	-0,2	0,0	0,0	0,3
	17/18	-0,2	0,8	0,3	-0,7	-0,2	0,4
Česká republika	13/14	-0,2	0,9	0,0	-0,9	0,2	0,9
	14/15	0,0	0,6	-0,1	-0,2	-0,3	0,3
	15/16	0,7	0,0	0,1	-0,9	0,1	0,8
	16/17	0,0	0,8	0,2	-0,7	-0,2	0,6
	17/18	-0,1	0,0	0,0	-0,1	0,1	0,1

Zvýraznění změn:
tučně jsou uvedeny hodnoty nárůstu větší-rovno 1,5 p. b.

zvýrazněním pole jsou uvedeny hodnoty menší-rovno - 1,5 p.b., ***tedy výrazný pokles***

Obr. 6: Vývoj podílů žáků vstupujících do 1. ročníků středního vzdělávání (u víceletých gymnázií do vyššího stupně) Kraje ČR - Denní studium - šk.r. 13/14 až 17/18

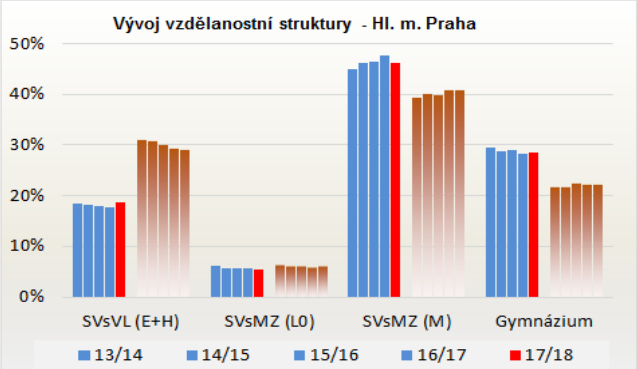

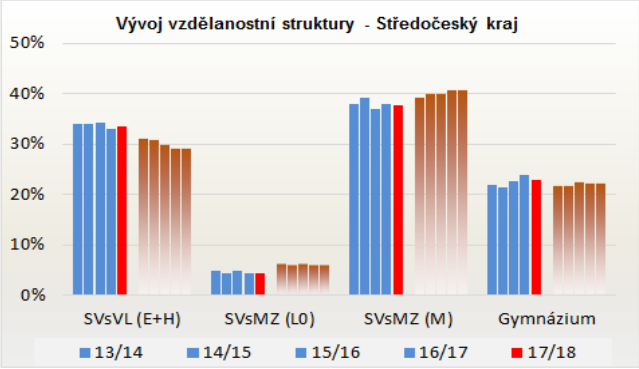

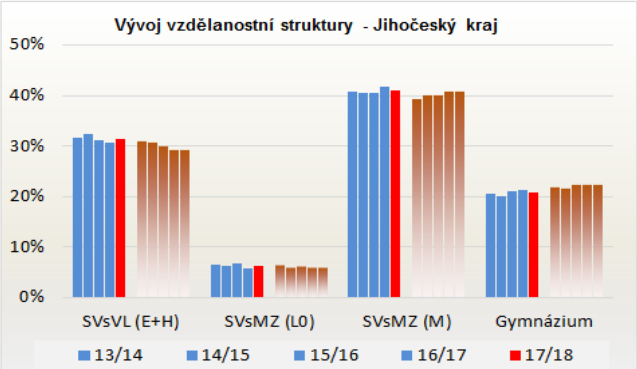

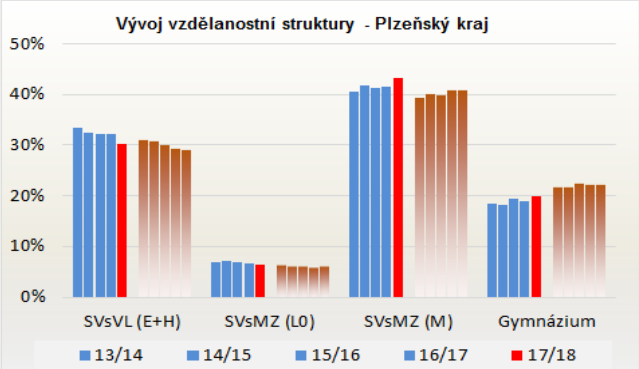

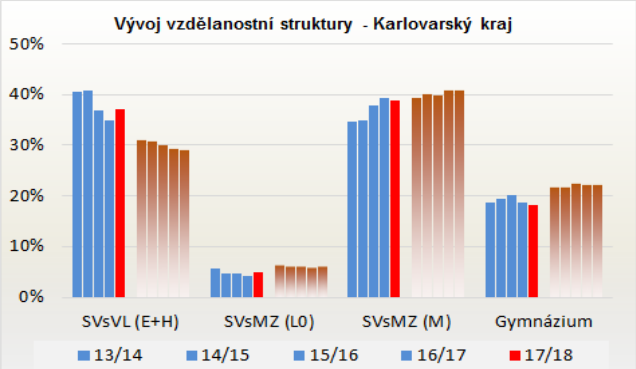

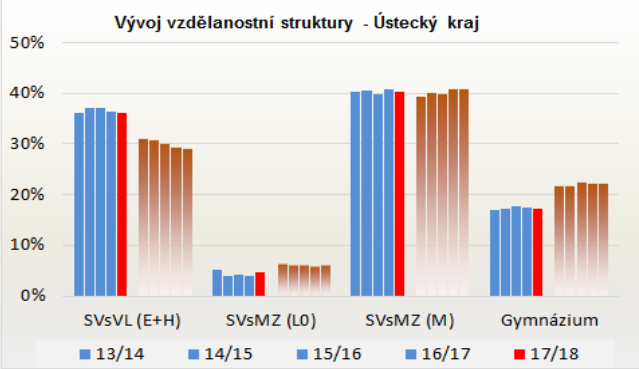

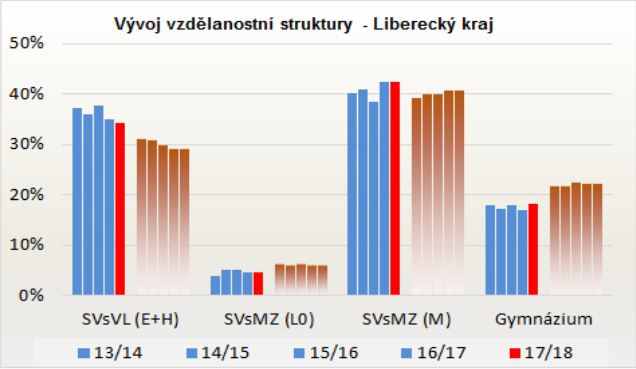

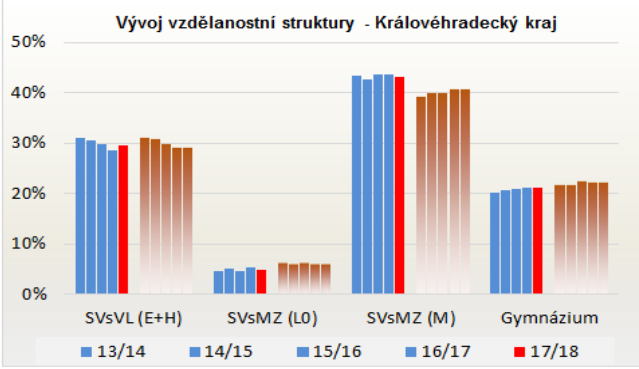

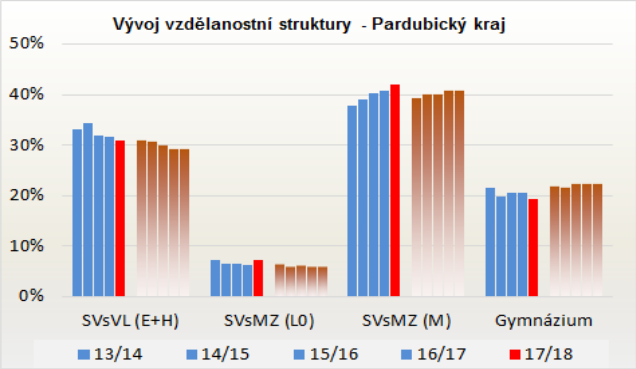

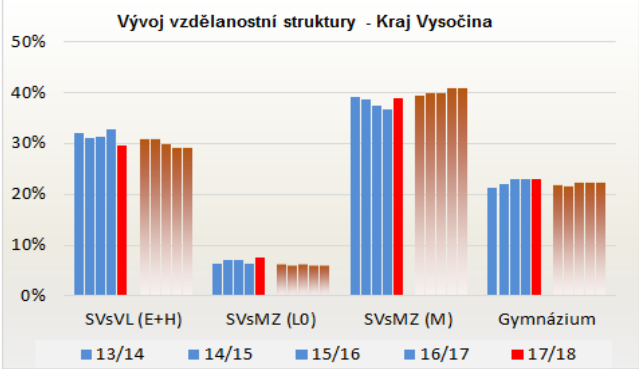

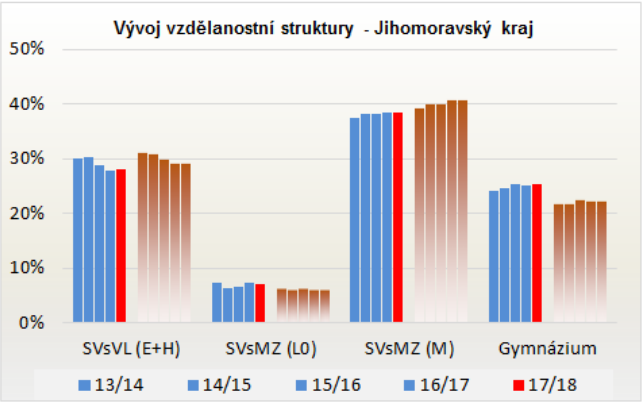

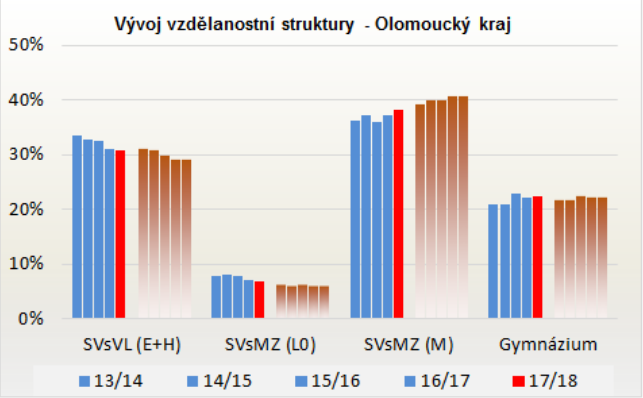

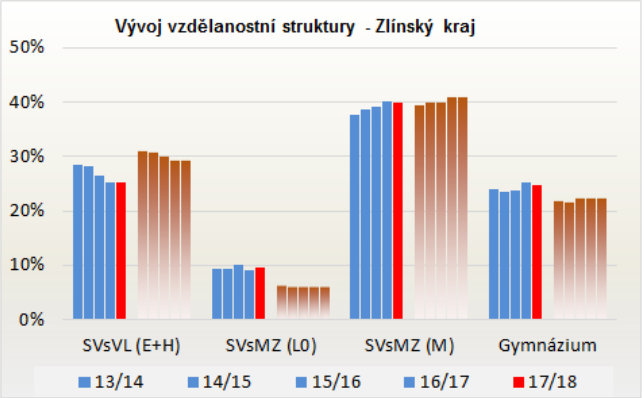

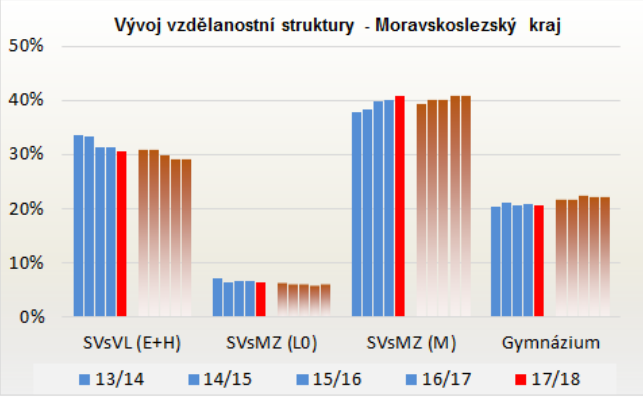

K rozvoji obecně odborného vzdělávání, jehož prvotním cílem je příprava žáků ke vstupu do terciárního vzdělávání, dochází i v oborech lyceí. Jejich podíl není zanedbatelný, také Národní strategický referenční rámec ČR 2007–2013 předpokládal jejich další rozšiřování. Ve školním roce 2008/09 bylo dosaženo 5% podílu v celku žáků vstupujících do středního vzdělávání, od roku 2012/13 je tento podíl stabilní, ale představuje pouze 3,9 %. Je však zřejmé, že se výrazně mění v některých krajích.

Z tabulky je zřejmé, že největší rozšíření mají lycea vedle Prahy v krajích Libereckém, Moravskoslezském a Královéhradeckém, nejmenší pak v kraji Zlínském a Karlovarském.

Tab. 7: Počty a podíly žáků přijatých do oborů lyceí
denní forma – podíl z celkového počtu přijatých do SŠ po ZŠ

	2011/12		2012/13		2013/14		2014/15		2015/16		2016/17		2017/18	
Hl.m.Praha	718	5,3%	676	5,1%	677	5,2%	769	5,8%	727	5,3%	786	5,5%	713	5,0%
Středočeský kraj	452	4,8%	431	4,5%	422	4,5%	373	4,0%	377	4,2%	397	4,3%	372	4,0%
Jihočeský kraj	271	4,0%	199	3,0%	254	3,9%	232	3,7%	251	3,9%	230	3,6%	237	3,8%
Plzeňský kraj	194	3,6%	197	3,8%	202	4,0%	191	3,6%	181	3,6%	206	3,9%	199	3,8%
Karlovarský kraj	86	2,8%	77	2,7%	51	1,8%	61	2,3%	86	3,2%	78	2,9%	58	2,1%
Ústecký kraj	345	3,8%	357	4,0%	285	3,3%	282	3,3%	292	3,5%	257	3,1%	279	3,4%
Liberecký kraj	169	3,9%	172	4,1%	183	4,6%	154	3,8%	154	3,8%	174	4,5%	176	4,5%
Královéhradecký k.	254	4,0%	247	4,1%	239	4,1%	241	4,1%	238	4,2%	259	4,6%	236	4,3%
Pardubický kraj	137	2,6%	214	4,2%	173	3,4%	182	3,5%	198	3,8%	188	3,7%	180	3,4%
Kraj Vysočina	213	3,9%	186	3,6%	189	3,7%	154	3,2%	147	3,1%	161	3,5%	141	3,0%
Jihomoravský kraj	494	4,2%	375	3,3%	333	3,0%	375	3,4%	380	3,5%	382	3,6%	385	3,6%
Olomoucký kraj	244	3,6%	252	3,8%	217	3,3%	218	3,4%	204	3,3%	215	3,4%	213	3,4%
Zlínský kraj	270	4,3%	62	1,1%	55	1,0%	50	0,9%	57	1,0%	54	0,9%	71	1,2%
Moravskoslezský k.	617	4,6%	553	4,3%	524	4,2%	513	4,3%	563	4,8%	521	4,6%	520	4,5%
Česká republika	4464	4,2%	3998	3,9%	3804	3,8%	3795	3,8%	3855	3,9%	3908	3,9%	3780	3,8%

Údaje o počtech žáků **nově přijatých do 1. ročníků nástavbového studia** v jednotlivých krajích obsahuje **tabulka 8**, **do vyššího odborného studia tabulka 9**. V obou tabulkách jsou uvedeny i hodnoty jiných forem vzdělávání (pod označením JFV). Pro srovnávání jsou uvedeny hodnoty nárůstů mezi šk. r. 2015/16 a 2016/17 (sloupec „16/15“), a 2017/18 a 2016/17 (sloupec „17/16“), ale jen v denním studiu. Poslední sloupec uvádí **podíl nově přijatých do denní formy nástaveb z absolventů denní formy tříletých oborů** poskytujících výuční list v daném roce (tab. 8), v tabulce 9 je pak uvedeno, jaký je **podíl nově přijatých do denní formy vyššího odborného studia z maturantů daného roku**.

Podíly vyučených přecházejících do denního nástavbového studia se pohybují mezi hodnotami 16,1 až 31,4 %, jejich počty však výrazně klesají. Tento zdánlivý rozpor vyplývá z trvalého poklesu počtu absolventů učebních oborů, což je zase důsledkem postupného poklesu osob v populačních ročnících. Největší podíl zájemců o nástavby má vedle Prahy Jihočeský kraj. Nízký podíl přecházejících do nástaveb je zřejmý v krajích Karlovarském (16,1 %) a Ústeckém (18,0 %).

V **oborech VOŠ** dochází v průběhu posledních let k výraznému poklesu počtu nově přijatých, v posledních dvou letech nejvíce ve Zlínském a Středočeském kraji. Podíl maturantů vstupujících do oborů VOŠ činí v tomto roce 10,1 %. Nejvyšší je tento podíl v Praze a v Plzeňském kraji, nejnižší v krajích Libereckém a Zlínském. Zde je ale nutné brát v úvahu, že se jedná o poměr přijatých do VOŠ v kraji k počtu maturantů na školách v kraji (podíl je tedy ovlivňován mezikrajovými přesuny, což zřejmě navyšuje tento podíl v Praze).

Tab.8: Počty žáků nově přijatých do 1. ročníků nástavbového studia pro absolventy 3letých učebních oborů

	šk.r. 2013/2014		šk.r. 2014/2015		šk.r. 2015/2016		šk.r. 2016/2017		šk.r. 2017/2018		Meziroční nárůst		Podíl
	denní	JFV	denní	JFV	denní	SPZ	denní	SPZ	denní	SPZ	16/15	17/16	z vyuč.
Hl.m.Praha	701	909	598	914	569	823	523	784	482	784	-8,1%	-7,8%	31,4%
Středočeský kraj	804	783	726	686	625	574	590	514	567	514	-5,6%	-3,9%	25,6%
Jihočeský kraj	575	381	497	344	488	251	415	257	410	257	-15,0%	-1,2%	28,2%
Plzeňský kraj	398	307	373	232	363	189	329	249	315	249	-9,4%	-4,3%	28,0%
Karlovarský kraj	152	128	143	54	131	52	94	125	94	125	-28,2%	0,0%	16,1%
Ústecký kraj	464	542	428	452	344	393	352	378	319	378	2,3%	-9,4%	18,0%
Liberecký kraj	237	230	231	144	204	132	196	202	185	202	-3,9%	-5,6%	22,7%
Královéhradecký k.	373	289	278	235	294	174	230	183	277	183	-21,8%	20,4%	22,4%
Pardubický kraj	375	112	340	81	301	93	340	98	298	98	13,0%	-12,4%	24,2%
Kraj Vysočina	387	340	390	213	284	179	324	193	234	193	14,1%	-27,8%	18,8%
Jihomoravský kraj	795	473	717	325	665	386	613	335	600	335	-7,8%	-2,1%	26,6%
Olomoucký kraj	569	315	479	185	473	286	467	296	425	296	-1,3%	-9,0%	27,2%
Zlínský kraj	382	278	365	185	361	145	331	176	325	176	-8,3%	-1,8%	25,6%
Moravskoslezský k.	824	919	731	811	700	718	640	628	579	628	-8,6%	-9,5%	23,8%
Česká republika	7036	6006	6296	4861	5802	4395	5444	4418	5110	4418	-6,2%	-6,1%	24,6%

Tab. 9: Počty žáků nově přijatých do 1. ročníků vyššího studia (bez konzervatoří)

	šk.r. 2013/2014		šk.r. 2014/2015		šk.r. 2015/2016		šk.r. 2016/2017		šk.r. 2017/2018		Meziroční nárůst		Podíl
	denní	JFV	denní	JFV	denní	SPZ	denní	SPZ	denní	SPZ	16/15	17/16	z matur.
Hl.m.Praha	2063	657	1954	654	1770	664	1603	858	1373	858	-9,4%	-14,3%	18,1%
Středočeský kraj	608	390	526	357	541	339	374	239	294	239	-30,9%	-21,4%	6,6%
Jihočeský kraj	562	264	484	207	382	209	312	137	264	137	-18,3%	-15,4%	8,0%
Plzeňský kraj	490	153	471	132	453	177	442	110	333	110	-2,4%	-24,7%	13,6%
Karlovarský kraj	206	32	178	0	169	27	129	0	95	0	-23,7%	-26,4%	8,2%
Ústecký kraj	652	447	533	409	437	404	347	342	322	342	-20,6%	-7,2%	9,8%
Liberecký kraj	168	0	158	0	124	0	80	8	87	8	-35,5%	8,8%	4,9%
Královéhradecký k.	363	63	319	71	267	20	245	43	224	43	-8,2%	-8,6%	7,4%
Pardubický kraj	487	105	417	91	347	137	269	84	252	84	-22,5%	-6,3%	9,6%
Kraj Vysočina	378	222	347	175	305	281	230	174	177	174	-24,6%	-23,0%	6,5%
Jihomoravský kraj	952	304	863	260	825	234	683	264	596	264	-17,2%	-12,7%	10,3%
Olomoucký kraj	414	113	435	165	380	131	371	77	342	77	-2,4%	-7,8%	10,4%
Zlínský kraj	409	52	339	64	286	96	229	36	141	36	-19,9%	-38,4%	4,3%
Moravskoslezský k.	796	455	779	369	674	306	676	322	631	322	0,3%	-6,7%	10,4%
Česká republika	8548	3257	7803	2954	6960	3025	5990	2694	5131	2694	-13,9%	-14,3%	10,1%

Meziroční nárůst - je určen v denním studiu.
Podíl z .... - je pro šk.r. 2017/18.

4. Vývoj oborové struktury žáků ve středním a vyšším odborném vzdělávání

V tabulkách a obrázcích otištěných dále uvádíme počty a podíly žáků nově vstupujících do prvních ročníků v jednotlivých kategoriích odborného vzdělání v letech 2012/13 až 2017/18 v členění podle skupin oborů vzdělání.

V **grafech** jsou znázorněny **počty a podíly** žáků nově přijatých do prvních ročníků oborů poskytujících **střední vzdělání s výučním listem** (H+E), **střední vzdělání s maturitní zkouškou** (M a L0) a všech **společně** (H+E+M+L0) – obrázky 7 až 14. Uvedení jak počtů, tak podílů považujeme za důležité pro znázornění vývoje i při výrazně se měnících stavech populace. Obrázky 15 až 18 ukazují počty přijatých do **nástavbového studia** a do oborů **vyššího odborného vzdělávání.** Veškerá data jsou rovněž přehledně uvedena v tabulkách 10 až 12. Grafy i údaje o počtech a podílech nově přijatých žáků do prvních ročníků zahrnují i žáky neveřejných škol (soukromých a církevních) a žáky se zdravotním postižením.

Množství hodnot v tabulkách a jejich znázornění v grafech umožňuje nejrůznějším způsobem porovnávat vývoj v jednotlivých kategoriích vzdělání a skupinách oborů. Zde uvádíme jen několik podstatných údajů o tom, kde dochází k významným změnám.

V oborech středního vzdělávání s výučním listem – po letech mírného poklesu počtů i podílů žáků začal v roce 2008/09 pravidelně narůstat podíl přijímaných žáků; tento vývoj se však zastavil v roce 2012 a od té doby došlo k poklesu o 2,8 p.b. Letošní pokles činí pouze 0,07 p.b.

V roce 2017/18 činí podíl nově přijatých 29,3 % z těch, kteří jsou nově přijati ze základního vzdělávání (v absolutních číslech 29 257 přijatých).

Významné je, že se nezastavil nárůst v technických oborech, oproti minulému šk. r. (obr. 7 a 8, tab. 10) došlo k výraznému nárůstu ve skupině oborů Elektrotechnika (o 0,62 p.b.) a dále v oborech Zpracování dřeva a Strojírenství (o 0,3 a 0,2 p.b.). Významný nárůst byl i ve skupině Obchod (0,4 p.b.). Největší pokles byl zaznamenán v gastronomických oborech (–1,3 p.b.), v oborech skupiny Stavebnictví (–0,6 p.b.) a v zemědělských oborech (–0,5 p.b.). V ostatních skupinách oborů nepřesahuje pokles 0,1 p.b., v mnoha skupinách je nárůst o 0,2 p.b., v uměleckých oborech o 0,3 p.b.

V **dlouhodobém porovnání** od roku 2012 jsou vysoké hodnoty nárůstu podílů znatelné u skupin oborů Strojírenství (2,2 p.b.) a Elektrotechnika (1,4 p.b.), velké snížení je pak zřejmé ve skupinách Gastronomie (–4,6 p.b., tj. 2200 žáků) a Stavebnictví (–3,3 p.b.).

Tento vývoj, s výjimkou stavebních oborů, v podstatě odpovídá potřebám a situaci na trhu práce a lze ho považovat za přiměřený a uspokojivý.

V maturitních oborech kategorie M (**vč. oborů lyceí**) – zde pokračuje trend mírného nárůstu podílů nově přijatých, což je zřejmé jak z obr. 3a a 3b, tak i z následujících tabulek. Podíl žáků přijatých do maturitních oborů odborného vzdělání bez odborného výcviku vzrostl z 38,7 % v roce 2012/13 na hodnotu 41,0 % v letošním roce.

Největší meziroční **nárůst**, poměrně výrazný, vykazují skupiny Zdravotnictví (1,0 p.b.) a Informační technologie (0,6 p.b.), další, již menší, skupiny Elektrotechnika a Umění a užité umění (0,3 p.b.).

Největší meziroční **pokles** vykazují skupiny Strojírenství (–0,7 p.b.), Právní a veřejnosprávní činnosti (–0,6 p.b.) a Gastronomie, hotelnictví a turismus (–0,5 p.b).

V **dlouhodobém pohledu** je nejvyšší nárůst u skupin Právní a veřejnosprávní činnost (1,3 p.b.), Zdravotnictví (1,0 p.b.) a Strojírenství (0,9 p.b.). Výrazný dlouhodobý pokles je ve skupinách Gastronomie, hotelnictví a turismus (–1,7 p.b) a Ekonomika a administrativa (–1,6 p.b.).

V maturitních oborech kategorie L0 (střední vzdělávání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem – obr. 11, 12) došlo po roce 2008 k postupnému poklesu, v posledních letech **kolísá podíl nově přijatých žáků kolem 6,1 %**.

K nejvýraznějšímu **nárůstu** došlo ve skupině Osobní služby (1,5 p.b.) a Speciální a interdisciplinární obory (0,7 p.b.), výjimečně velký pokles vykazuje skupina Strojírenství (2,2 p.b.).

Skupina oborů Strojírenství však zaznamenala výjimečně vysoký nárůst v **pětiletém pohledu** (7,1 p.b.), naopak největší pokles vykazují početné skupiny Gastronomie, hotelnictví, turismus (–3,3 p.b.) a Obchod (–2,2 p.b.).

Vývoj celkového počtu a podílu žáků přijatých ve všech kategoriích, do kterých vstupují žáci ze základního vzdělávání **(E+H+L0+M)**, je dobře zřetelný v grafech na obr. 13 a 14, kde je zřejmé, že se poklesy a nárůsty v různých kategoriích vyrovnávají.

V meziročním srovnání je významný pouze **nárůst podílů** žáků připravovaných ve skupinách oborů Zdravotnictví (0,6 p.b.) a Elektrotechnika (0,4 p.b.).

K významnějšímu meziročnímu **poklesu podílu** dochází u skupin Gastronomie, hotelnictví a turismus (–0,8 p.b.) a Strojírenství (–0,4 p.b.).

Zajímavý je i **dlouhodobý pohled**, který ukazuje **významné nárůsty** skupin oborů Strojírenství (1,4 p.b.), Zdravotnictví (1,0 p.b.), Elektrotechnika (0,9 p.b.) a Právní a veřejnosprávní činnosti (0,9 p.b.). **Největší poklesy** v pětiletém pohledu vykazují skupiny Gastronomie, hotelnictví a turismus (–3,4 p.b.), Stavebnictví (–1,9 p.b.) a také Ekonomika a administrativa (–0,3 p.b.).

Všechny dlouhodobé změny se vztahují k rozdílům mezi roky 2012/13 až 2017/18. V absolutních počtech došlo v tomto období k poklesu nově přijatých ze základních škol do odborného vzdělávání o 3,3 tisíce žáků (z 79 630 na 76 282 žáků).

V gymnaziální přípravě se snížil počet přijatých a přecházejících do 2. stupně o 436 žáků (z 22 811 na 22 375).

Od roku 2006 do současnosti došlo ke snížení počtu nově přijatých o 41 tisíc žáků.

V nástavbovém vzdělávání (obr. 15 a 16) **dochází v celku k meziročnímu poklesu** o 334 nově přijatých, což odráží jednak pokles populačního ročníku, ale i vliv problémů s úspěšností u maturitní zkoušky v jejím novém pojetí.

Největší **meziroční nárůst** podílu vykazují skupiny Gastronomie, hotelnictví a turismus (0,8 p.b.) a Osobní služby (o 0,4 p.b.). Podíl přijatých do skupiny Podnikání v oborech, odvětví přesahuje 65 % všech nově přijatých v nástavbovém studiu, což je dáno tím, že při velké rozptýlenosti výuky učebních oborů na mnoha školách je to často jediná možnost, jak vytvořit dostatečně velkou třídu ze zájemců o nástavbové studium z různých oborů. Na druhé straně je výhodou příprava vyučených k budoucímu podnikání a zvýšení jejich vzdělanostní úrovně.

K **poklesu** podílu nově přijatých došlo ve skupinách Stavebnictví (–1,0 p.b.) a Obchod (–0,6 p.b.).

Podíváme-li se na **vývoj z dlouhodobého pohledu,** je zřejmý nárůst skupiny Osobní služby (2,1 p.b) a Strojírenství (1,0 p.b.). K poklesu došlo zejména ve skupinách Gastronomie, hotelnictví a turismus (–1,8 p.b.) a Obchod (–0,9 p.b.).

Ve vyšším odborném vzdělávání (obr. 17 a 18) jsou do roku 2013 počty nově přijímaných v denním i jiných formách studia víceméně stabilní, v následujících letech je zřejmý výrazný pokles.

Situace v podílech se mění poměrně výrazně a různorodě, v současné době je **meziroční nárůst** vykazován ve skupinách oborů Pedagogika, učitelství a sociální péče (1,7 p.b.) a Umění a užité umění (1,2 p.b.).

K **poklesu** došlo zejména u skupin Elektrotechnika (–1,2 p.b.) a Právní a veřejnosprávní činnosti (–1,0 p.b.).

Největší nárůst v **dlouhodobém pohledu** je u skupin Umění a užité umění (5,6 p.b.) a Zdravotnictví (2,7 p.b.), k nejhlubšímu poklesu došlo u skupin oborů Ekonomika a administrativa (–3,8 p.b.) a Právní a veřejnosprávní činnosti (–1,3 p.b.).

Tab. 10: Počty žáků nově přijatých do 1. ročníků podle skupin oborů vzdělání

Stav k 15.10. příslušného roku

Denní studium **Střední vzdělávání s výučním listem - E + H**

	2012		2013		2014		2015		2016		2017	
Skup.ob.	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
16 Ekologie a ochr. ŽP	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
18 Informatické obory	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
21 Hornictví, hutn.a slév.	14	0,0%	24	0,1%	12	0,0%	13	0,0%	27	0,1%	11	0,0%
23 Strojírenství a str.výr.	6733	20,3%	6682	21,2%	6759	21,7%	6657	22,1%	6516	22,2%	6567	22,4%
26 Elektr.,telekom.a VT	2187	6,6%	2117	6,7%	2116	6,8%	2169	7,2%	2171	7,4%	2338	8,0%
28 Tech.chemie a ch.sil.	138	0,4%	145	0,5%	164	0,5%	152	0,5%	140	0,5%	119	0,4%
29 Potravinářství a p.ch.	2436	7,3%	2495	7,9%	2621	8,4%	2478	8,2%	2379	8,1%	2447	8,4%
31 Text.výr.a oděvnictví	123	0,4%	105	0,3%	138	0,4%	141	0,5%	103	0,4%	112	0,4%
32 Kožed.a obuv.-plast	12	0,0%	6	0,0%	20	0,1%	28	0,1%	31	0,1%	17	0,1%
33 Zprac.dřeva a hud.n.	1560	4,7%	1439	4,6%	1424	4,6%	1313	4,4%	1351	4,6%	1441	4,9%
34 Polygrafie a další	150	0,5%	145	0,5%	182	0,6%	192	0,6%	170	0,6%	226	0,8%
36 Stavebnictví, g.a k.	3577	10,8%	3327	10,5%	2773	8,9%	2443	8,1%	2371	8,1%	2198	7,5%
37 Doprava a spoje	55	0,2%	79	0,3%	96	0,3%	80	0,3%	85	0,3%	104	0,4%
39 Spec.a interd.ob.	202	0,6%	163	0,5%	124	0,4%	105	0,3%	115	0,4%	125	0,4%
41 Zemědělství a lesn.	3184	9,6%	3146	10,0%	3065	9,8%	3179	10,6%	3111	10,6%	2969	10,1%
43 Veterinářství a v.p.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
53 Zdravotnictví	293	0,9%	310	1,0%	416	1,3%	371	1,2%	394	1,3%	452	1,5%
61 Filozofie, teologie	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
63 Ekonomika a adm.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
64 Podnikání v ob.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
65 Gastron.,hotel.a tur.	7328	22,1%	6420	20,3%	6260	20,1%	5996	19,9%	5509	18,8%	5118	17,5%
66 Obchod	1907	5,7%	1870	5,9%	1803	5,8%	1835	6,1%	1693	5,8%	1815	6,2%
68 Právní a veřejn.činn.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
69 Osobní a prov.sl.	2655	8,0%	2425	7,7%	2558	8,2%	2430	8,1%	2559	8,7%	2581	8,8%
72 Public.,knihov.a inf.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
75 Pedag.,učitel.a soc.p.	388	1,2%	398	1,3%	362	1,2%	301	1,0%	299	1,0%	273	0,9%
78 Obecně odborná př.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
82 Umění a užité umění	260	0,8%	270	0,9%	261	0,8%	235	0,8%	262	0,9%	344	1,2%
Celkový součet	33202	100,0%	31566	100,0%	31154	100,0%	30118	100,0%	29286	100,0%	29257	100,0%

Denní studium **Střední vzdělávání s maturitní zkouškou (odborné) - M**

	2012		2013		2014		2015		2016		2017	
Skup.ob.	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
16 Ekologie a ochr. ŽP	410	1,0%	426	1,1%	368	0,9%	370	0,9%	325	0,8%	317	0,8%
18 Informatické obory	3709	9,3%	3831	9,6%	3697	9,2%	3710	9,2%	3688	9,0%	3961	9,7%
21 Hornictví, hutn.a slév.	2	0,0%	12	0,0%	19	0,0%	11	0,0%	0	0,0%	14	0,0%
23 Strojírenství a str.výr.	2221	5,5%	2525	6,3%	2699	6,7%	2754	6,9%	2900	7,1%	2639	6,4%
26 Elektr.,telekom.a VT	2172	5,4%	2267	5,7%	2415	6,0%	2331	5,8%	2328	5,7%	2470	6,0%
28 Tech.chemie a ch.sil.	467	1,2%	551	1,4%	610	1,5%	580	1,4%	601	1,5%	595	1,5%
29 Potravinářství a p.ch.	195	0,5%	204	0,5%	220	0,5%	191	0,5%	225	0,6%	206	0,5%
31 Text.výr.a oděvnictví	120	0,3%	115	0,3%	114	0,3%	82	0,2%	101	0,2%	105	0,3%
32 Kožed.a obuv.-plast	10	0,0%	18	0,0%	10	0,0%	28	0,1%	27	0,1%	22	0,1%
33 Zprac.dřeva a hud.n.	137	0,3%	138	0,3%	95	0,2%	127	0,3%	89	0,2%	115	0,3%
34 Polygrafie a další	204	0,5%	195	0,5%	209	0,5%	174	0,4%	231	0,6%	190	0,5%
36 Stavebnictví, g.a k.	2211	5,5%	2090	5,2%	1968	4,9%	1866	4,6%	1912	4,7%	1916	4,7%
37 Doprava a spoje	964	2,4%	888	2,2%	918	2,3%	839	2,1%	881	2,2%	904	2,2%
39 Spec.a interd.ob.	204	0,5%	238	0,6%	306	0,8%	282	0,7%	278	0,7%	296	0,7%
41 Zemědělství a lesn.	1595	4,0%	1671	4,2%	1625	4,0%	1577	3,9%	1504	3,7%	1499	3,7%
43 Veterinářství a v.p.	522	1,3%	545	1,4%	567	1,4%	599	1,5%	632	1,5%	633	1,5%
53 Zdravotnictví	2968	7,4%	2850	7,1%	2806	6,9%	2801	7,0%	3015	7,4%	3437	8,4%
61 Filozofie, teologie	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
63 Ekonomika a adm.	7059	17,6%	6696	16,7%	6556	16,2%	6462	16,1%	6565	16,1%	6567	16,0%
64 Podnikání v ob.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
65 Gastron.,hotel.a tur.	3493	8,7%	3373	8,4%	3301	8,2%	3288	8,2%	3108	7,6%	2892	7,1%
66 Obchod	56	0,1%	50	0,1%	64	0,2%	72	0,2%	71	0,2%	75	0,2%
68 Právní a veřejn.činn.	2368	5,9%	2498	6,2%	2638	6,5%	2905	7,2%	3171	7,8%	2936	7,2%
69 Osobní a prov.sl.	58	0,1%	52	0,1%	51	0,1%	30	0,1%	52	0,1%	56	0,1%
72 Public.,knihov.a inf.	128	0,3%	174	0,4%	215	0,5%	169	0,4%	166	0,4%	169	0,4%
75 Pedag.,učitel.a soc.p.	2434	6,1%	2572	6,4%	2639	6,5%	2552	6,4%	2565	6,3%	2509	6,1%
78 Obecně odborná př.	3998	10,0%	3804	9,5%	3795	9,4%	3855	9,6%	3908	9,6%	3780	9,2%
82 Umění a užité umění	2317	5,8%	2277	5,7%	2488	6,2%	2527	6,3%	2488	6,1%	2623	6,4%
Celkový součet	40022	100,0%	40060	100,0%	40393	100,0%	40182	100,0%	40831	100,0%	40926	100,0%

V počtech žáků jsou uvedeni i žáci se zdravotním postižením

Nejsou zahrnuti žáci ve studiu při zaměstnání

Tab. 11: Počty žáků nově přijatých do 1. ročníků podle skupin oborů vzdělání

Stav k 15.10. příslušného roku

Denní studium **Střední vzdělávání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem - L0**

	2012		2013		2014		2015		2016		2017	
Skup.ob.	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
16 Ekologie a ochr. ŽP	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
18 Informatické obory	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
21 Hornictví, hutn.a slév.	27	0,4%	40	0,6%	45	0,7%	25	0,4%	24	0,4%	14	0,2%
23 Strojírenství a str.výr.	1396	21,8%	1639	25,3%	1725	28,1%	1756	28,1%	1865	31,1%	1760	28,9%
26 Elektr.,telekom.a VT	1129	17,6%	1131	17,4%	1089	17,7%	1098	17,6%	1068	17,8%	1099	18,0%
28 Tech.chemie a ch.sil.	53	0,8%	58	0,9%	46	0,7%	57	0,9%	70	1,2%	60	1,0%
29 Potravinářství a p.ch.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
31 Text.výr.a oděvnictví	0	0,0%	7	0,1%	5	0,1%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
32 Kožed.a obuv.-plast	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
33 Zprac.dřeva a hud.n.	23	0,4%	26	0,4%	27	0,4%	38	0,6%	17	0,3%	16	0,3%
34 Polygrafie a další	479	7,5%	444	6,8%	418	6,8%	438	7,0%	429	7,1%	414	6,8%
36 Stavebnictví, g.a k.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
37 Doprava a spoje	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
39 Spec.a interd.ob.	950	14,8%	943	14,5%	864	14,1%	793	12,7%	777	12,9%	832	13,6%
41 Zemědělství a lesn.	38	0,6%	54	0,8%	66	1,1%	60	1,0%	67	1,1%	84	1,4%
43 Veterinářství a v.p.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
53 Zdravotnictví	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
61 Filozofie, teologie	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
63 Ekonomika a adm.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
64 Podnikání v ob.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
65 Gastron.,hotel.a tur.	666	10,4%	593	9,1%	551	9,0%	508	8,1%	428	7,1%	432	7,1%
66 Obchod	350	5,5%	309	4,8%	265	4,3%	267	4,3%	180	3,0%	197	3,2%
68 Právní a veřejn.činn.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
69 Osobní a prov.sl.	992	15,5%	1011	15,6%	811	13,2%	977	15,6%	872	14,5%	978	16,0%
72 Public.,knihov.a inf.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
75 Pedag.,učitel.a soc.p.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
78 Obecně odborná př.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
82 Umění a užité umění	303	4,7%	231	3,6%	233	3,8%	231	3,7%	208	3,5%	213	3,5%
Celkový součet	6406	100,0%	6486	100,0%	6145	100,0%	6248	100,0%	6005	100,0%	6099	100,0%

Denní studium **Střední vzdělávání s vyučním listem a maturitní zkouškou pro absolv. zákl. školy (E+H+M+L0)**

	2012		2013		2014		2015		2016		2017	
Skup.ob.	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
16 Ekologie a ochr. ŽP	410	0,5%	426	0,5%	368	0,5%	370	0,5%	325	0,4%	317	0,4%
18 Informatické obory	3709	4,7%	3831	4,9%	3697	4,8%	3710	4,8%	3688	4,8%	3961	5,2%
21 Hornictví, hutn.a slév.	43	0,1%	76	0,1%	76	0,1%	49	0,1%	51	0,1%	39	0,1%
23 Strojírenství a str.výr.	10350	13,0%	10846	13,9%	11183	14,4%	11167	14,6%	11281	14,8%	10966	14,4%
26 Elektr.,telekom.a VT	5488	6,9%	5515	7,1%	5620	7,2%	5598	7,3%	5567	7,3%	5907	7,7%
28 Tech.chemie a ch.sil.	658	0,8%	754	1,0%	820	1,1%	789	1,0%	811	1,1%	774	1,0%
29 Potravinářství a p.ch.	2631	3,3%	2699	3,5%	2841	3,7%	2669	3,5%	2604	3,4%	2653	3,5%
31 Text.výr.a oděvnictví	243	0,3%	227	0,3%	257	0,3%	223	0,3%	204	0,3%	217	0,3%
32 Kožed.a obuv.-plast	22	0,0%	24	0,0%	30	0,0%	56	0,1%	58	0,1%	39	0,1%
33 Zprac.dřeva a hud.n.	1720	2,2%	1603	2,1%	1546	2,0%	1478	1,9%	1457	1,9%	1572	2,1%
34 Polygrafie a další	833	1,0%	784	1,0%	809	1,0%	804	1,1%	830	1,1%	830	1,1%
36 Stavebnictví, g.a k.	5788	7,3%	5417	6,9%	4741	6,1%	4309	5,6%	4283	5,6%	4114	5,4%
37 Doprava a spoje	1019	1,3%	967	1,2%	1014	1,3%	919	1,2%	966	1,3%	1008	1,3%
39 Spec.a interd.ob.	1356	1,7%	1344	1,7%	1294	1,7%	1180	1,5%	1170	1,5%	1253	1,6%
41 Zemědělství a lesn.	4817	6,0%	4871	6,2%	4756	6,1%	4816	6,3%	4682	6,2%	4552	6,0%
43 Veterinářství a v.p.	522	0,7%	545	0,7%	567	0,7%	599	0,8%	632	0,8%	633	0,8%
53 Zdravotnictví	3261	4,1%	3160	4,0%	3222	4,1%	3172	4,1%	3409	4,5%	3889	5,1%
61 Filozofie, teologie	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
63 Ekonomika a adm.	7059	8,9%	6696	8,6%	6556	8,4%	6462	8,4%	6565	8,6%	6567	8,6%
64 Podnikání v ob.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
65 Gastron.,hotel.a tur.	11487	14,4%	10386	13,3%	10112	13,0%	9792	12,8%	9045	11,9%	8442	11,1%
66 Obchod	2313	2,9%	2229	2,9%	2132	2,7%	2174	2,8%	1944	2,6%	2087	2,7%
68 Právní a veřejn.činn.	2368	3,0%	2498	3,2%	2638	3,4%	2905	3,8%	3171	4,2%	2936	3,8%
69 Osobní a prov.sl.	3705	4,7%	3488	4,5%	3420	4,4%	3437	4,5%	3483	4,6%	3615	4,7%
72 Public.,knihov.a inf.	128	0,2%	174	0,2%	215	0,3%	169	0,2%	166	0,2%	169	0,2%
75 Pedag.,učitel.a soc.p.	2822	3,5%	2970	3,8%	3001	3,9%	2853	3,7%	2864	3,8%	2782	3,6%
78 Obecně odborná př.	3998	5,0%	3804	4,9%	3795	4,9%	3855	5,0%	3908	5,1%	3780	5,0%
82 Umění a užité umění	2880	3,6%	2778	3,6%	2982	3,8%	2993	3,9%	2958	3,9%	3180	4,2%
Celkový součet	79630	100,0%	78112	100,0%	77692	100,0%	76548	100,0%	76122	100,0%	76282	100,0%

V počtech žáků jsou uvedeni i žáci se zdravotním postižením

Nejsou zahrnuti žáci ve studiu při zaměstnání a žáci nástavbového studia

Tab. 12: Počty žáků nově přijatých do 1. ročníků podle skupin oborů vzdělání

Stav k 15.10. příslušného roku

Denní studium **Střední vzdělávání s maturitní zkouškou - nástavbové studium - L5**

	2012		2013		2014		2015		2016		2017	
Skup.ob.	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
16 Ekologie a ochr. ŽP	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
18 Informatické obory	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
21 Hornictví, hutn.a slév.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
23 Strojírenství a str.výr.	692	8,9%	590	8,4%	567	9,0%	528	9,1%	514	9,4%	503	9,8%
26 Elektr.,telekom.a VT	407	5,2%	367	5,2%	360	5,7%	318	5,5%	294	5,4%	254	5,0%
28 Tech.chemie a ch.sil.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	9	0,2%	4	0,1%	7	0,1%
29 Potravinářství a p.ch.	12	0,2%	57	0,8%	42	0,7%	55	0,9%	41	0,8%	43	0,8%
31 Text.výr.a oděvnictví	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
32 Kožed.a obuv.-plast	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
33 Zprac.dřeva a hud.n.	210	2,7%	190	2,7%	146	2,3%	130	2,2%	137	2,5%	113	2,2%
34 Polygrafie a další	21	0,3%	12	0,2%	0	0,0%	0	0,0%	7	0,1%	22	0,4%
36 Stavebnictví, g.a k.	254	3,3%	277	3,9%	206	3,3%	230	4,0%	189	3,5%	126	2,5%
37 Doprava a spoje	37	0,5%	23	0,3%	15	0,2%	13	0,2%	22	0,4%	20	0,4%
39 Spec.a interd.ob.	94	1,2%	107	1,5%	109	1,7%	68	1,2%	87	1,6%	63	1,2%
41 Zemědělství a lesn.	138	1,8%	109	1,5%	100	1,6%	77	1,3%	74	1,4%	71	1,4%
43 Veterinářství a v.p.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
53 Zdravotnictví	21	0,3%	44	0,6%	58	0,9%	40	0,7%	29	0,5%	45	0,9%
61 Filozofie, teologie	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
63 Ekonomika a adm.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
64 Podnikání v ob.	5132	65,9%	4413	62,7%	3978	63,2%	3681	63,4%	3545	65,1%	3346	65,5%
65 Gastron.,hotel.a tur.	567	7,3%	542	7,7%	434	6,9%	403	6,9%	255	4,7%	282	5,5%
66 Obchod	114	1,5%	112	1,6%	106	1,7%	68	1,2%	65	1,2%	30	0,6%
68 Právní a veřejn.činn.	24	0,3%	60	0,9%	50	0,8%	49	0,8%	40	0,7%	31	0,6%
69 Osobní a prov.sl.	9	0,1%	93	1,3%	90	1,4%	98	1,7%	100	1,8%	115	2,3%
72 Public.,knihov.a inf.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
75 Pedag.,učitel.a soc.p.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
78 Obecně odborná př.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
82 Umění a užité umění	59	0,8%	40	0,6%	35	0,6%	35	0,6%	41	0,8%	39	0,8%
Celkový součet	7791	100,0%	7036	100,0%	6296	100,0%	5802	100,0%	5444	100,0%	5110	100,0%

Denní studium **Vyšší odborné vzdělávání - N**

	2012		2013		2014		2015		2016		2017	
Skup.ob.	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
16 Ekologie a ochr. ŽP	33	0,4%	33	0,4%	24	0,3%	15	0,2%	11	0,2%	0	0,0%
18 Informatické obory	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
21 Hornictví, hutn.a slév.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
23 Strojírenství a str.výr.	239	2,6%	196	2,1%	188	2,2%	119	1,6%	97	1,5%	121	2,1%
26 Elektr.,telekom.a VT	517	5,5%	473	5,2%	392	4,7%	322	4,3%	363	5,5%	245	4,3%
28 Tech.chemie a ch.sil.	29	0,3%	27	0,3%	14	0,2%	13	0,2%	11	0,2%	14	0,2%
29 Potravinářství a p.ch.	59	0,6%	45	0,5%	40	0,5%	28	0,4%	32	0,5%	12	0,2%
31 Text.výr.a oděvnictví	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
32 Kožed.a obuv.-plast	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
33 Zprac.dřeva a hud.n.	47	0,5%	39	0,4%	38	0,5%	21	0,3%	22	0,3%	27	0,5%
34 Polygrafie a další	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
36 Stavebnictví, g.a k.	138	1,5%	143	1,6%	106	1,3%	107	1,4%	103	1,6%	76	1,3%
37 Doprava a spoje	96	1,0%	93	1,0%	114	1,4%	104	1,4%	103	1,6%	72	1,3%
39 Spec.a interd.ob.	183	2,0%	144	1,6%	109	1,3%	94	1,2%	75	1,1%	51	0,9%
41 Zemědělství a lesn.	216	2,3%	205	2,2%	135	1,6%	129	1,7%	82	1,2%	64	1,1%
43 Veterinářství a v.p.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
53 Zdravotnictví	2047	21,9%	1886	20,6%	1993	23,7%	1876	24,9%	1566	23,7%	1414	24,6%
61 Filozofie, teologie	21	0,2%	24	0,3%	11	0,1%	20	0,3%	10	0,2%	10	0,2%
63 Ekonomika a adm.	1178	12,6%	1135	12,4%	943	11,2%	824	10,9%	643	9,7%	506	8,8%
64 Podnikání v ob.	429	4,6%	412	4,5%	356	4,2%	260	3,5%	236	3,6%	233	4,0%
65 Gastron.,hotel.a tur.	632	6,8%	619	6,8%	595	7,1%	551	7,3%	470	7,1%	398	6,9%
66 Obchod	57	0,6%	79	0,9%	61	0,7%	54	0,7%	47	0,7%	25	0,4%
68 Právní a veřejn.činn.	677	7,2%	709	7,8%	654	7,8%	555	7,4%	457	6,9%	340	5,9%
69 Osobní a prov.sl.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
72 Public.,knihov.a inf.	237	2,5%	279	3,1%	248	2,9%	225	3,0%	202	3,1%	167	2,9%
74 Těles.kult.,tělov.,sport	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	8	0,1%	11	0,2%	11	0,2%
75 Pedag.,učitel.a soc.p.	1409	15,1%	1511	16,5%	1378	16,4%	1230	16,3%	995	15,0%	963	16,7%
78 Obecně odborná př.	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
82 Umění a užité umění	1117	11,9%	1092	11,9%	1014	12,1%	977	13,0%	1076	16,3%	1008	17,5%
Celkový součet	9361	100,0%	9144	100,0%	8413	100,0%	7532	100,0%	6612	100,0%	5757	100,0%

Ve vyšším odborném vzdělávání jsou zahrnuti i žáci vyššího odborného vzdělávání v konzervatoři

Nejsou zahrnuti žáci ve studiu při zaměstnání

Obr. 7: Počty žáků nově přijatých do 1. roč. oborů poskytujících střední vzdělání s výučním listem – H a E

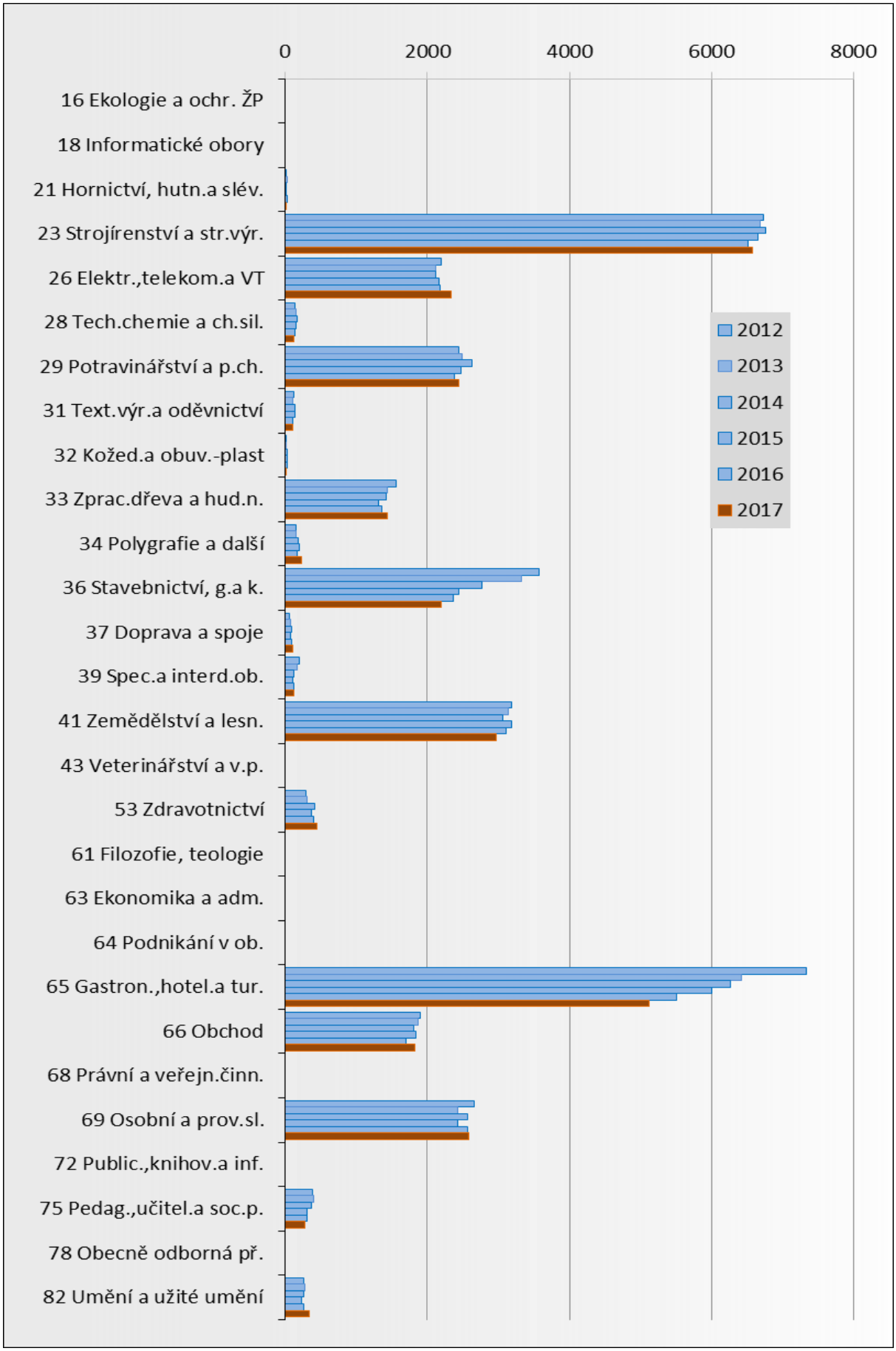

Obr. 8: Podíly žáků nově přijatých do 1. roč. oborů poskytujících střední vzdělání s výučním listem – H a E

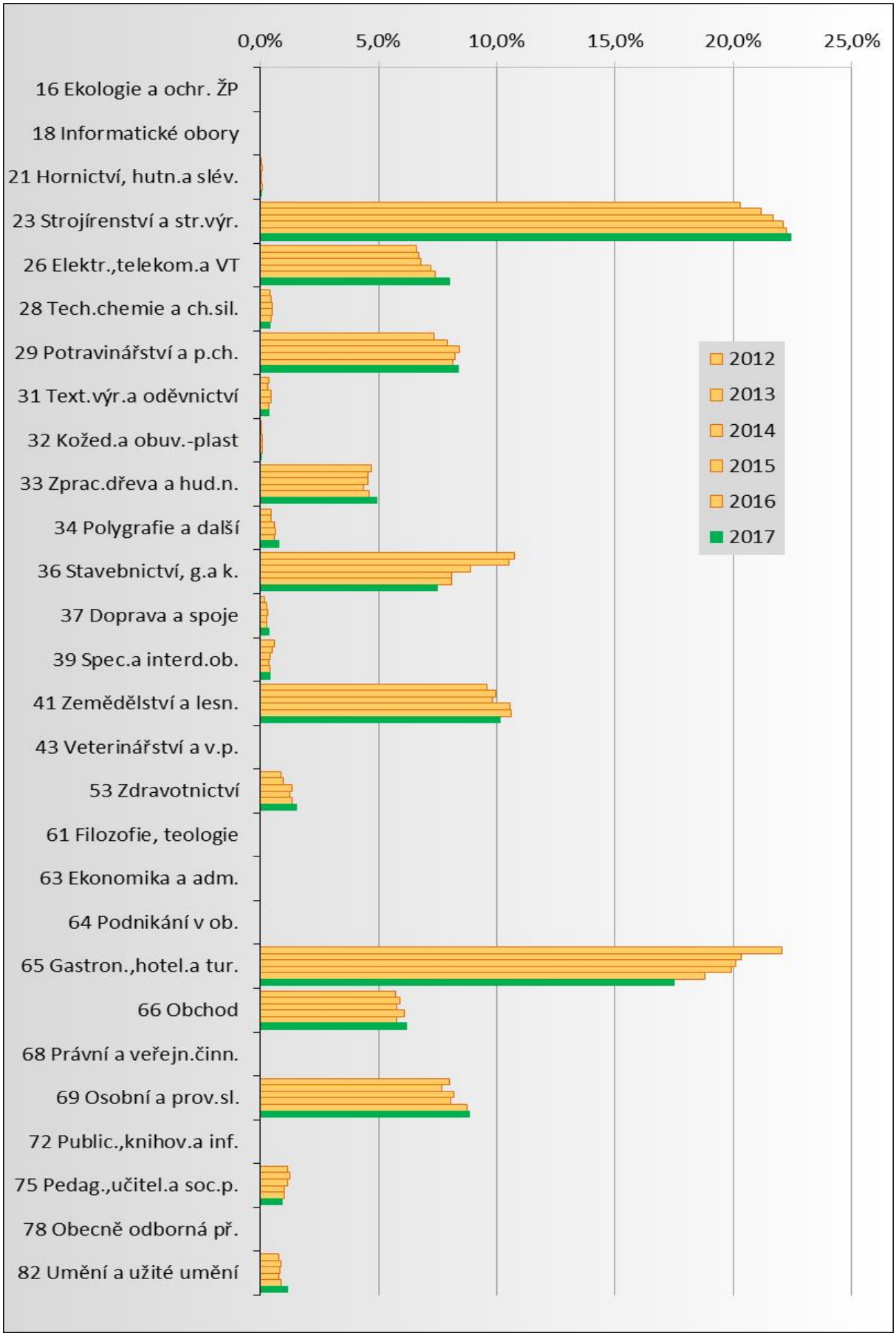

Obr. 9: Počty žáků nově přijatých do 1. roč. oborů poskytujících střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou – M

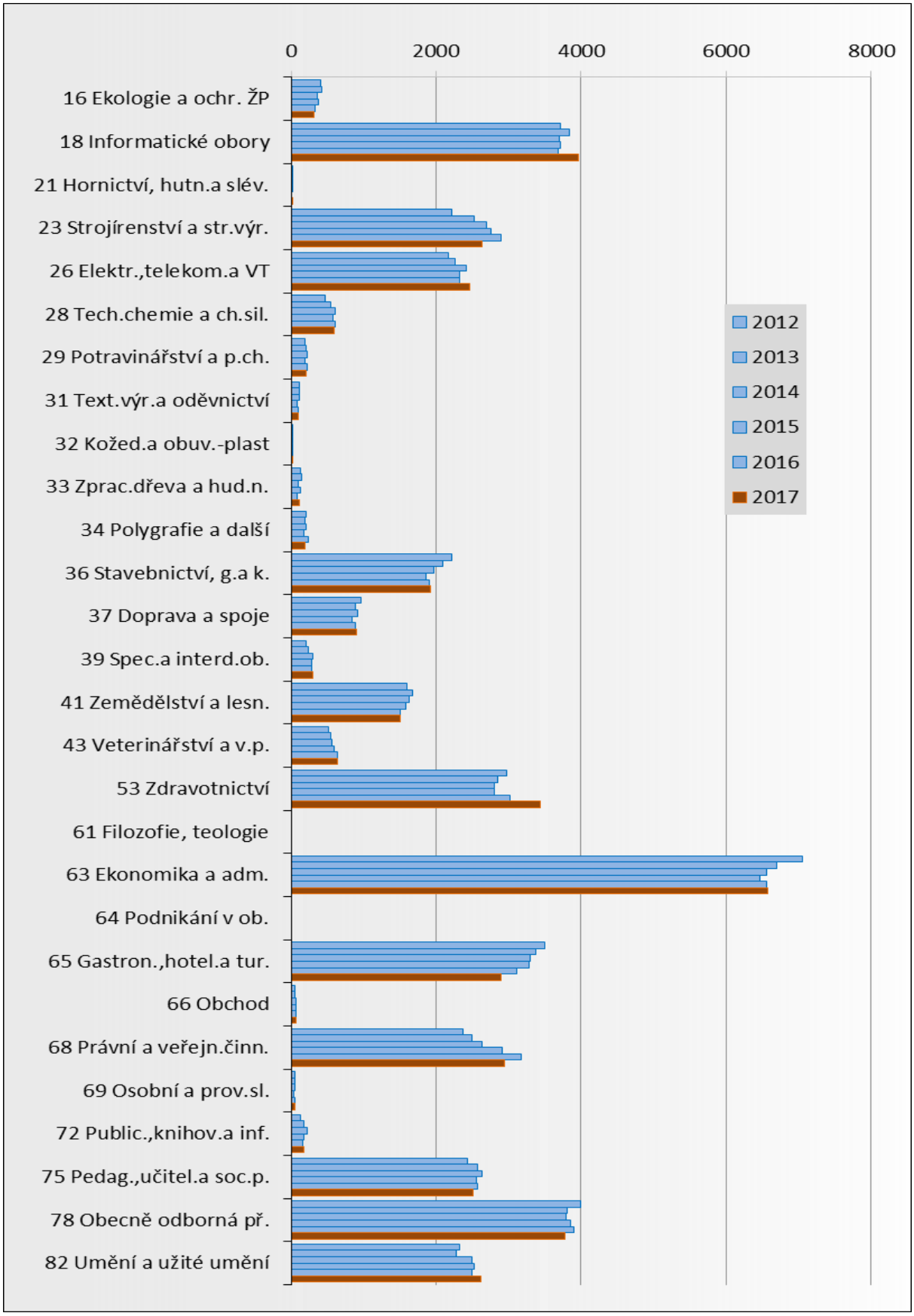

Obr. 10: Podíly žáků nově přijatých do 1. roč. oborů poskytujících střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou – M

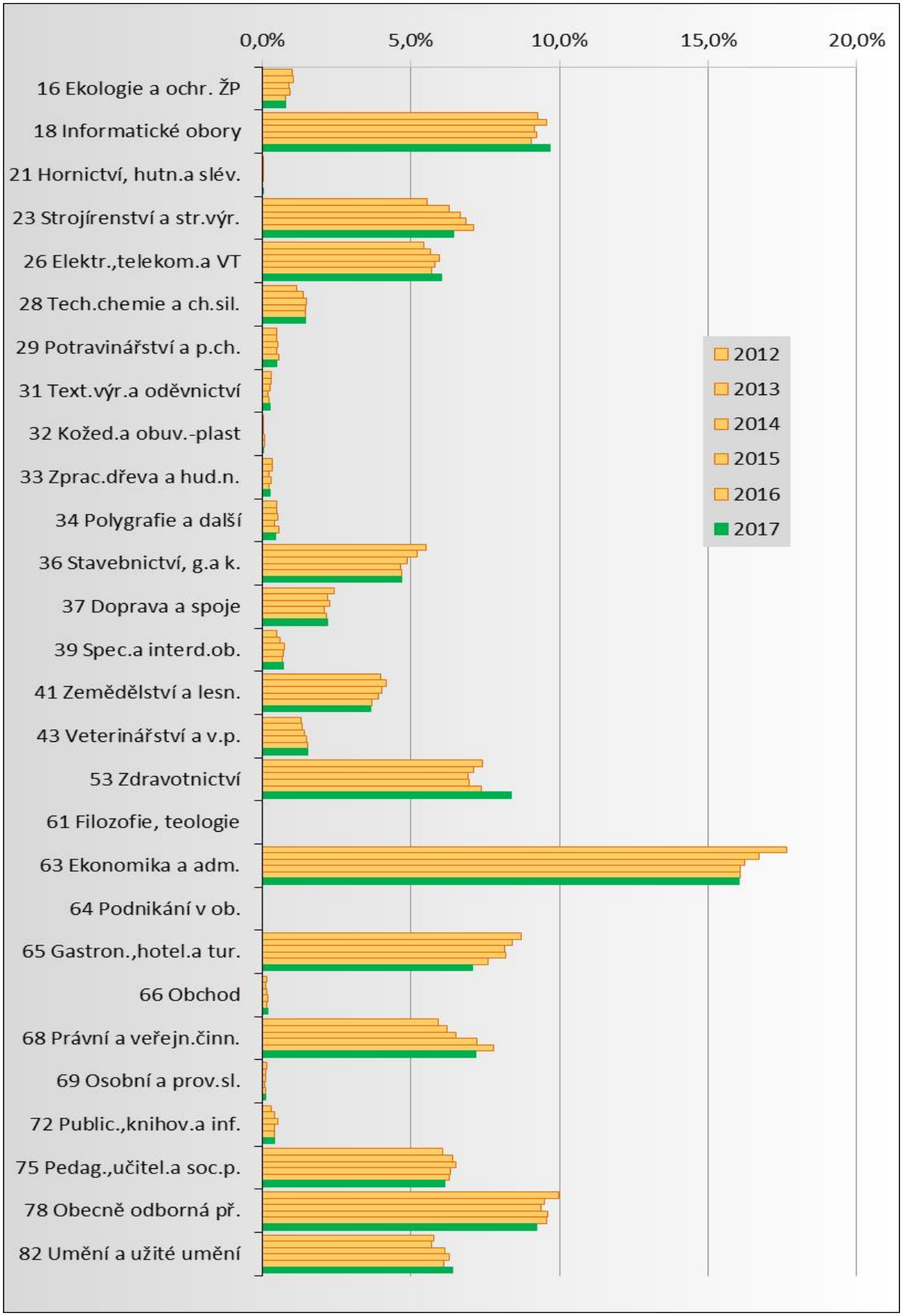

Obr. 11: Počty žáků nově přijatých do 1. roč. oborů poskytujících střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem – L0

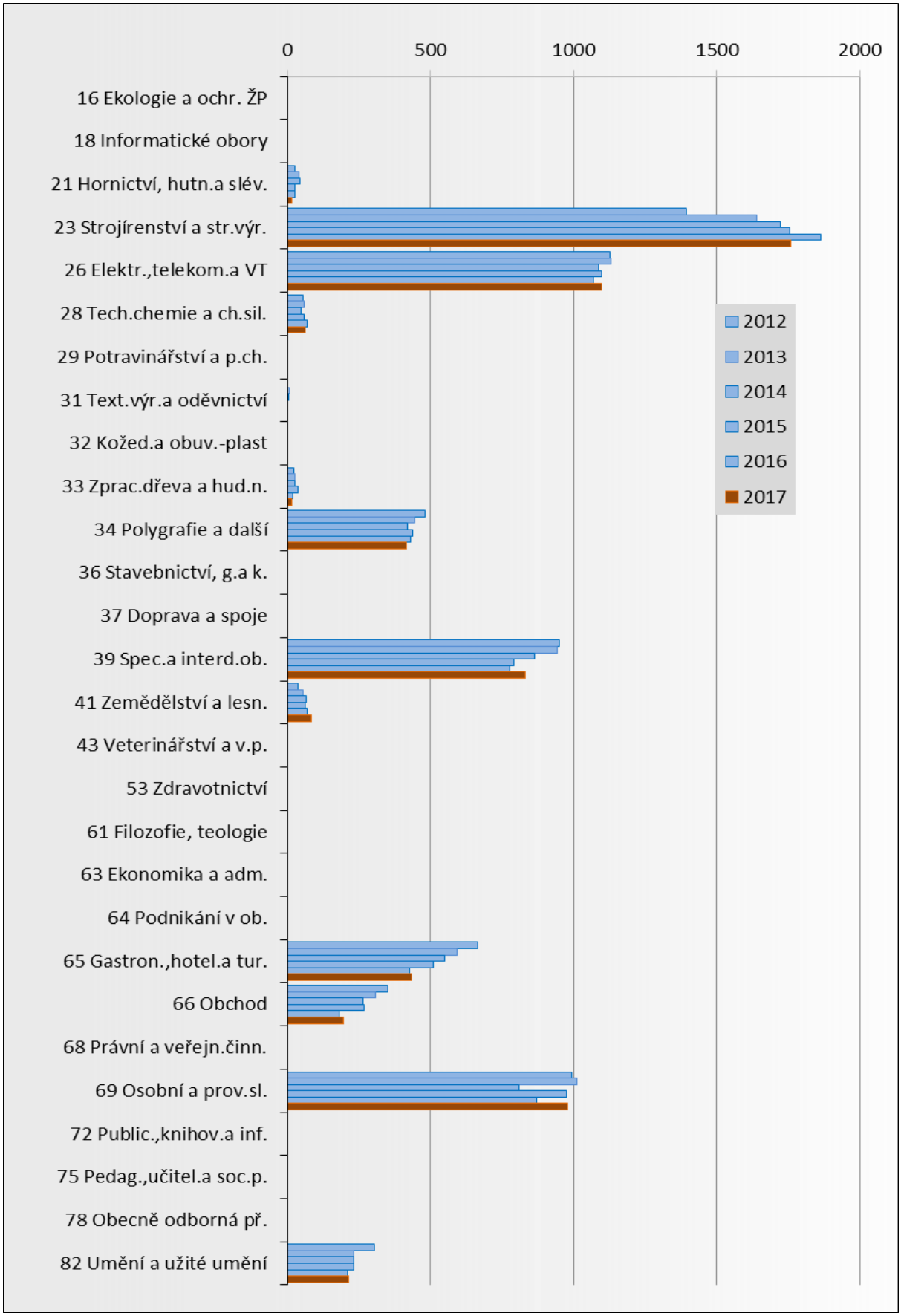

Obr. 12: Podíly žáků nově přijatých do 1. roč. oborů poskytujících střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem – L0

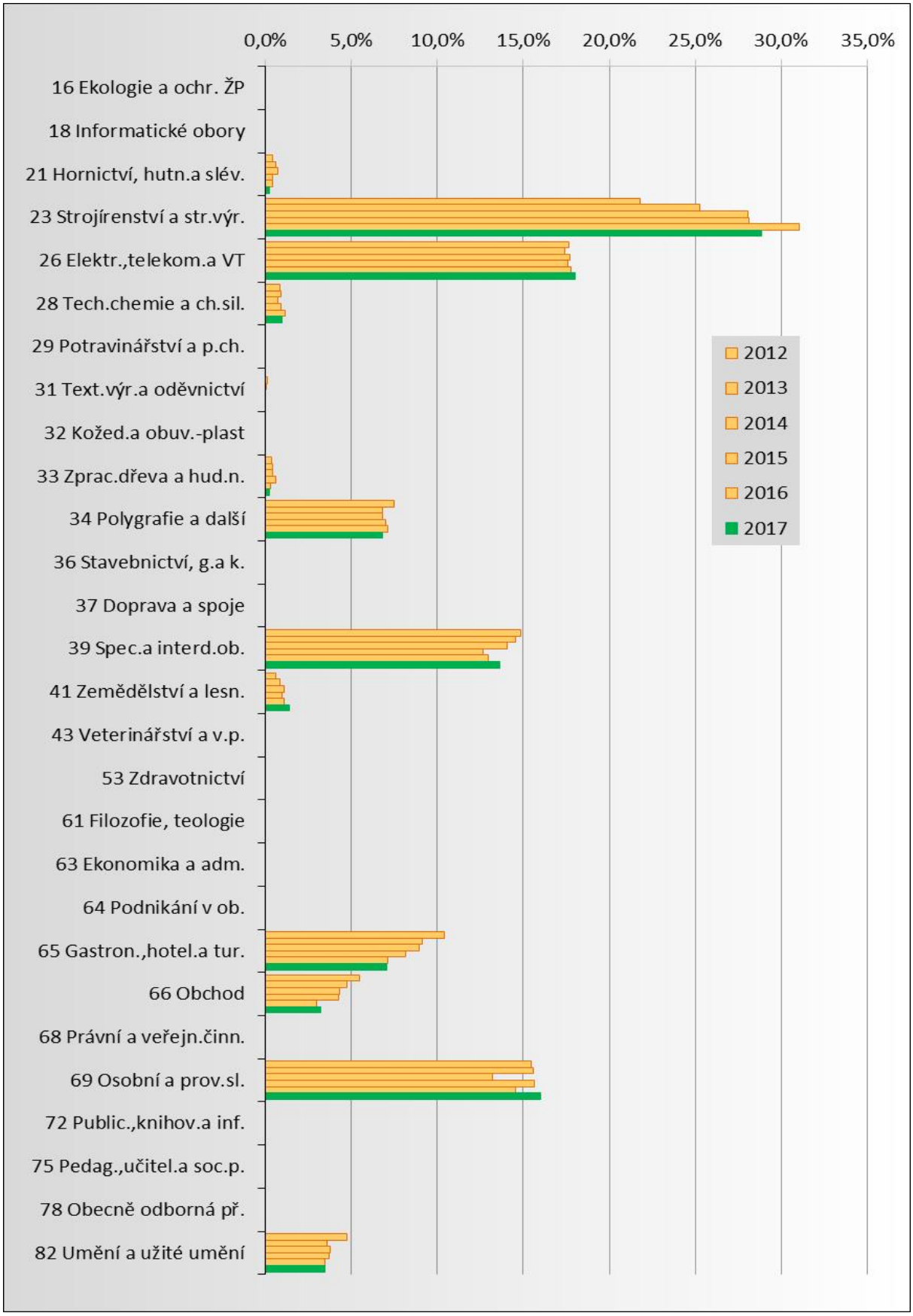

Obr. 13: Počty žáků nově přijatých do 1. roč. oborů poskytujících střední vzdělání s výučním listem nebo maturitní zkouškou – E + H + M + L0 (mimo nástavbové a zkrácené studium)

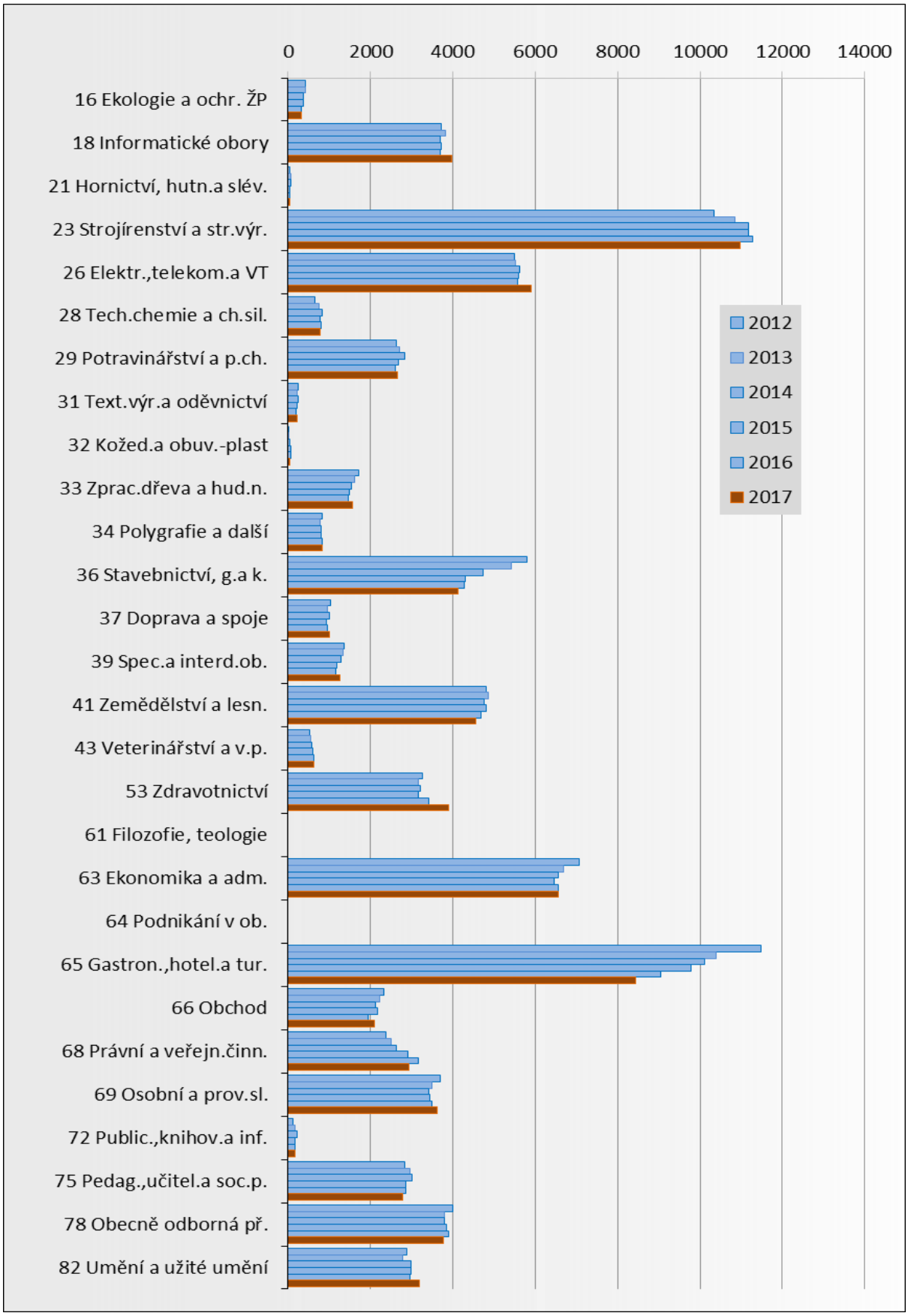

Obr. 14: Podíly žáků nově přijatých do 1. roč. oborů poskytujících střední vzdělání s výučním listem nebo maturitní zkouškou – E + H + M + L0 (mimo nástavbové a zkrácené studium)

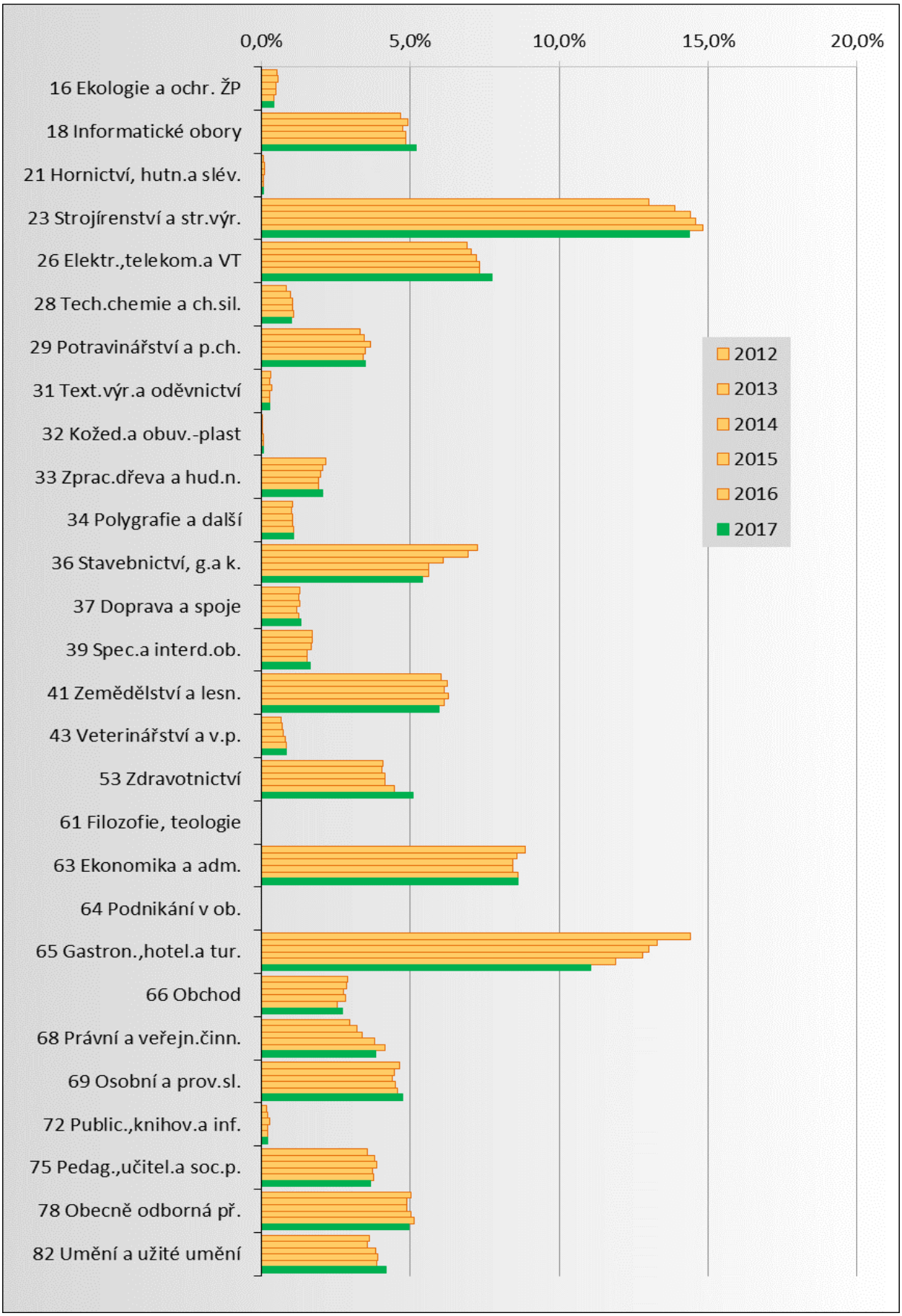

Obr. 15: Počty žáků nově přijatých do 1. roč. oborů poskytujících střední vzdělání s maturitní zkouškou – nástavbové studium – L5

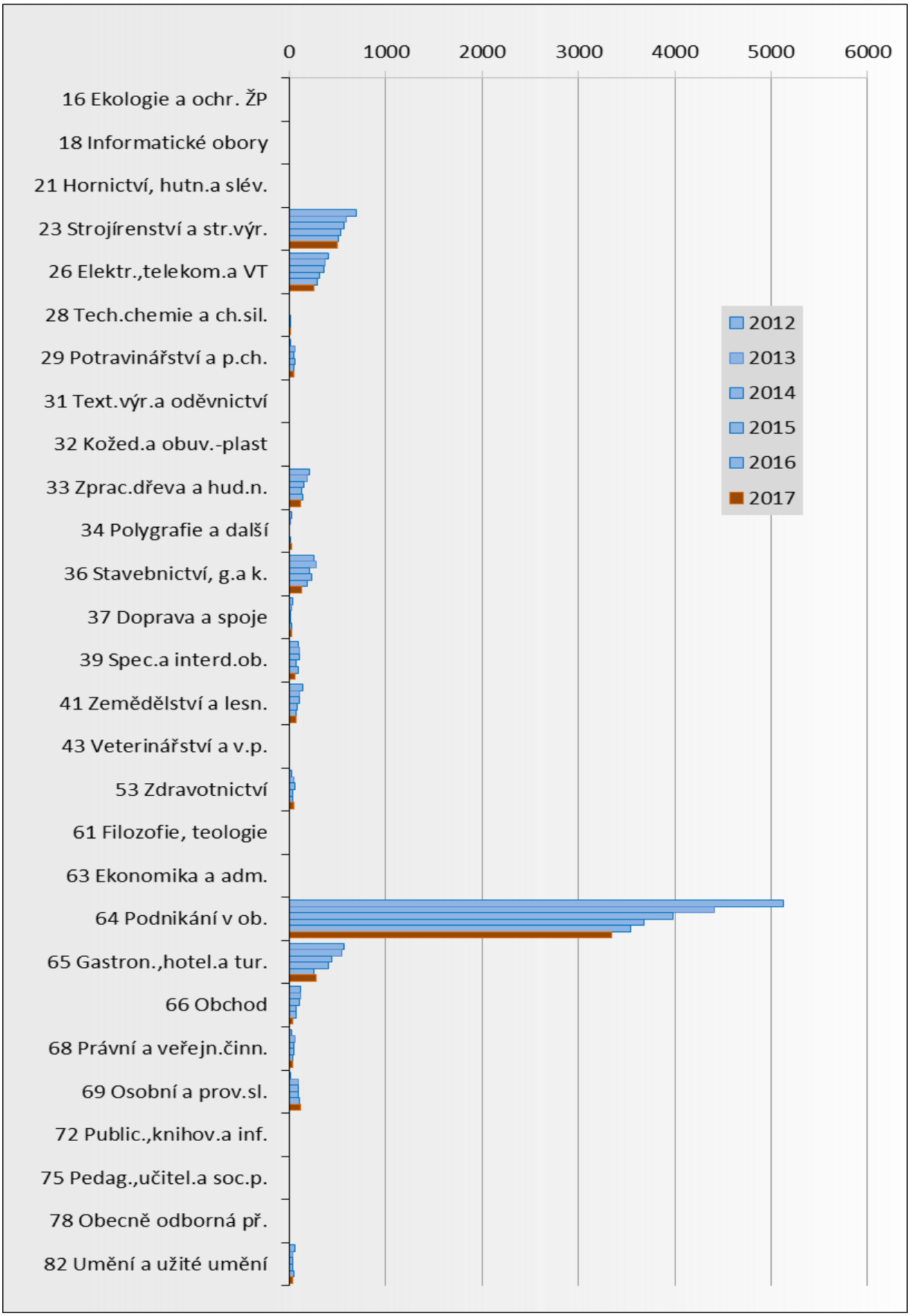

Obr. 16: Podíly žáků nově přijatých do 1. roč. oborů poskytujících střední vzdělání s maturitní zkouškou – nástavbové studium – L5

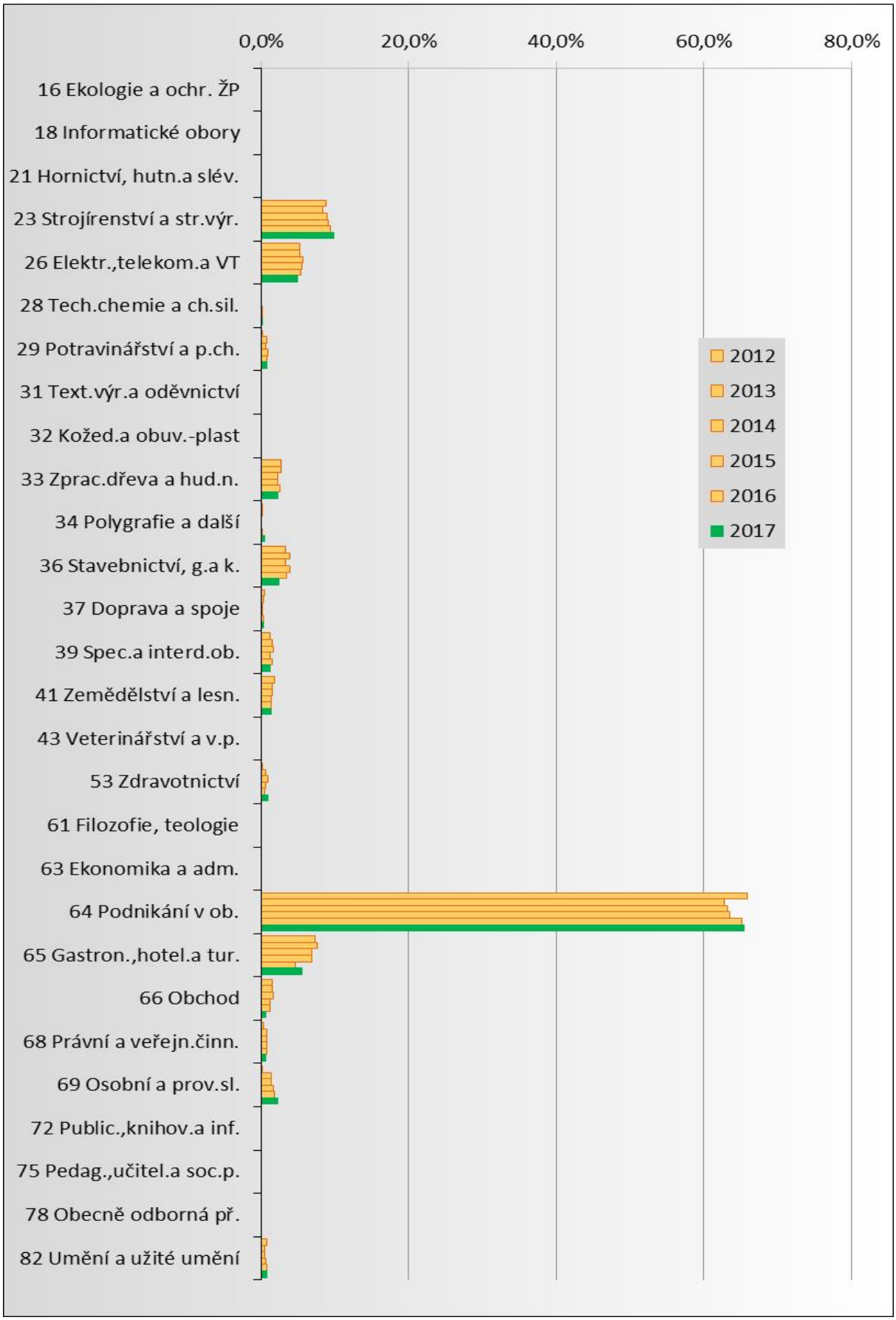

Obr. 17: Počty žáků nově přijatých do 1. roč. oborů poskytujících vyšší odborné vzdělání – N

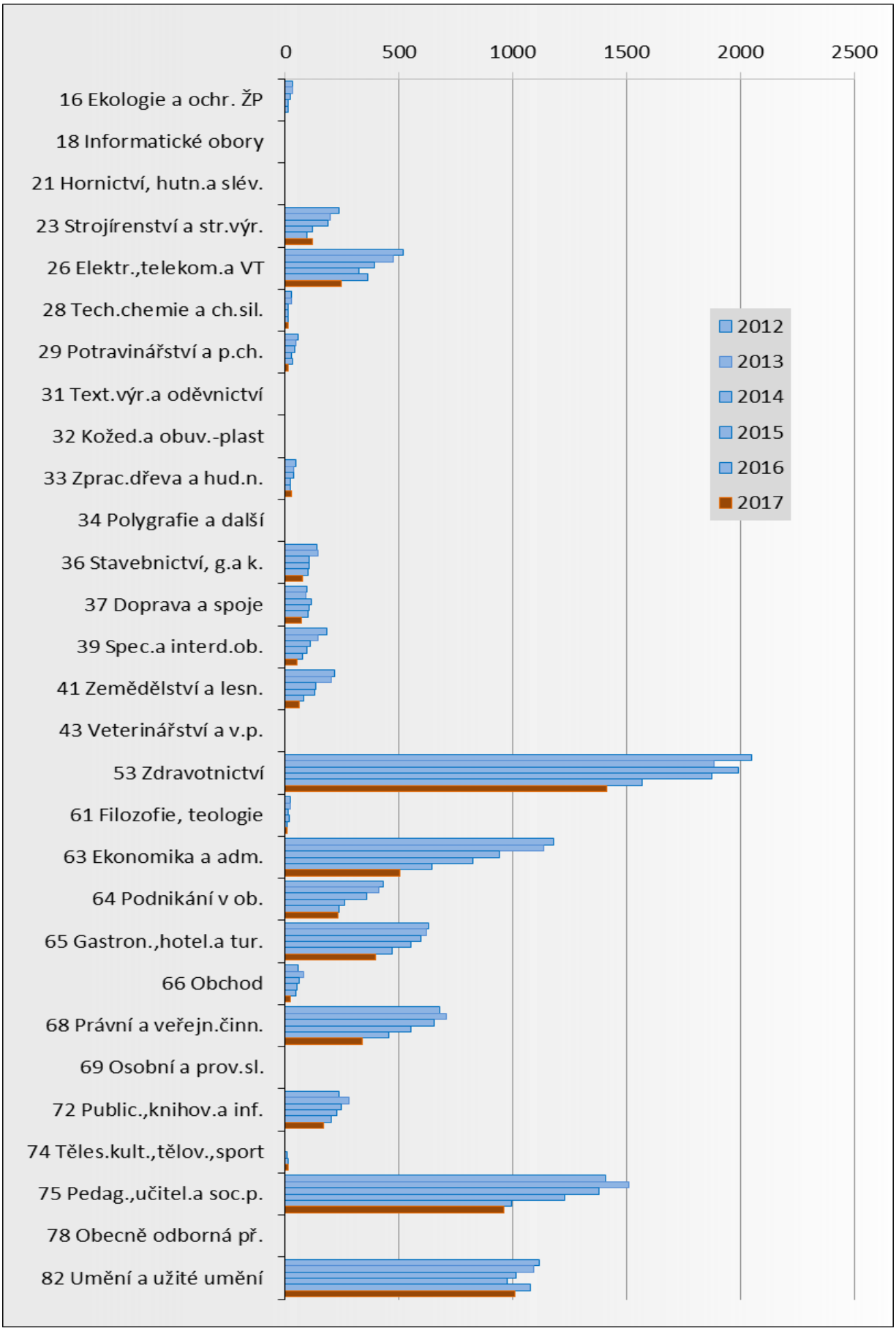

Obr. 18: Podíly žáků nově přijatých do 1. roč. oborů poskytujících vyšší odborné vzdělání – N

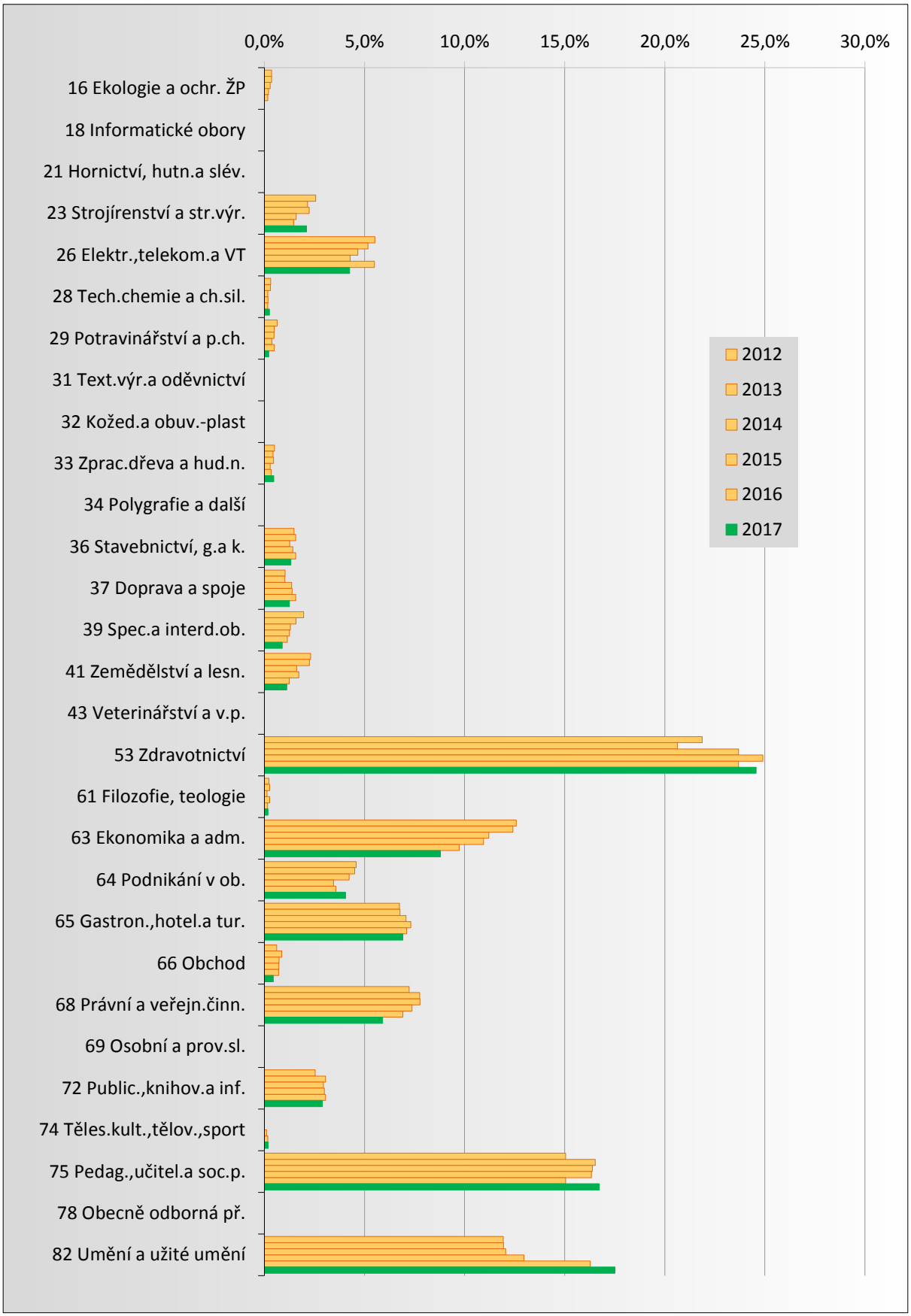

5. Postavení mladých lidí na trhu práce v ČR a EU

Příznivý ekonomický vývoj vede ke snížení nezaměstnanost mladých a problémem se stává nesoulad mezi kvalifikačními požadavky nabízených pracovních míst a oborem vzdělání uchazečů.

5.1 Ekonomická úroveň České republiky stoupá a pozvolna se přibližuje hodnotě za původní EU15

Jedním z nejpoužívanějších ukazatelů ekonomické úrovně je hrubý domácí produkt v paritě kupní síly (PPS = Purchasing Power Standard) přepočtený na obyvatele. Přepočet podle parity kupní síly eliminuje vliv rozdílných cenových hladin napříč členskými státy. Vývoj této hodnoty v čase nám umožňuje sledovat, jak rychle roste ekonomická úroveň. Protože v různých státech roste různě rychle, je zajímavé porovnávat i změnu vůči průměru. V tisku se čas od času objevuje porovnání ekonomické úrovně členských států vůči průměru EU28.

Obr. 19: Vývoj ekonomické úrovně EU15, EU28, České republiky a sousedních států (vyjádřený v HDP na obyvatele v paritě kupní síly)

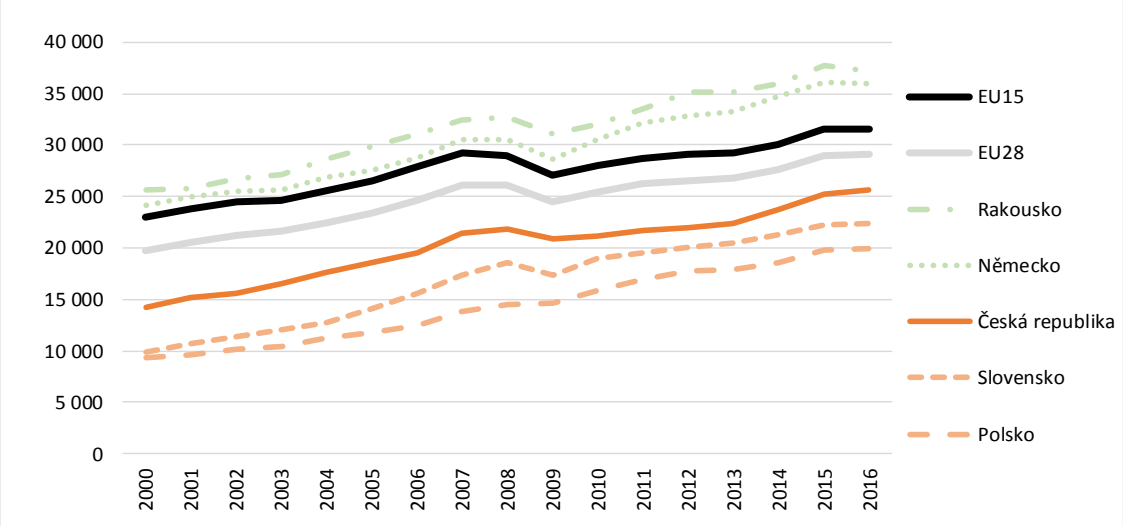

Zdroj: Eurostat, HDP na obyvatele v paritě kupní síly (Purchasing power adjusted GDP per capita).

Pro ČR je však možná mnohem zajímavější porovnávat, zda se jí daří dohánět **průměr původní patnáctky vyspělých států EU15**, protože se samozřejmě zvyšuje i průměrná hodnota HDP na obyvatele v PPS v průměru za EU 15.

Obr. 20: Sbližování ekonomické úrovně EU15, EU28, České republiky a sousedních států (vyjádřené v HDP na obyvatele v paritě kupní síly)

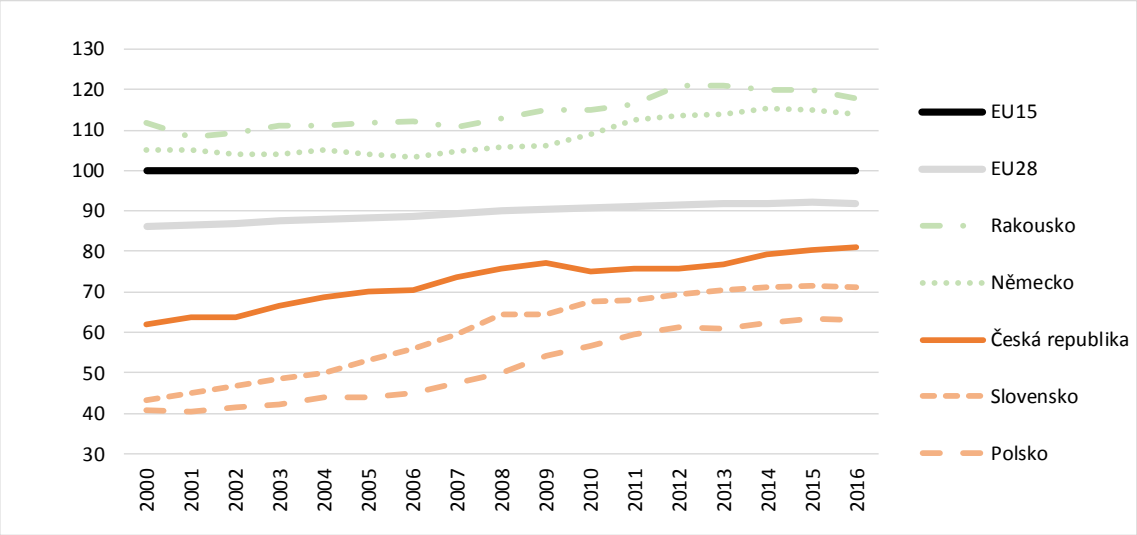

Zdroj: Eurostat, data za HDP na obyvatele v paritě kupní síly (HDP v PPS; populace) přepočtená na indikátor úrovně vzhledem k EU15.

Před vstupem ČR do Evropské unie se předpokládalo, že společný hospodářský prostor a volný pohyb zboží a služeb bude mít za následek ekonomickou konvergenci chudších zemí k průměru za vyspělé země. Obrázky a tabulka v této kapitole tuto teorii potvrzují. (Výjimku tvoří v posledních letech Kypr, ale pravděpodobně pouze přechodně. V předkrizovém období totiž konvergoval velmi nadějně. Zpomalení konvergence vykazují v posledních letech Slovinsko a Chorvatsko.)

Dobrou zprávou je to, že se v **České republice** HDP na obyvatele (v PPS) nejen zvyšuje (například mezi roky 2005–2015 vzrostl o 36 %), ale daří se jí přibližovat ekonomické úrovni původní patnáctky, trochu tažené dolů jižními státy (zejména Řeckem, Španělskem a Itálií). Vůči průměru EU15 si Česká republika polepšila během zmíněného desetiletí o deset procentních bodů, oproti situaci v roce 2000 dokonce o dvacet. V roce 2016 byla ekonomická úroveň České republiky na 80 % úrovně EU15. Údaje za rok 2016 ukázaly další přiblížení k průměru patnáctky, a to na 81 % její průměrné úrovně. Dá se to říci i jinak – **v roce 2016 jsme byli na stejné úrovni, jako byla EU15 o dvanáct let dříve** (tj. v roce 2004).

Slovensko, jehož výchozí situace byla výrazně horší než naše, si před vstupem do EU polepšilo o 10 procentních bodů a po vstupu se ekonomické úrovni původní patnáctky přiblížilo ještě o 18 procentních bodů, až na 71 % v roce 2014, a tak to zůstalo až do roku 2016, tempo ekonomické konvergence Slovenska k EU15 se tedy zpomaluje.

Graf ekonomické konvergence mimo jiné ukazuje, že Česká republika se z ekonomické krize zpočátku vzpamatovávala pomalejším tempem než její geografičtí sousedé. Nicméně počáteční rychlé vzpamatování **Rakouska a Německa** má také své limity, v prvním z výše uvedených grafů vidíme, že v roce 2016 došlo meziročně ke snížení HDP na obyvatele (v paritě kupní síly). Slovenský a polský HDP jsou téměř beze změn.

Průměr EU28 je nižší než EU15, protože průměrnou ekonomickou úroveň EU snížilo její rozšiřování o méně vyspělé evropské státy. Úroveň EU28 vystoupala na 92 % úrovně EU15 v roce 2012, od té doby tento vzájemný poměr zůstává stejný.

Tahouny ekonomické úrovně EU15 jsou Lucembursko (které je v ekonomických ukazatelích astronomicky napřed i vůči ostatním vyspělým členským státům EU)[2], Irsko, Nizozemsko, Rakousko, Dánsko, Německo, Švédsko a Belgie. Blízko průměru EU15 se drží Finsko, Spojené království a Francie. Průměr za EU15 snižují hodnoty za Řecko, Portugalsko, Španělsko a Itálii, přičemž Itálie a Řecko vykazují poklesy dlouhodobě. Itálie klesla z mírně nadprůměrné hodnoty na počátku tisíciletí na 89 % v roce 2016. Hodnota za Řecko klesá od roku 2010, přičemž poslední dostupný údaj ukazuje 62 % úrovně EU15. Portugalsku se nedaří opustit sedmdesátiprocentní hranici, již patnáct let osciluje mírně nad ní. Španělská ekonomická úroveň klesala od roku 2008, přičemž v roce 2016 po mírném vzestupu činila 85 % úrovně EU15.

Následující tabulka ukazuje přibližování se (nebo vzdalování) ekonomické úrovni průměru EU15 za všech 28 členských států EU v letech 2000–2016. Podbarvené hodnoty reprezentují období poklesu ekonomické úrovně vzhledem k průměru EU15. Světlejší podbarvení znamená pokles maximálně o dva procentní body, tmavší představuje výraznější pokles. Státy jsou rozděleny na původní patnáctku a rozšiřující členské státy, přičemž pořadí určuje aktuální pozice vůči průměru EU15 (čili hodnoty za rok 2016). Z tabulky je díky podbarvení také možné vysledovat, na které z členských států EU dolehla ekonomická krize po roce 2008 silněji, než byl její průměrný dopad na EU15, a které země krizi pocítily mírněji. Na počátku se krize projevila velmi silně zpomalením ekonomického růstu Irska, Lucemburska a Nizozemska, které však patří mezi nejbohatší členské státy. Dlouhodobý a zároveň silný dopad je znát hlavně ve Španělsku, Řecku a na Kypru.

Rostoucí blahobyt a poměrně pohodlný život díky nízké cenové hladině v porovnání se sousedními státy a destinacemi, kde Češi tráví dovolené, je jedním z faktorů, které **pomáhají udržet mladé lidi na našem pracovním trhu**. Přibližování ekonomické úrovně (HDP na hlavu v PPS) směrem k průměru za původní patnáctku členských států EU pomáhá zabraňovat přílišnému odlivu mozků. Po získání zahraniční pracovní zkušenosti se mladí Češi většinou vracejí zpět do České republiky a jejich zkušenost působí jako tzv. pozitivní externalita. Rozdíl mezi ekonomickou úrovní ČR a Slovenska a Polska láká kvalifikované pracovníky z těchto sousedních států k nám a často

[2] Důvodem může být prorůstové opatření – přilákání nadnárodních korporací k daňové rezidentuře, výhodné zdanění zisků vytvořených operováním na celosvětových trzích právě v Lucembursku. Obdobnou praxi používá i Irsko.

vykrývají pracovní místa, která Češi nejsou ochotni obsadit, a v hojné míře působí také na pozicích, které odpovídají jejich kvalifikaci (především Slováci, díky téměř nulové jazykové bariéře, která zvýhodňuje ČR při jejich volbě mezi cílovými státy EU). Velký rozdíl v ekonomické úrovni České republiky a Rakouska a Německa přispívá k **přeshraniční pracovní mobilitě** Čechů prakticky všech věkových kategorií. Pro Českou republiku je i tento druh pracovní mobility výhodný, protože kromě zahraničních zkušeností, které přivezou do ČR, motivuje české občany rozdílnost cenových hladin k útratě jejich úspor z větší části na českém trhu (zboží, služby).

Tab. 13: HDP na obyvatele v paritě kupní síly, jako % průměrné úrovně EU15

Hodnoty v %	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Průběh
Lucembursko	206	206	211	218	232	237	**236**	**231**	233	242	**238**	240	248	**246**	**238**	
Irsko	123	125	128	129	132	132	**121**	**117**	118	119	121	122	126	166	169	
Nizozemsko	119	**116**	117	119	121	123	125	**124**	**121**	121	121	122	**119**	119	118	
Rakousko	109	111	111	112	112	111	113	115	115	117	121	121	120	120	**118**	
Dánsko	107	106	109	109	111	110	113	113	117	117	117	118	117	117	**114**	
Německo	104	104	105	104	103	105	106	106	109	112	113	114	115	115	114	
Švédsko	107	108	111	109	111	115	114	**111**	113	115	116	115	114	115	114	
Belgie	107	107	106	107	105	104	104	107	109	109	111	110	110	109	109	
Finsko	100	100	103	102	102	107	109	**106**	106	107	106	**104**	**102**	101	101	
EU15	***100***	***100***	***100***	***100***	***100***	***100***	***100***	***100***	***100***	***100***	***100***	***100***	***100***	***100***	***100***	
Spojené království	101	103	105	104	103	**100**	99	**97**	98	96	98	99	100	100	99	
Francie	100	**97**	96	98	97	97	96	98	98	99	98	99	98	97	96	
EU28	**87**	**87**	**88**	**88**	**89**	**89**	**90**	**91**	**91**	**91**	**92**	**92**	**92**	**92**	**92**	
Itálie	**100**	100	**97**	96	96	96	96	96	95	95	93	**90**	**88**	88	89	
Španělsko	85	86	87	89	92	92	91	91	**87**	**84**	**83**	**82**	83	84	85	
Portugalsko	71	72	71	73	73	73	73	74	75	**70**	69	70	70	71	71	
Řecko	79	82	84	82	85	83	84	85	**77**	**69**	**66**	66	66	64	62	
Malta	69	72	70	71	69	70	72	73	76	75	77	79	83	86	88	
Česká republika	**64**	**67**	**69**	**70**	**70**	**74**	**76**	**77**	**75**	**76**	**76**	**77**	**79**	**80**	**81**	
Kypr	83	83	86	89	89	93	95	95	**91**	**87**	**83**	**77**	75	76	76	
Slovinsko	71	73	75	77	77	78	81	**77**	76	76	75	75	76	75	76	
Slovensko	47	49	50	53	56	60	64	64	68	68	69	70	71	71	71	
Litva	37	42	43	47	49	54	57	**51**	55	60	64	67	69	69	70	
Estonsko	41	45	47	53	57	62	62	**58**	59	64	68	69	70	69	69	
Polsko	41	42	44	44	45	47	50	54	57	59	61	61	62	63	63	
Maďarsko	51	53	54	55	54	54	56	58	59	60	60	62	63	63	62	
Lotyšsko	35	38	40	44	47	51	53	**47**	48	52	55	57	59	59	60	
Chorvatsko	44	47	48	49	52	55	57	56	54	55	55	55	54	54	55	
Rumunsko	25	27	30	31	35	38	45	45	47	48	49	50	51	52	54	
Bulharsko	27	29	30	33	34	36	39	40	41	41	42	42	43	43	45	

Zdroj: Eurostat, data za HDP na obyvatele v paritě kupní síly (HDP v PPS; populace) přepočtená na indikátor úrovně vzhledem k EU15.

5.2 HDP a nezaměstnanost

Zatímco ve Španělsku a Řecku přetrvává vysoká míra nezaměstnanosti mladých lidí do 24 let a mladí obtížně shánějí zaměstnání (každý třetí je nezaměstnaný), **Česká republika spolu s Německem mají míru nezaměstnanosti mladých do 24 let z evropských zemí nejnižší**. Stejně jako před rokem 2008 si mladí lidé mohou z pracovních nabídek vybírat. Pro rok 2018 se v české ekonomice očekává pokračování konjunktury a hlavní překážkou pro expanzi výroby bude nedostatek pracovních sil. Ten se projevuje nejen v průmyslu, ale i v dalších odvětvích české ekonomiky. Lze tedy očekávat, že situace na trhu práce způsobí zpomalení tempa růstu HDP (zejména v případě, kdy nebude dostatek kvalifikovaných pracovních sil pro nově vznikající profese v souvislosti s přeměnou na Průmysl 4.0).

V současnosti však ekonomický vývoj přispěl k určitému znovunabytí sebevědomí běžných spotřebitelů. **Zvýšení pravděpodobnosti nalezení vhodného zaměstnání a udržení pracovního místa** motivuje k vyššímu utrácení a pro firmy a podnikatele je to možnost prodat více čili snažit se vyprodukovat co nejvíce (zboží, služeb) k uspokojení rostoucí spotřebitelské poptávky. Může se stát, že se český pracovní trh bude více otevírat zájemcům o pracovní uplatnění ze zahraničí, protože

volných míst registrovaných na úřadě práce je zhruba 231 tisíc (poč. roku 2018) a nezaměstnaných jen 289 tis., přitom je potřeba uvážit i kvalifikační nesoulad nabízených míst a uchazečů o zaměstnání. Mzdová úroveň sice roste, stejně tak životní úroveň je zde lepší než dříve, nicméně nadále zůstaneme cílovou destinací spíše pro pracovníky ze zemí mimo EU nebo z chudších států EU.

Domácí růst mezd (přestože je pomalejší než v některých jiných členských státech EU) a stabilita zaměstnání **snižuje tlak na odchod naší kvalifikované pracovní síly** za prací do ostatních států EU. K tomu přispívá i fakt, že Češi byli i v minulosti **z pohledu migrace za prací méně motivovaní** než občané ostatních postkomunistických zemí. Pro mladé lidi je tedy i v České republice situace velmi příznivá a jejich postavení je na trhu práce velmi dobré. Nicméně lákadlem k vycestování za prací do jiného členského státu může být tamní růst mezd, včetně minimální mzdy. Kromě Řecka stoupají minimální mzdy prakticky ve všech členských státech EU. Rozdíly v minimální mzdě jsou i po přepočtu podle parity kupní síly mezi jednotlivými státy EU vysoké. Česká republika je v tomto porovnání mimořádně neatraktivní destinací (čtvrtá nejnižší mzda v rámci EU, hůře už jsou na tom jen Litva, Lotyšsko a nejhůře Bulharsko)[3], což může přispívat k motivaci mladých Čechů k vycestování (ať už na prázdninovou brigádu mimo obor, či na kratší pracovní zkušenost v oboru na nižší pozici), například do Lucemburska, Belgie, Německa (to zavedlo minimální mzdu v roce 2014, Rakousko minimální mzdu zatím stále nemá), Irska, Nizozemska, Francie nebo Spojeného království, a to i za cenu, že budou vykonávat méně kvalifikovanou práci. Kromě vyššího výdělku a zkušeností je pro mladé Čechy bonusem i zlepšení komunikačních dovedností v cizím jazyce (aktivní angličtina, němčina, francouzština má na našem pracovním trhu stále vysokou hodnotu).

Ekonomický růst ČR v roce 2017 **umožnil nalézt uplatnění i dlouhodobě nezaměstnaným**, jejichž počet se výrazně snížil. Odvětvími, která se na růstu zaměstnanosti díky své významné tržní pozici v české ekonomice podílela nejvýrazněji, jsou **obchod, doprava, ubytování a pohostinství**. Souvisí to s růstem mezd a spotřebitelské poptávky, kterou má trh za cíl uspokojit, aby maximalizoval zisk. Podle ČSÚ rostl nejvíce počet zaměstnanců **v informačních a komunikačních činnostech a profesích, vědeckých, technických a administrativních činnostech**.

5.3 Nezaměstnanost mladých v EU

Míra nezaměstnanosti vyjadřuje podíl nezaměstnaných na celkovém počtu ekonomicky aktivní populace (neboli pracovní síle jakožto součtu zaměstnaných a nezaměstnaných). Následující obrázek ukazuje nejčerstvější hodnoty míry nezaměstnanosti pro různé věkové kategorie v jednotlivých členských státech EU. Pořadí je určeno hodnotami celkové míry nezaměstnanosti (v případě shody sekundárně podle míry nezaměstnanosti 25–29letých).

Obr. 21: Míra nezaměstnanosti podle věku v členských státech EU, údaje za třetí čtvrtletí 2017 (nejčerstvější dostupné údaje v době zpracování studie)

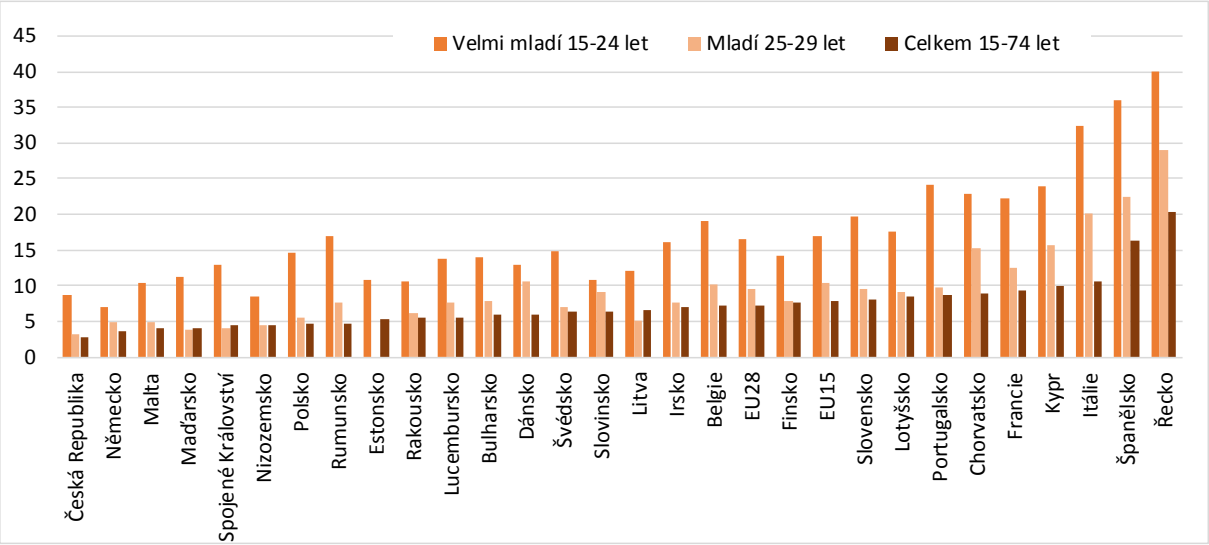

Zdroj: Eurostat, Total Unemployment, LFS series, Unemployment rates by sex, age and educational attainment level (%)

[3] Eurostat: Monthly minimum wages – bi-annual data, in PPS, počátek roku 2018.

Regionální rozdíly v míře nezaměstnanosti jsou vidět na následujícím obrázku (nejčerstvější dostupné údaje v regionálním členění jsou na Eurostatu k dispozici za rok 2016). Ve většině států byly hodnoty vyrovnané. Nejnižší míra nezaměstnanosti byla ve středoevropských regionech, Spojeném království, popřípadě v méně osídlených oblastech Norska (není členem EU), na Islandu (není členem EU) a v méně osídlených hornatých oblastech Rumunska, Alp a v nejhornatějších částech Turecka (není členem EU). Kompletní údaje za řecké regiony nejsou k dispozici, nicméně země se potýká s velmi vysokou celkovou nezaměstnaností (nejvyšší v EU), čili lze odtušit, že míra nezaměstnanosti bude i v ostatních regionech obdobná jako v Aténách (čili v kategorii nejvyšších hodnot).

Obr. 22: Míra nezaměstnanosti v jednotlivých regionech (NUTS2 EU) v roce 2016 (nejčerstvější dostupná data)

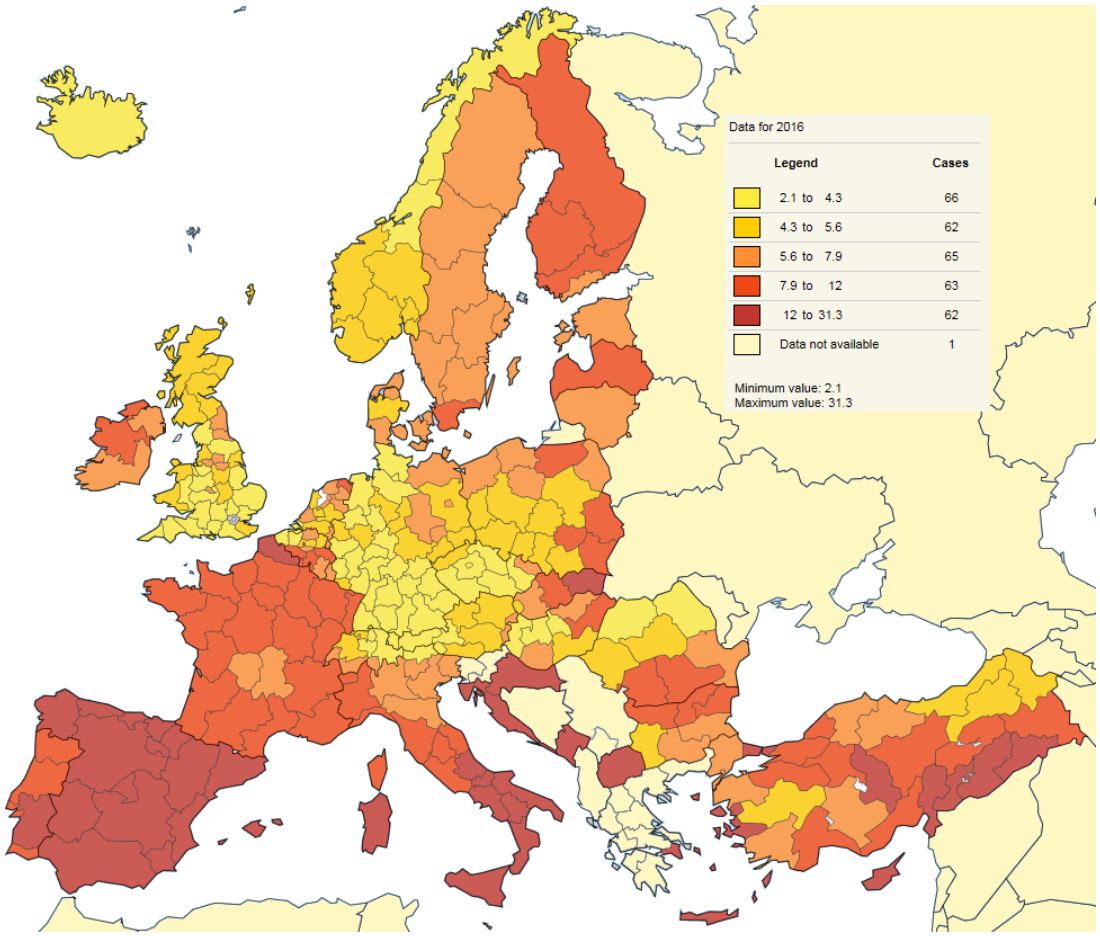

Zdroj:http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/mapToolClosed.do?tab=map&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tgs00010&toolbox=types#

Česká republika a Německo se mohou letos pochlubit nejnižší mírou nezaměstnanosti v EU. Česká republika vítězí dokonce i v rámci porovnání míry nezaměstnanosti mladých do 24 let a také ve věkové kategorii 25–29 let.

Nejhůře ze všech členských států jsou na tom z pohledu nezaměstnanosti a nevyváženosti trhu práce Řecko, Itálie a Španělsko.

Řecko má obrovské potíže nejen s celkovou (každý pátý v produktivním věku je nezaměstnaný), ale hlavně s dlouhodobou nezaměstnaností (nadpoloviční většina mladých uchazečů a tři čtvrtiny uchazečů celkově hledají zaměstnání déle než jeden rok), ekonomická krize zde trvala výrazně déle než v ostatních evropských státech. (Řecká vláda si začíná uvědomovat nutnost výrazných ekonomických reforem.)

Ve **Španělsku** je nejen vysoká míra nezaměstnanosti mladých, ale i velmi vysoká celková nezaměstnanost v souhrnu za všechny věkové kategorie. Přestože výrazně klesla, stále je extrémně vysoká, každý šestý (u mladých do 24 let každý třetí) je nezaměstnaný.

Hospodářským problémem **Itálie** je velký rozdíl mezi severem a jihem země, směrem na jih míra nezaměstnanosti stoupá, v nejjižnějších regionech Itálie je míra nezaměstnanosti srovnatelná s řeckou a španělskou, na severu v podhůří Alp je naopak velmi nízká, jako ve středoevropských zemích. V Itálii je míra nezaměstnanosti mladých výrazně vyšší než u ostatních věkových kategorií (každý třetí mladý ve věku do 24 let je v Itálii nezaměstnaný, zatímco celkově jen každý desátý Ital).

V lednu 2018 bylo v **České republice** z 289 tisíc nezaměstnaných 11 tisíc absolventů a mladistvých, 100 tisíc lidí ve věku 50+, 1/3 se základním vzděláním, 46 tisíc lidí se zdravotním postižením.

5.4 Podíl dlouhodobě nezaměstnaných ve skupině mladých uchazečů o zaměstnání a podíl dlouhodobě nezaměstnaných na celkovém počtu nezaměstnaných

Pro účely tohoto porovnání byla využita data za třetí čtvrtletí let 2005–2017 z Eurostatu.[4] Za dlouhodobě nezaměstnané jsou považováni uchazeči o zaměstnání, kteří marně hledají práci déle než rok. Údaje za třetí čtvrtletí byly použity ze dvou důvodů – za prvé proto, že nejčerstvější dostupný údaj **za rok 2017 v současnosti popisuje pouze třetí čtvrtletí** (zatím není dostupný údaj za 4. čtvrtletí nebo celý kalendářní rok), druhým důvodem je to, že absolventi, kteří přišli na trh práce v průběhu předchozích letních prázdnin a marně hledali zaměstnání 12 a více měsíců, měli možnost zahájit v září (popř. v říjnu u terciárního studia) toho roku další studium (a tím ukončit evidenci), pokud se jim do doby opětovného nástupu ke studiu nepodařilo najít zaměstnání. Využitím dat za třetí čtvrtletí dále eliminujeme vliv letních (popř. zimních) brigád a jiné sezonní vlivy a vlivy smluv na dobu určitou uzavíraných v některých zemích zvykově na dobu do konce kalendářního roku. V časové řadě čtvrtletních dat za **Českou republiku** je podíl dlouhodobě nezaměstnaných ve skupině mladých lidí ve třetím čtvrtletí zpravidla nižší než v ostatních čtvrtletích, a to především díky tomu, že skupina mladých uchazečů o zaměstnání po skončení letních prázdnin výrazně vzroste přílivem čerstvých absolventů škol. Lokální maxima však závisejí na rychlosti absorbování čerstvých absolventů trhem práce v tom kterém roce, čili nastávají buď už ve čtvrtém čtvrtletí, nebo až později – z hlediska sledování vývoje jsou tedy data za třetí čtvrtletí v průběhu let vyrovnanější (s tím, že vedeme v patrnosti, že jde o vývoj lokálních minim podílu dlouhodobě nezaměstnaných v rámci skupiny mladých).

Mezi **mladými** do 24 let (15–24 let) **není tak vysoké procento dlouhodobě nezaměstnaných** jako v celkové skupině (15–74 let). Důvodem je pravděpodobně pokračování ve studiu – pokud mladí hledají uplatnění na trhu práce bezúspěšně řadu měsíců, rozhodnou se zpravidla navázat na předchozí studium, dokončit přerušené studium nebo začnou studovat jiný obor či si doplní vyšší stupeň vzdělání. Výjimkou byly v posledních 12 letech pouze ojedinělé případy, jako Rumunsko v letech 2007, 2008 a 2011, Kypr 2007 a 2009 a Estonsko v roce 2009. (Ve zmiňovaných ojedinělých případech byl podíl dlouhodobě nezaměstnaných mezi nezaměstnanými do 25 let vyšší než v celkové skupině 15–74letých.)

Rozdíl v podílu dlouhodobě nezaměstnaných mezi mladými uchazeči o zaměstnání a v podílu dlouhodobě nezaměstnaných v celkové skupině nezaměstnaných činil ve většině případů (**všechny členské státy EU v uplynulých 13 letech**) jednu až dvě desítky procent, výjimečně se rozdíl blížil ke třiceti procentním bodům (Portugalsko, Nizozemsko, Německo, Belgie a Kypr). V **České republice** byl podíl dlouhodobě nezaměstnaných v celkové skupině zpravidla o více než patnáct procentních bodů vyšší než ve skupině nezaměstnaných do 24 let.

Podíl dlouhodobě nezaměstnaných mezi mladými uchazeči o zaměstnání (15–24 let) během uplynulých 13 let samozřejmě kolísal. Ve většině členských států dosáhl **maxima** (při pohledu pouze na hodnoty za třetí čtvrtletí příslušného roku) v letech **2014–2015**. Od té doby až na pár výjimek podíl dlouhodobě nezaměstnaných mezi mladými klesal. Výjimkou jsou Irsko a Německo, které dosáhly maxima o několik let dříve a od té doby zde kontinuálně dochází k poklesu podílu dlouhodobě nezaměstnaných mezi mladými, a dále několik států, mezi něž patří i Česká republika, Slovinsko, Maďarsko a Belgie, kde hodnoty ve sledovaných letech fluktuovaly tak, že dosáhly několika lokálních maxim.

[4] Long-term unemployment (12 months or more) as a percentage of the total unemployment, by sex and age (%) [lfsq_upgal].

V České republice se podíl dlouhodobě nezaměstnaných mezi mladými (15–24letými) pohyboval v rozmezí 17–35,3 %.[5] Nejvyšší hodnota byla přitom zaznamenána na počátku sledovaného období, další dvě lokální maxima se zastavila na hodnotách 30,3 % (2008) a 30,6 % (2012). V uplynulých dvou letech jsou hodnoty nízké, kolem 17 procent dlouhodobě nezaměstnaných mezi mladými uchazeči o zaměstnání (16,8 % a 17,1 %). Podíl dlouhodobě nezaměstnaných mezi uchazeči celkem je přitom dvojnásobný. 39,3 v roce 2016 a 32,9 v roce 2017.

Výrazně nízké hodnoty podílu dlouhodobě nezaměstnaných mezi mladými uchazeči o zaměstnání byly v průběhu uplynulých 13 let ve **Švédsku, Finsku a Dánsku** (do deseti procent).

Extrémně vysoké hodnoty naopak vykazují státy jižní Evropy **Řecko, Itálie** a s odstupem také **Bulharsko Chorvatsko** a **Rumunsko** (a to zejména na počátku sledovaného období, pak se situace významně vylepšovala). **Španělsko a Portugalsko** však z průměru EU nijak zásadně nevybočují. Kypr se dokonce drží výrazně pod průměrem za EU. (Za Maltu údaje v tomto podrobném členění nejsou k dispozici.)

Tab. 14: Podíl dlouhodobě nezaměstnaných v rámci skupiny uchazečů o zaměstnání ve věku 15–24 let, údaje vždy za třetí čtvrtletí příslušného roku, v %. Zvýrazněná lokální maxima.

Mladí 15-24 let	2005 Q3	2006 Q3	2007 Q3	2008 Q3	2009 Q3	2010 Q3	2011 Q3	2012 Q3	2013 Q3	2014 Q3	2015 Q3	2016 Q3	2017 Q3
EU28	:	:	24,5	21,9	23,5	28,6	29,8	32,0	33,7	34,9	30,8	28,1	27,2
EU15	24,0	23,5	21,2	19,9	22,9	27,6	28,6	30,9	33,0	35,0	30,1	27,6	27,3
Belgie	24,9	28,3	25,1	23,2	28,3	28,4	30,9	27,4	33,4	36,0	34,5	26,9	20,6
Bulharsko	49,0	40,6	37,9	42,1	29,9	39,8	50,4	53,4	46,5	51,0	52,4	43,0	35,6
Česká republika	**35,3**	**34,5**	**28,5**	**30,3**	**17,6**	**29,8**	**27,6**	**30,6**	**28,7**	**25,1**	**31,1**	**16,8**	**17,1**
Dánsko	:	:	:	:	:	6,4	7,3	7,9	8,8	8,6	8,8	6,2	:
Německo	31,2	34,2	30,6	28,2	24,6	25,4	23,6	23,0	21,3	21,4	20,3	18,3	21,8
Estonsko	:	:	:	:	35,8	39,2	39,6	36,1	:	:	:	:	:
Irsko	16,9	18,7	19,5	18,0	21,6	38,8	46,1	45,9	37,3	36,2	36,3	31,9	22,8
Řecko	43,9	50,9	41,7	36,8	29,9	34,9	44,5	48,4	53,4	61,9	54,8	55,2	57,5
Španělsko	12,0	10,8	8,8	10,0	17,8	28,4	32,0	34,4	37,9	39,8	33,3	28,6	24,0
Francie	25,3	24,2	23,5	23,6	28,4	31,2	29,0	28,7	27,6	30,8	28,2	28,0	29,0
Chorvatsko	:	:	46,0	38,7	52,9	52,4	52,2	54,7	52,0	54,1	53,4	42,3	33,1
Itálie	40,2	42,0	37,3	38,9	43,3	48,1	48,8	50,2	55,9	61,2	56,2	52,3	53,8
Kypr	11,1	:	20,8	:	8,6	18,9	21,9	26,1	32,6	26,0	23,4	17,5	20,6
Lotyšsko	:	:	:	:	21,8	37,0	30,4	25,0	25,6	28,9	32,8	31,3	:
Litva	:	:	:	:	18,1	26,2	34,2	26,9	22,6	22,0	:	:	:
Lucembursko	:	30,0	:	:	:	:	:	:	:	16,0	:	:	:
Maďarsko	34,4	37,1	33,4	32,0	30,4	42,8	34,6	31,0	35,1	29,8	24,3	29,2	20,7
Malta	37,6	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Nizozemsko	15,4	16,9	11,3	9,4	13,0	10,5	11,8	14,2	18,6	18,4	18,6	16,3	12,1
Rakousko	14,3	17,6	14,6	12,5	7,9	15,7	12,7	16,6	17,7	15,3	15,6	19,8	13,9
Polsko	43,2	42,5	28,1	21,4	22,3	22,0	27,0	29,4	31,4	29,4	25,5	23,1	21,7
Portugalsko	32,2	25,4	28,3	24,7	25,8	32,6	25,3	34,5	38,4	38,0	30,1	26,4	24,8
Rumunsko	51,7	58,3	50,4	43,1	26,8	32,7	41,1	43,5	41,7	31,6	36,7	39,5	36,6
Slovinsko	36,8	39,5	25,2	18,7	17,3	38,6	35,0	32,5	38,2	29,6	44,5	48,6	20,6
Slovensko	62,4	59,4	51,3	45,5	40,1	55,8	50,5	55,6	60,0	55,0	53,1	44,3	41,3
Finsko	8,9	8,9	5,6	:	9,9	9,3	5,8	6,9	4,9	8,1	10,9	8,6	10,5
Švédsko	:	4,7	3,9	3,9	4,8	8,5	7,8	8,5	7,8	5,8	7,3	5,8	6,3
Spojené království	11,7	13,3	14,5	14,5	19,5	22,7	24,0	26,1	27,4	25,7	18,3	15,5	15,9

Zdroj: Eurostat, Long-term unemployment (12 months or more) as a percentage of the total unemployment, by sex and age (%) [lfsq_upgal]

[5] Při pohledu na všechna čtvrtletí je rozmezí za ČR samozřejmě větší, a to 16,2–42,2 % dlouhodobě nezaměstnaných mezi mladými uchazeči o zaměstnání.

V následujícím obrázku je k vidění podíl dlouhodobě nezaměstnaných mladých lidí ve věku 15 až 24 let v těch členských státech, které předaly Eurostatu **data za třetí čtvrtletí roku 2017**. Druhý sloupeček reprezentuje podíl dlouhodobě nezaměstnaných v celkovém počtu nezaměstnaných 15–74letých. Údaje jsou seřazeny vzestupně podle podílu dlouhodobě nezaměstnaných mezi mladými.

V obou hodnotách podílu **dlouhodobě nezaměstnaných** se trh práce České republiky řadí k nejméně problematickým. Spolu s Dánskem, Finskem, Švédskem, Nizozemskem, Rakouskem a Spojeným královstvím máme velice nízký podíl dlouhodobě nezaměstnaných mezi mladými. Při pohledu na celkovou populaci jsme na tom ještě lépe (šestí v rámci EU, za Polskem). Německo, které se rovněž drží pod průměrem za EU, předstihujeme o několik příček.

Kromě Řecka a Itálie jsou potíže s dlouhodobou nezaměstnaností také v sousedním Slovensku.

Obr. 23: Podíl dlouhodobě nezaměstnaných mezi uchazeči o zaměstnání ve třetím čtvrtletí 2017, členské státy EU

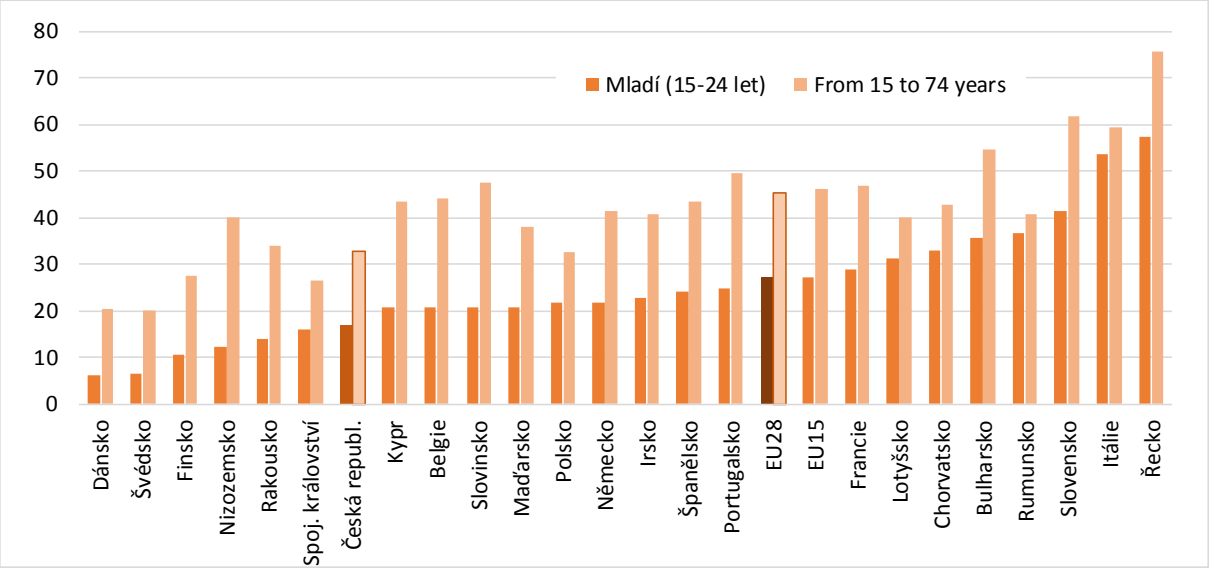

Zdroj: Eurostat: LFS, čtvrtletní údaje, dlouhodobá nezaměstnanost dle věku. Hodnoty za Dánsko a Lotyšsko pro skupinu mladých pocházejí z druhého čtvrtletí 2017.

5.5 Nesoulad kvalifikace a požadavků pracovního místa (Skills mismatch)

Hlavním problémem v oblasti nezaměstnanosti mladých lidí je nesoulad nabídky pracovních sil (oborový, potažmo kvalifikační) a požadavků pracovního místa. Například na trhu práce České republiky je k dispozici zhruba 231 tisíc volných pracovních míst a zároveň je v evidenci Úřadu práce 289 tisíc uchazečů o zaměstnání, přičemž vhodných kandidátů na volná pracovní místa je nedostatek. Dalším aspektem je rozvíjející se Průmysl čtvrté generace (Průmysl 4.0), který s sebou nese proměnu kvalifikačních nároků na stávající a nově vznikající pracovní místa a také zánik některých pozic v té podobě, v jaké existují nyní (v důsledku robotizace, automatizace a využití softwarových řešení).

Na Eurostatu jsou již řadu let dostupná data popisující **vertikální nesoulad kvalifikace a požadavků** pracovního místa, čili to, že pracovník má vyšší nebo nižší úroveň vzdělání, než jeho pracovní pozice vyžaduje. Ovšem pracovní náplň na pozicích, tak jak ji známe, se bude proměňovat, bude náročnější vlivem zavedení technologických zefektivnění. Z tohoto důvodu odborníci predikují blížící se zintenzivnění požadavků na vyšší úroveň vzdělání. Proto se budeme se letos v této analýze věnovat jinému indikátoru, který popisuje **kvalifikační nesoulad z horizontálního pohledu**, což nám umožní nová várka dat, rovněž dostupných na Eurostatu (míra horizontálního dovednostního nesouladu podle oboru vzdělání, data za roky 2014–2016, http://ec.europa.eu/eurostat/web/skills/background/experimental-statistics).

Horizontální kvalifikační nesoulad znamená, že pracovník **vystudoval jiný obor vzdělání, než v jakém nalezl pracovní uplatnění**. Část veřejných výdajů na jeho vzdělávání v oboru byla tedy vynaložena neefektivně, protože aktuální situace na trhu práce v době, kdy hledal pracovní uplatnění, mu z různých důvodů neumožňovala nalézt uplatnění v oboru, jenž vystudoval, a část

získaných odborných znalostí tedy v praxi nevyužívá. S tím souvisejí i jisté navazující náklady na vyškolení pro dovednosti uplatnitelné v profesi, v níž pracuje, aby se zvýšila efektivita jeho práce.

Pro úspěšný přechod mladých lidí ze školy na trh práce je velmi důležité, zda mají tu správnou kvalifikaci, odbornost, kterou **trh práce aktuálně potřebuje**, protože jako absolventi disponují jen minimem pracovních zkušeností. Nalezení uplatnění v oboru, který vystudovali, jim umožňuje aplikovat část znalostí a dovedností absorbovaných ve škole a snáze nastartovat profesní kariéru.

Nezaměstnanost v současnosti klesla v některých státech dokonce až na tak nízkou úroveň, že podniky v rozšiřování produkce (expanzi) brzdí nedostatek kvalifikovaných pracovních sil. V rámci regionů dochází k tomu, že podniky marně hledají pracovníky s odpovídající kvalifikací, ale zároveň i k tomu, že **pracovníci s určitou kvalifikací obtížně hledají uplatnění v regionu**. Mladí lidé, kteří ještě nemají rodinné nebo majetkové závazky, mohou přesunout své působení do jiného regionu mnohem snadněji. U vysokoškolsky vzdělaných absolventů je to běžný jev, zčásti podpořený i koncentrací jak vzdělávací nabídky, tak působení prestižních firem do velkých měst. U středoškoláků je však tento jev méně častý.

Horizontální nesoulad nabídky a poptávky na trhu práce členských států EU, na který se soustředíme podrobně v této kapitole, umožňuje zjistit, v jakých oborech vzdělání je obtížné najít odpovídající profesní uplatnění. To nám napoví, **zda některé kvalifikace přebývají či chybějí v rámci celé Evropy nebo jen v některých státech**. Tato informace může být prospěšná pro mladé lidi, kteří uvažují o pokračování ve vzdělávání (ve stejném nebo jiném oboru) nebo si teprve vybírají, jakou vzdělávací dráhu (jaký obor) zvolí – jak pro ty mladé, kteří by rádi získali zahraniční pracovní zkušenost, tak pro ty, kteří se chtějí uplatnit doma, v ČR.

$$\textbf{Horizontální nesoulad oboru vzdělání a profese} = 1 - \frac{\textbf{Počet zaměstnaných s povoláním v oboru odpovídajícím vzdělání}}{\textbf{Celkový počet zaměstnaných s tímto vzděláním}}$$

Čím je výsledná hodnota nižší, tím je nesoulad menší. Vysoká hodnota naopak znamená, že podíl osob pracujících v jiném oboru než odpovídá jejich kvalifikaci, je vysoký.

Sledováni jsou mladí zaměstnaní dvou skupin: a) s ukončeným středoškolským nebo terciárním vzděláním ve věku 15–34 let a specializovaná podskupina b) s ukončeným terciárním vzděláním (VŠ, VOŠ) ve věku 25–34 let.

Klíčová data použitá pro tuto analýzu jsou k dispozici v Excelu, přičemž nejčerstvější popisují rok 2016, na: http://ec.europa.eu/eurostat/web/skills/background/experimental-statistics. Drobnou úpravou bylo možné ukázat, z jakých širších skupin oborů vzdělání se mladí lidé uplatnili mimo obor nejvýrazněji (v největší míře). Výsledky jsou shrnuty v následujících kapitolách.

5.6 Horizontální nesoulad oboru vzdělání a zaměstnání u osob mladších 35 let

Nejprve se podíváme na skupinu **15–34 let se středoškolským nebo vysokoškolským vzděláním** (tj. na první, širší skupinu). Osoby s ISCED nejvýše 0–2 do výpočtu nejsou zahrnuty, protože nejvyšší stupeň vzdělání, jehož dosáhli, jim neposkytuje dostatečně vyprofilovanou odbornost.

Tabulka uvedená v této kapitole nám umožní porovnat kvalifikační nesoulad v určitém členském státě EU oproti průměru a také porovnat státy navzájem. V rámci hodnot za konkrétní členský stát lze zjistit, které oblasti vzdělávání jsou nesouladem postiženy více (tj. vyšší hodnota v tabulce) a o které oblasti vzdělání je na trhu práce nejvyšší zájem (nižší hodnoty).

Podíváme-li se na **Českou republiku** samostatně, tak horizontální kvalifikační nesoulad najdeme hlavně ve skupině oborů Zemědělství, lesnictví, rybolov a veterinářství, a to velmi výrazný, 68,4 % lidí, kteří vystudovali tyto obory, pracuje nebo podniká mimo obor vzdělání. Téměř polovina osob s kvalifikací pro oblast Služby rovněž v praxi volila jiný obor. Kvalifikací naopak do značné míry odpovídají požadavkům pracovníci ve skupinách oborů Zdravotnictví a sociální služby, Strojírenství, výroba a zpracování, stavebnictví, ochrana ŽP (vč. technologie a regulace) a Společenské vědy, žurnalistika, ekonomika a právo, kde pouze méně než třicet procent zvolilo kariéru v jiném oboru.

V porovnání s průměrem za EU28 je **Česká republika** na poměrně dobré úrovni. Oblastmi, v nichž oproti průměru EU vykazujeme větší nesoulad, jsou Společenské vědy, žurnalistika,

ekonomika a právo, Služby a Zemědělství, lesnictví, rybolov a veterinářství. Nízký kvalifikační nesoulad oproti průměru EU máme v oblastech zahrnujících Přírodní vědy, matematiku, statistiku, životní prostředí a divokou přírodu, Humanitní vědy, jazyky a umění a Strojírenství, výrobu a zpracování, stavebnictví, ochranu ŽP (vč. technologie a regulace). Co se týče Zdravotnictví a sociálních služeb, přestože je v České republice kvalifikační nesoulad v této oblasti poměrně nízký, v řadě členských států EU (v 16 z 25 států, jež uvedly údaje) je ještě nižší. Obdobně jsme na tom v Pedagogice a vzdělávání učitelů, kde má větší kvalifikační soulad než my deset států, přičemž se nejedná jen o vyspělejší státy nebo naopak paušálně o ostatní státy bývalého východního bloku.

Tab. 15: Horizontální nesoulad oboru a stupně vzdělání s výsledným profesním uplatněním. Skupina 15–34 se středoškolským nebo vysokoškolským vzděláním v roce 2016. Sloupce uvádějí skupiny vystudovaného oboru vzdělání.

Věk 15-34 SŠ, VOŠ a VŠ (Isced 3-8) Údaje za rok 2016 (hodnoty)	Pedagogika a vzdělávání učitelů	Humanitní vědy, jazyky a umění	Společenské vědy, žurnalistika, ekonomika a právo	Přírodní vědy, matematika, statistika a životní prostředí	Strojírenství, výroba a zprac., stavebnictví, ochrana ŽP	Zemědělství, lesnictví, rybolov a veterinářství	Zdravotnictví a sociální služby	Služby
EU28	39,4	56,9	22,0	49,2	34,0	51,6	22,1	40,2
Belgie	26,0	55,2	20,9	38,6	28,0	56,3	23,1	38,3
Bulharsko	49,2	46,4	17,5	46,5	55,6	74,2	:	35,1
Česká republika	**31,2**	**44,1**	**28,8**	**31,8**	**28,5**	**68,4**	**28,0**	**49,0**
Dánsko	27,5	58,6	22,0	33,6	32,7	36,1	31,0	:
Německo	54,3	44,6	14,0	29,5	21,7	36,6	12,3	27,8
Estonsko	37,0	44,3	21,2	36,3	37,1	72,8	21,6	42,8
Irsko	28,1	68,4	22,4	46,2	29,4	:	34,4	42,3
Řecko	26,5	53,4	14,2	53,3	54,1	65,7	42,5	24,0
Španělsko	39,1	56,3	21,0	45,1	33,2	47,7	22,5	29,2
Francie	:	53,8	26,5	56,9	34,8	47,6	25,3	37,6
Chorvatsko	13,0	43,7	25,4	56,9	36,9	52,8	17,7	32,5
Itálie	45,2	68,6	28,3	51,3	44,9	58,4	19,3	41,2
Kypr	37,1	59,7	17,4	50,6	46,8	:	28,7	29,6
Lotyšsko	38,6	56,1	21,2	47,8	40,7	54,3	23,0	38,9
Litva	45,4	58,7	20,1	53,5	39,1	:	:	52,5
Lucembursko	32,6	61,4	14,7	37,9	28,4	:	:	29,6
Maďarsko	29,9	52,7	21,6	50,6	29,9	53,8	29,8	35,5
Malta	15,9	73,7	10,8	46,2	35,5	:	15,8	32,5
Nizozemsko	44,8	55,7	24,2	41,6	35,8	53,7	24,2	39,8
Rakousko	25,9	58,9	21,7	37,2	30,5	57,2	14,6	50,4
Polsko	53,1	48,9	22,2	60,7	36,6	47,4	32,4	57,2
Portugalsko	36,4	56,8	21,1	57,8	41,1	49,2	31,1	40,8
Rumunsko	41,5	57,6	24,2	69,8	47,0	58,3	17,2	45,5
Slovinsko	:	60,2	30,8	62,1	33,6	61,1	23,7	61,9
Slovensko	36,5	66,0	28,8	56,2	36,5	79,9	42,2	45,2
Finsko	34,0	54,8	19,9	38,9	30,4	34,5	10,3	41,0
Švédsko	28,9	74,1	24,2	43,3	40,3	55,6	24,2	40,9
Spojené království	21,2	61,3	24,3	53,3	33,3	58,1	24,2	42,1

Zdroj dat: http://ec.europa.eu/eurostat/web/skills/background/experimental-statistics

Tabulka umožňuje sledovat horizontální kvalifikační nesoulad z hlediska jednotlivých států, ale i z hlediska osmi širších skupin vzdělání. Nejprve se podívejme na vnitřní kvalifikační nesoulad **u několika vybraných členských států**.

Německo dosahuje ve všech skupinách velmi dobrých hodnot. V porovnání s ostatními členskými státy se mu daří velmi dobře obsazovat pracovní místa kvalifikovanými lidmi vzdělanými v příslušném oboru. Výjimku tvoří pouze skupina Pedagogika a vzdělávání učitelů, kde se Německo umístilo dokonce na první příčce, s nesouladem 54,3 %. Více než polovina mladých pracovníků (ve věku pod 35 let) s pedagogickým vzděláním se uplatňuje v jiných profesích. V ostatních širších skupinách oborů vzdělání naopak Německo zastává přední příčky s nejnižším nesouladem vzdělání a profese. Uplatnitelnost v oboru, kterému se při studiu věnovali, umožňuje pracovníkům plně využít jejich potenciál, a tím také podpořit prosperitu firem a růst ekonomiky. Efektivita nákladů vynaložených na vzdělávání je rovněž důležitým ukazatelem úspěšného fungování celého systému (kariérové poradenství, zodpovědný výběr oboru vzdělání, motivovanost pro vybraný obor, kvalitní vzdělávací nabídka reflektující potřeby trhu práce).

V **Řecku** jsou v kontextu ostatních členských států EU nejproblematičtějšími skupinami Strojírenství, výroba a zpracování, stavebnictví, ochrana ŽP (vč. technologie a regulace) a Zdravotnictví a sociální služby (v těchto oborech zaujímá Řecko přední příčky s nejvyššími indexy nesouladu). Vysoký podíl pracovníků pracujících v jiných oborech je také mezi mladými působícími v Zemědělství, lesnictví, rybolovu a veterinářství.

Další zajímavou zemí v tabulce je **Itálie**, která se potýká u skupiny mladých (do 35 let) s nesouladem vzdělání a zaměstnání v celé řadě oborů a jedinou oblastí, v níž je na tom v porovnání s průměrem EU lépe, je Zdravotnictví a sociální služby. Itálie se řadí mezi státy, kde je vysoká míra nezaměstnanosti mladých lidí a při obsazování volných pozic mají firmy širší řadu uchazečů, z nichž mohou vybírat. Neúspěšnost hledání pracovního uplatnění v oboru, v němž se vzdělali, spojená s celkově vysokou nezaměstnaností, nižším tempem ekonomického růstu a ztrátou ekonomické pozice v rámci původní EU15 (měřené HDP na obyvatele v paritě kupní síly), vede k otázce, zda italský vzdělávací systém v uplynulém desetiletí dostatečně reflektoval situaci na trhu práce a také zda mladí Italové volili obor středoškolského a vysokoškolského vzdělání s ohledem na budoucí uplatnitelnost na trhu práce. Bylo by vhodné do vzdělávacího systému všech oborů více zakomponovat podporu podnikavosti a motivovat (a vybavit dovednostmi a znalostmi) k sebezaměstnání.

Dalšími státy, které při vzájemném porovnání členských zemí v rámci posuzovaných osmi širších skupin oborů vzdělání vynikají v kvalifikačním nesouladu, jsou **Polsko** a tak trochu i **Slovensko**. Přední příčky s vysokým nesouladem vzdělání a zaměstnání mladých zaujímají hned ve třech oblastech vzdělávání. V případě Polska je to v Pedagogice a vzdělávání učitelů, v Přírodních vědách, matematice, statistice, životním prostředí a oborech vztahujících se k divoké přírodě a ve Službách. Výrazný nesoulad skutečné kariéry a původního vystudovaného oboru na Slovensku se týká hlavně oborů spadajících do Zemědělství, lesnictví, rybolovu a veterinářství a přední příčky v indexu nesouladu zaujímá Slovensko i v oborech skupin Zdravotnictví a sociální služby a Společenské vědy, žurnalistika, ekonomika a právo (tyto skupiny oborů vzdělání ovšem patří z celoevropského hlediska ke skupinám s velmi nízkým nesouladem vzdělání a zaměstnání neboli patří ke skupinám, v nichž kariéra v ostatních členských státech navazuje v hojné míře na obor vzdělání).

Švédsko při porovnání států EU vybočuje ve skupině Humanitní vědy, jazyky a umění, s obrovským nesouladem (74,1 %).

Uplatnitelnost humanitně vzdělaných mladých lidí se stává problémem v celé Evropě, zejména v kontextu proměn trhu práce směrem k většímu důrazu na technické a počítačové dovednosti a znalosti. Index kvalifikačního nesouladu ve skupině humanitních a uměleckých oborů v České republice rovněž ukazuje, že trh je poměrně saturován.

Snaha o nalezení uplatnění v oboru může být naopak marná například v **Rakousku** s kvalifikací v oblasti Služby, kde Rakousko pociťuje vyšší kvalifikační nesoulad než ostatní členské státy, obtížné může být také hledání uplatnění se vzděláním v Zemědělství a lesnictví. Vše je ale otázkou ochoty pracovat za nabízenou mzdu a je tedy možné, že Rakušané s těmito kvalifikacemi volí prestižnější, lépe placené pozice mimo obor vzdělání. Pro zhodnocení tohoto aspektu **by bylo zapotřebí, aby Eurostat prezentoval data v opačném úhlu pohledu** – ne podle oboru vzdělání, ale podle klasifikace dle kvalifikačních požadavků pracovního místa.

Chtějí-li mladí lidé vycestovat za prací například do **Spojeného království** Velké Británie a Severního Irska (s ohledem na brexit a s ním související budoucnost přístupu na pracovní trh), budou čelit vysoké konkurenci kvalifikovaných pracovníků. Mají-li vzdělání pro práci v oblasti Zemědělství, lesnictví, rybolovu a veterinářství a Přírodních věd, matematiky, statistiky, životního prostředí a divoké přírody, možná se budou moci uplatnit na pozicích, které pro tamní pracovní sílu nejsou zajímavé. V oblasti Humanitních věd, jazyků a umění je ale spíše pravděpodobné, že není dostatek pozic v oboru ani pro občany Spojeného království disponující touto kvalifikací. Výrazně v souladu s původním vzděláním je ve Spojeném království kariéra v oblasti Pedagogiky a vzdělávání učitelů. Nesoulad je zde nižší než v řadě ostatních členských států EU.

Další destinací, kam mladí Češi rádi směřují získat zahraniční zkušenost, je **Irsko**. Zde je například oproti jiným státům Unie vyšší nesoulad ve Zdravotnictví a sociálních službách. Přitom se jedná o potřebné pozice a motivem pro volbu kariéry mimo obor vzdělání tedy mohou být nízké mzdy nebo náročnost profese. Při pohledu na hodnoty za Irsko jako takové je však nejvíce pracovníků s odlišnou kvalifikací (ve skupině mladých lidí) v oblasti Humanitních věd, jazyků a umění a Přírodních věd, matematiky, statistiky, životního prostředí a divoké přírody, čili obdobně jako ve Spojeném království, a také ve Službách.

Španělsko, které se potýká s vysokou mírou nezaměstnanosti, si může dovolit z uchazečů více vybírat a je to znát i na hodnotách kvalifikačního nesouladu. Prakticky ve všech seskupeních oborů zaujímá pozice mezi členskými státy se spíše nižším procentem osob s kariérou neodpovídající oboru vzdělání.

Lucembursko si díky vysokým nabízeným mzdám a výhodné poloze může dovolit najímat kvalifikovanou pracovní sílu z celé Evropy a je to na hodnotách znát. Kvalifikační nesoulad se drží kolem třicetiprocentní hranice, zároveň je u všech kategorií (za něž jsou hodnoty dostupné) pod průměrným nesouladem EU. V oblasti Společenských věd, žurnalistiky, ekonomiky a práva volí uplatnění neodpovídající oboru vzdělání jen necelých 15 % mladých pracovníků. Možnost vysokého výdělku prakticky na všech pozicích ve všech oblastech ekonomiky (v porovnání EU je zde nejvyšší minimální mzda v paritě kupní síly a od toho se odvíjející mzdy na vyšších pozicích) umožňuje pracovníkům využít potenciál v oboru, který vystudovali.

Obdobně silné využití kvalifikace najdeme v **Belgii**, s výjimkou dvou skupin, v Zemědělství, lesnictví, rybolovu a veterinářství a ve Zdravotnictví a sociálních službách, kde je nesoulad velmi mírně nad průměrem za EU.

Nyní se podíváme na horizontální **kvalifikační nesoulad napříč členskými státy EU v rámci jednotlivých seskupení oborů vzdělání**. Stále se soustředíme na věkovou skupinu pracujících mladších 35 let se středoškolským nebo terciárním vzděláním (ISCED 3–8).

První zkoumanou skupinou je **Pedagogika a vzdělávání učitelů**. Rozpětí hodnot mezi státy EU je široké, od 13 % v Chorvatsku přes necelých 16 % na Maltě k vyšším hodnotám se znatelnými rozestupy. Ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska dosahuje nesoulad 21,2 % a v Rakousku odešla dokonce čtvrtina osob s tímto vzděláním do nepedagogického oboru. Největší extrém vykazuje Německo, kde kariérně nenavazuje na své vzdělání nadpoloviční většina, téměř 55 %. Pro tuto skupinu by bylo zajímavé podívat se na podrobnější členění oborů a profesí, které zde jsou zařazeny. Česká republika zaujímá při vzestupném řazení 11. místo z 26 uvedených údajů, s nesouladem 31,2 %. Průměr EU je 39,4 %.

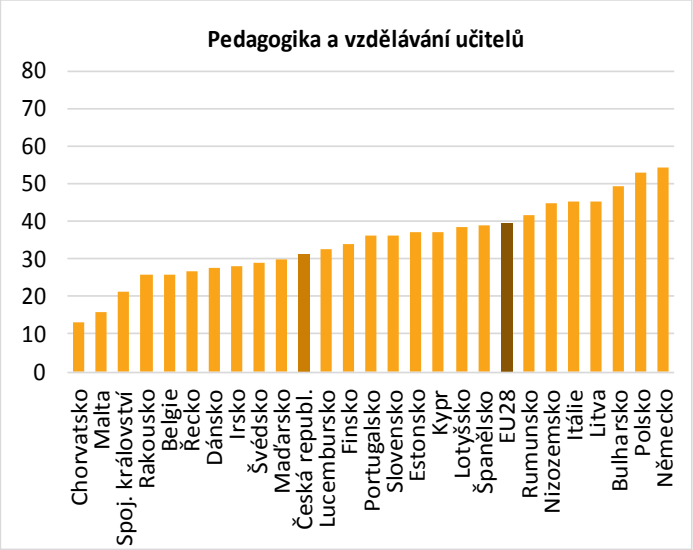

Humanitní vědy, jazyky a umění vykazují velmi vysoké hodnoty kvalifikačního nesouladu. Z nezaměstnanosti čerstvých absolventů jednotlivých oborů vzdělání v České republice rovněž vidíme, že tyto obory nepatří z hlediska budoucí uplatnitelnosti na trhu práce mezi nejperspektivnější. Do této skupiny patří ještě jazykové vzdělání (které je uplatnitelné doplňkově i v jiných profesích) a umění (v němž naopak mohou uspět a tvořit konkurenci i lidé, kteří během počátků rozvoje umělecké kariéry vystudovali něco jiného). Pro hlubší analýzu by bylo zapotřebí získat podrobněji členěná data za tuto širokou skupinu oborů. K nejvyššímu nesouladu, téměř 75% odlivu do jiné profese, dochází ve Švédsku. Nejvyrovnanější je – s ohledem na hodnoty za ostatní státy – tato oblast v Chorvatsku, České republice, Estonsku a Německu. I v těchto státech je však odliv do jiné profese výrazný. Vzhledem k numericky vysoké hodnotě nesouladu však dobrá pozice České republiky v rámci údajů za ostatní státy nenasvědčuje tomu, že by u nás byl nedostatek vhodných pracovníků s humanitním.

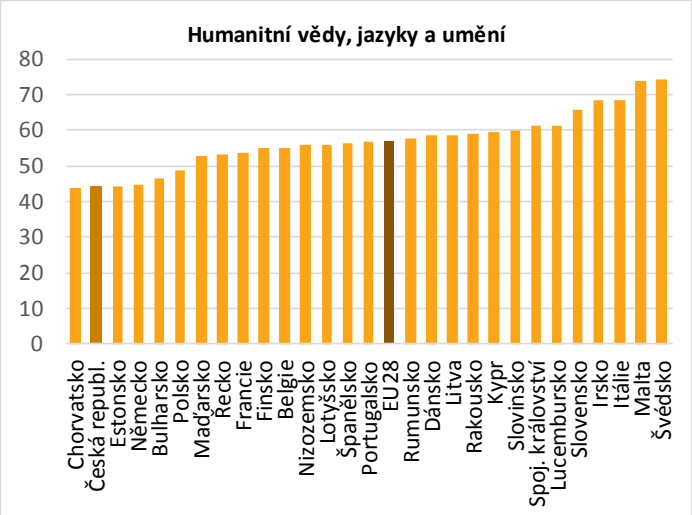

Další analyzovanou skupinou jsou **Společenské vědy, žurnalistika, ekonomika a právo**. Ekonomů a absolventů společenskovědních oborů je v EU zřejmě dostatek, čili není velký problém zaplnit profese vyžadující tuto kvalifikaci příslušnými odborníky. Hodnoty zároveň svědčí o tom, že není problém nalézt s touto kvalifikací odpovídající a uspokojivé uplatnění. Do skupiny patří i právo, které vyžaduje specifické znalosti, čili tyto pozice by byly obtížně obsaditelné pracovníky bez požadované kvalifikace. I tento fakt má vliv na výslednou nízkou úroveň kvalifikačního nesouladu. Rozpětí hodnot napříč státy není velké, od 10,8 % na Maltě a 14,0 % v Německu po 30,8 % ve Slovinsku. Průměr za EU28 je 22 %, hodnota za ČR je 28,8 %, čili druhá nejvyšší. (Míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů příslušných skupin oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou je v ČR dlouhodobě blízká průměru za příslušnou kategorii SŠ vzdělání a u VOŠ byla mírně nadprůměrná.)

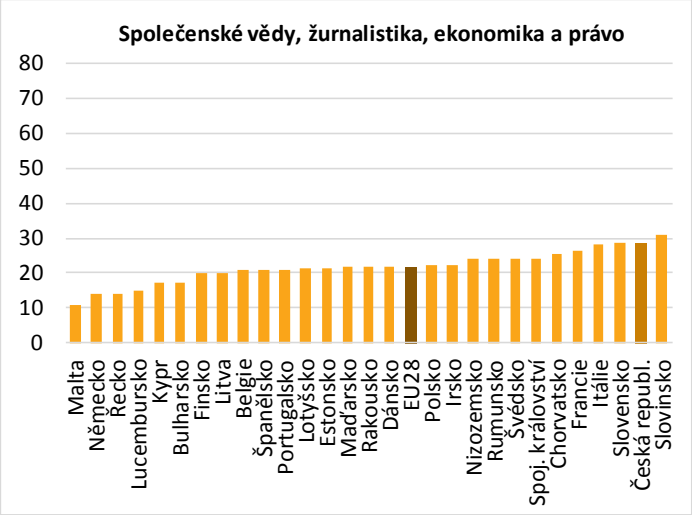

Přestože **Přírodní vědy, matematika, statistika, životní prostředí a divoká příroda** jsou v mnoha členských státech skupinou se spíše vyšším nesouladem oboru vzdělání a výsledné profese, u nás je tomu naopak. Díky tomu se Česká republika může v rámci EU28 pochlubit druhým nejmenším kvalifikačním nesouladem, 31,8 %. Předstihuje ji jen Německo, kde kvalifikační nesoulad nedosáhl ani 30 %. Rozpětí hodnot je napříč členskými státy vysoké, průměr za EU28 je v této skupině 49,2 %, čili průměrně polovina pracovníků nepracuje v oboru, pro nějž se vzdělávali.

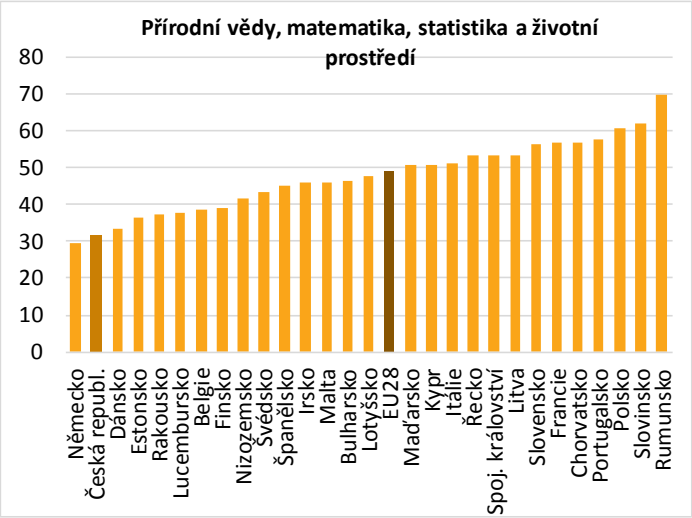

Nejzásadnější nesoulad najdeme v Rumunsku (69,8 %) a dále ve Slovinsku, Polsku a Portugalsku. Je dobře, že v přírodních vědách nepociťuje Česká republika tak závažný odliv kvalifikovaných mladých pracovních sil jako ostatní členské státy EU. Přírodní vědy jsou rozhodně oblastí s vysokým potenciálem, jak pokud jde o pracovní uplatnění, tak i z pohledu udržitelného rozvoje. Postavení mladých lidí vzdělaných v těchto oborech bude na trhu práce čím dál prestižnější a uplatnitelní budou po celé Evropě.

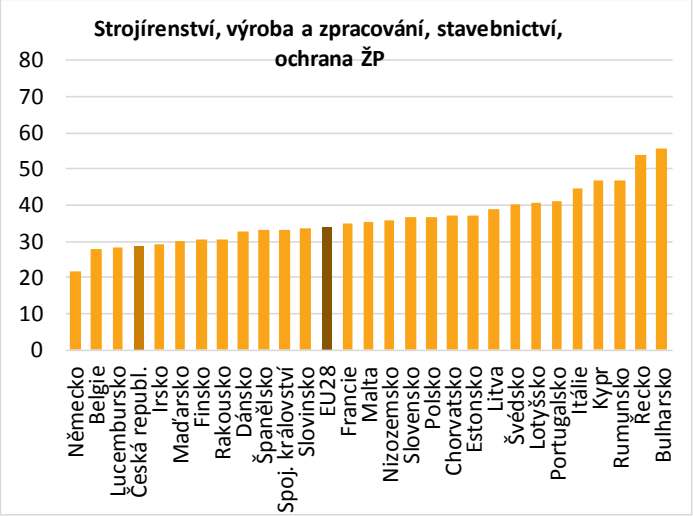

Strojírenství, výroba a zpracování, stavebnictví, ochrana ŽP (vč. technologie a regulace) v průměru patří mezi vyrovnanější čili s nižším kvalifikačním nesouladem (34 % v průměru EU28) a ne příliš vysokým rozpětím hodnot. Není překvapením, že Česká republika patří v rámci této skupiny mezi čtyři státy s nejnižší mírou kvalifikačního nesouladu. Nejnižší kvalifikační nesoulad udává Německo, 21,7 %, dále Belgie a Lucembursko. Belgie jakožto rozvinutý průmyslový stát využívající výhodnou polohu v rámci Evropy spolu s vysokou životní úrovní má potenciál případný kvalifikační nesoulad vyřešit najímáním kvalifikovaných pracovníků z ostatních členských států EU, nicméně z uvedených hodnot se zdá, že práce v oboru je atraktivní i pro domácí obyvatelstvo. Rovněž Lucembursku se v kombinaci vysoké mzdové hladiny s tzv. cross-border workers čili možností najímat odborníky z okolních zemí díky výhodné poloze a krátkým vzdálenostem, daří zajišťovat dostatek kvalifikovaných odborníků, ale i zaujmout domácí pracovníky. Ocelářský a chemický průmysl zde má dlouhou tradici, nicméně role průmyslu v lucemburské ekonomice klesá ve prospěch sektoru služeb. S výrazným kvalifikačním nesouladem se naopak potýkají Bulharsko, Řecko, Rumunsko a Kypr. Zhruba polovina pracovníků se zmíněným vzděláním v uvedených čtyřech zemích pracuje v jiném oboru.

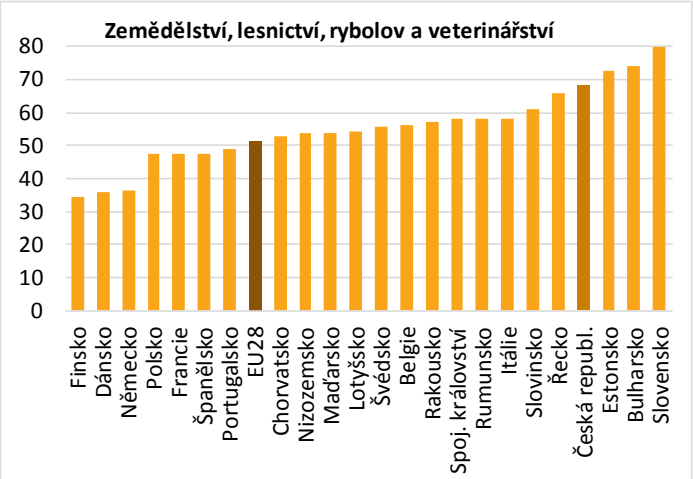

Zemědělství, lesnictví, rybolov a veterinářství je skupinou s druhým nejzásadnějším kvalifikačním nesouladem ze všech osmi zkoumaných skupin a hodnoty za jednotlivé členské státy mají největší rozpětí minima a maxima indexu nesouladu. V průměru polovina lidí s tímto vzděláním pracuje v jiném oboru. Na vzdělání v oboru nejvíce navazují svou kariérou pracovníci ve Finsku, kde je nesoulad „jen“ 34,5 %, dále v Dánsku a Německu. **Česká republika** se řadí do čtveřice zemí s nejvyšším kvalifikačním nesouladem v této skupině, spolu s Estonskem, Bulharskem a Slovenskem, které má index kvalifikačního nesouladu nejvyšší z EU. Důvodem pro tak vysoký kvalifikační nesoulad je pravděpodobně povaha práce v zemědělství. Nízké mzdy a nejisté zisky nejsou pro mladé lidi motivující. V České republice je početně relativně vysoký počet přijímaných do učebních zemědělských oborů (v porovnání například s gastronomickými a stavebními učebními obory). Zájem o maturitní zemědělské obory v posledních letech dokonce mírně klesá (v konkurenci ostatních skupin oborů zaujímají maturitní zemědělské obory ještě méně významnou příčku než v rámci učebních oborů). K tomu je zapotřebí zmínit fakt, že část absolventů hledá snadnější uplatnění v jiných odvětvích, i když nezaměstnanost čerstvých absolventů zemědělských oborů je u učebních oborů pod průměrem a u maturitních (M) jen lehce nad průměrem za příslušnou kategorii vzdělání. Nicméně podle predikcí proměn trhu práce v příštím desetiletí bude právě tato profesní oblast nabývat v celoevropském (a celosvětovém) pohledu na významu, zejména pro pracovníky s vyšší úrovní vzdělání.

Z hlediska uplatnitelnosti vzdělání jsou obory zaměřené na **zdravotnictví a sociální služby** v průměru za EU na dobré pozici. Pouze 22,1 % lidí vzdělaných v těchto oborech vykonává něco jiného. Nejnižší nesoulad vykazují Finsko, Německo a Rakousko. Největší problém s udržením kvalifikovaných pracovníků ve zdravotnictví a sociálních službách je v Řecku, na Slovensku a v Irsku. Z pětadvaceti členských států, které uvedly požadovaný údaj, je **Česká republika** na 9. pozici při sestupném řazení indexu nesouladu. Zde je na místě použít spíše termín **odliv do jiné profese**, protože vzhledem k trvale velmi podprůměrné míře nezaměstnanosti absolventů především zdravotnických oborů a signálům z trhu práce se nedá říci, že by nebyl dostatek volných pracovních míst pro uchazeče s odpovídající kvalifikací. Situace u nás (ze sociodemografického pohledu, s ohledem na potřebnost pozice v budoucnu) tedy není dobrá. Bohužel častým jevem typickým pro tyto profese je uplatnění Čechů, zejména v příhraničních regionech, raději v Německu, za výrazně vyšší mzdy, než u nás.

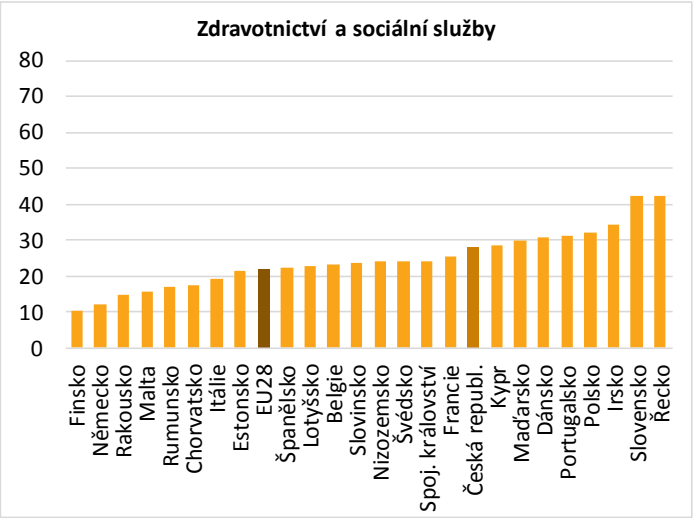

V EU průměru se 40 % lidí ve skupině oborů **Služby** uplatňuje v jiných profesích, než vystudovali. V České republice pracuje mimo obor dokonce skoro polovina lidí (49 %) s kvalifikací pro povolání v oblasti služeb. Ze sedmadvaceti členských států, které Eurostatu předaly tento údaj, jsme na 23. pozici, vyšší kvalifikační nesoulad vykazují jen Rakousko, Litva, Polsko a nejvyšší (61,9 %) Slovinsko. V největším souladu s oborem vzdělání jsou pracovníci služeb v Řecku (jen 24 % nakonec pracuje v jiném oboru), Německu a Španělsku.

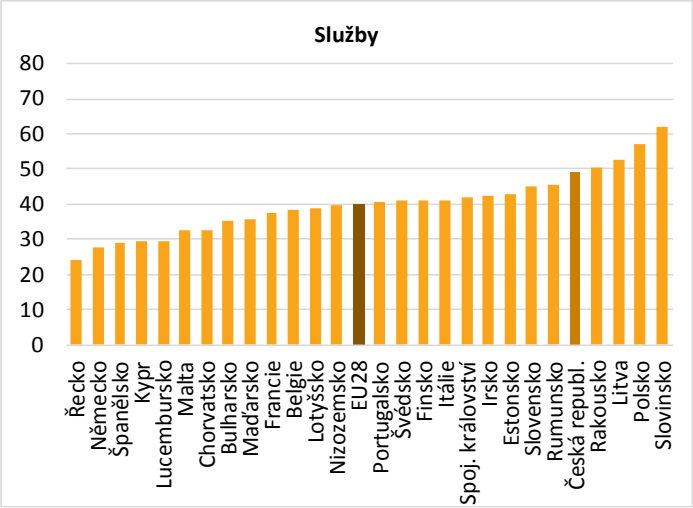

5.7 Porovnání horizontálního nesouladu souhrnné skupiny 15–34letých a podskupiny terciárně vzdělaných 25–34letých

Nejčerstvější dostupné údaje popisují rok 2016. Ve většině oblastí vzdělání u jednotlivých členských států (až na ojedinělé výjimky s drobným rozdílem) platí, že **horizontální kvalifikační nesoulad** je pro skupinu **terciárně vzdělaných** (VŠ, VOŠ) **nižší než pro celkovou skupinu zahrnující středoškoláky i vysokoškoláky**. Existují ale dvě oblasti vzdělání, v nichž je tomu u více než poloviny členských států EU právě naopak. Jsou to Strojírenství, výroba a zpracování, stavebnictví, ochrana ŽP (vč. technologie a regulace) a Služby.

Existují státy a skupiny oborů, v nichž je překvapivě výrazný rozdíl v hodnotách kvalifikačního nesouladu mezi celkovou skupinou a její částí připadající na terciárně vzdělané (VOŠ a vysokoškoláky). Pokud terciárně vzdělaní oproti celkové skupině (SŠ, VOŠ, VŠ) vykazují vyšší podíl osob pracujících v jiném oboru, je nesoulad závažnější z pohledu nevyužitého potenciálu a neefektivity nákladů na vzdělávání. Nejčastěji se tento převis projevil v oborech **Služby** a **Strojírenství, výroba a zpracování, stavebnictví, ochrana ŽP (vč. technologie a regulace)**.

Státy, v nichž oproti středoškolákům nezvykle vysoké procento vysokoškoláků pokračuje profesně v jiném oboru vzdělání, jsou pro vzdělanostní skupinu **Strojírenství, výroba a zpracování, stavebnictví, ochrana ŽP (vč. technologie a regulace)** Nizozemsko, Irsko, Lotyšsko, Slovinsko a Slovensko. Následuje Litva, Belgie, Francie, Rakousko a Portugalsko a s malým rozdílem ještě šest dalších členských států. U **Služeb** převyšuje nesoulad terciárně vzdělaných hodnotu za celkovou

skupinu ve Francii, Slovinsku, Nizozemsku, Belgii, Rakousku, Litvě, Spojeném království, Maďarsku a šesti dalších členských státech. Rozdíl hodnot za vysokoškoláky (a VOŠ) oproti celkové skupině je přitom u Služeb výraznější než u první ze zmíněných skupin.

Vyšší nesoulad u vysokoškoláků (a VOŠ) než u celkové skupiny, zahrnující kromě vysokoškoláků i středoškoláky, vypovídá o tom, že stoupající poptávka zaměstnavatelů není provázena dostatečným platovým ohodnocením nebo že jde o obory vzdělání, s nimiž se vysokoškoláci mohou dobře uplatnit v řadě dalších oborů i bez detailní znalosti konkrétního oboru (jsou široce uplatnitelní a snadno adaptabilní, schopni se učit novým věcem, pravděpodobně jsou schopni získat potřebné znalosti poměrně rychle v praxi). K rozkrytí důvodů a příčin by bylo zapotřebí detailnější zkoumání.

Obr. 24: Porovnání České republiky s průměrem EU z hlediska nesouladu vzdělání a zaměstnání u mladých lidí do 35 let, údaje za rok 2016

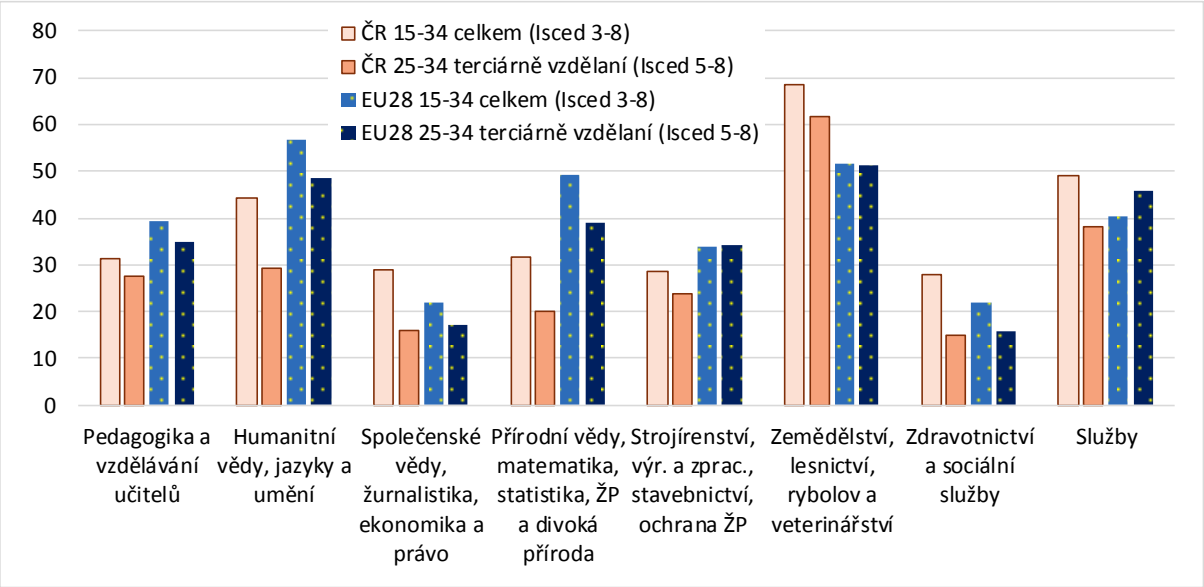

Zdroj dat: http://ec.europa.eu/eurostat/web/skills/background/experimental-statistics

Obrázek ukazuje **porovnání kvalifikačního nesouladu v České republice s průměrem EU**.[6] Pro Českou republiku platí, že nesoulad oboru vzdělání a zaměstnání terciárně vzdělaných mladých lidí (VŠ a VOŠ) je nižší než u širší skupiny zahrnující i středoškoláky. Pouze u skupiny terciárně vzdělaných mladých pracovníků Zemědělství, lesnictví, rybolov a veterinářství je procento těch, kteří pracují v nepříbuzném oboru, u nás vyšší než v průměru za EU. V případě Zdravotnictví a sociálních služeb převyšuje hodnota za terciárně vzdělané v EU tu českou jen o 0,7 procentního bodu. Nejvíce v souladu jsou jak u nás, tak v průměru EU obory a profese skupiny Zdravotnictví a sociální služby.

5.8 Horizontální nesoulad vzdělání a zaměstnání u terciárně vzdělaných osob ve věku 25–34 let

V porovnání s ostatními členskými státy vyniká **Česká republika** nejnižšími hodnotami kvalifikačního nesouladu vysokoškoláků (a VOŠ) hned ve dvou skupinách: Přírodní vědy, matematika, statistika, životní prostředí a divoká příroda a Humanitní vědy, jazyky a umění. V oblasti Strojírenství, výroba a zpracování, stavebnictví, ochrana ŽP (vč. technologie a regulace) je na druhém místě. Z porovnání se členskými státy ovšem vychází také výrazný kvalifikační nesoulad v zemědělství a lesnictví. Téměř 62 % vysokoškolsky (nebo VOŠ) vzdělaných mladých lidí v těchto oborech zvolilo pro svou kariéru nezemědělský obor. Větší nesoulad zde najdeme jen ve Francii, Řecku a na Slovensku.

Podíváme-li se například na sousední **Slovensko**, zjistíme, že zaujímá nelichotivé prvenství, s nejvyššími hodnotami kvalifikačního nesouladu vysokoškolsky vzdělaných mladých pracujících v Zemědělství, lesnictví, rybolov a veterinářství (a to velmi výrazný, 82,3 %) a ve Zdravotnictví

[6] Konkrétní hodnoty, z nichž uvedené porovnání vychází, jsou k dispozici v tabulce v předchozí kapitole věnované celkové skupině (SŠ, VŠ a VOŠ) a v tabulce v následující kapitole zaměřené na terciárně vzdělané (VOŠ a VŠ).

a sociálních službách (42,1 %). Třetí nejhorší nesoulad v rámci porovnání členských států EU má ve skupině Humanitní vědy, jazyky a umění. Nižší nesoulad než v průměru EU vykazují slovenští vysokoškoláci pouze ve Službách. Nadprůměrný nesoulad pozdější kariéry téměř u všech oborů terciárního vzdělání vypovídá sice o širokospektrosti absolventů a ochotě k celoživotnímu učení, ale také o nedostatečné efektivitě nákladů vynaložených na specificky zaměřené předměty terciárního studia.

Německo celou EU (i nás o jednu příčku) předstihuje v relativně nízké hodnotě nesouladu ve skupině Strojírenství, výroba a zpracování, stavebnictví, ochrana ŽP (vč. technologie a regulace). Jen 28,1 % mladých vysokoškoláků vzdělaných v těchto oborech navazuje jinou profesní kariérou. V oblasti Pedagogika a vzdělávání učitelů vykazuje Německo třetí nejvyšší hodnotu nesouladu (vyšší nesoulad je jen v Polsku a Bulharsku).

Rakousko vyniká druhým nejvyšším nesouladem ve Službách, na prvním místě je Slovinsko.

Irsko vykazuje u terciárně vzdělaných mladých (do 34 let) nejvyšší nesoulad v rámci EU v oborech Společenské vědy, žurnalistika, ekonomika a právo (v této kategorii je ve výši indexu nesouladu následováno **Spojeným královstvím**), druhý nejvyšší nesoulad je ve Zdravotnictví a sociálních službách. Na deváté pozici v rámci EU se Irsko umístilo s nesouladem v oblasti Přírodních věd, matematiky, statistiky, životního prostředí a divoké přírody.

Následující tabulka ukazuje konkrétní hodnoty nesouladu terciárního vzdělání a výsledné kariéry pro rok 2016.

Tabulka může posloužit váhajícím a všestrannějším mladým lidem jako vodítko při rozhodování, **v jakém terciárním vzdělávání pokračovat**, chtějí-li co nejvíce rozvinout svůj potenciál a uplatnit získané vzdělání i v praxi. Těm, kteří zamýšlejí po studiu vycestovat a získat zahraniční zkušenost v oboru, může napovědět, jaké obory vzdělání budou mít v rámci Evropy vyšší potenciál, popřípadě může inspirovat ty, kteří si obor již vybrali či ho již studují, do jaké cílové destinace směřovat a jakými cizími jazyky se co nejlépe vybavit.

Uvedené informace lze také propojit s cílem strategie Evropa 2020, jímž je zvýšení podílu terciárně vzdělaných 30–34letých. Je sice pravdou, že by více pomohlo odlišné třídění dat (prezentování podílu pracovníků, kteří mají jinou kvalifikaci, než by odpovídala pracovnímu místu) Eurostatem, nicméně i z těchto údajů lze usoudit, které obory mají budoucnost. Tzn. pokud máme za cíl vzdělat vyšší procento mladých lidí i na terciární úrovni, je zapotřebí zajistit, aby nabídka oborů a skladba předmětů reflektovala nejen zájmy, ale i budoucí uplatnitelnost a umožnila snížit odliv do jiných oborů.

Tab. 16: Horizontální nesoulad oboru a stupně vzdělání s požadavky pracovního místa. Skupina 25–34 s vysokoškolským nebo vyšším odborným vzděláním v roce 2016.

Věk 25-34 VOŠ a VŠ (Isced 5-8) Údaje za rok 2016 (hodnoty)	Pedagogika a vzdělávání učitelů	Humanitní vědy, jazyky a umění	Společenské vědy, žurnalistika, ekonomika a právo	Přírodní vědy, matematika, statistika a životní prostředí	Strojírenství, výroba a zprac., stavebnictví, ochrana ŽP	Zemědělství, lesnictví, rybolov a veterinářství	Zdravotnictví a sociální služby	Služby
EU28	35,0	48,6	17,3	39,0	34,4	51,3	15,7	45,8
Belgie	23,5	44,5	12,5	31,0	32,1	53,1	15,7	50,6
Bulharsko	48,4	44,5	15,3	37,3	41,9	:	:	:
Česká republika	**27,4**	**29,1**	**15,9**	**20,2**	**23,8**	**61,9**	**15,0**	**38,3**
Dánsko	27,9	52,7	18,7	25,6	35,6	:	18,6	:
Německo	44,5	38,3	15,2	28,1	22,1	30,9	12,1	31,9
Estonsko	34,4	40,2	17,1	30,6	30,9	:	21,2	40,5
Irsko	25,8	60,5	22,0	40,8	38,2	:	29,9	41,5
Řecko	19,5	50,5	11,3	44,1	42,7	64,4	27,9	17,9
Španělsko	36,1	50,9	16,6	38,5	33,2	38,0	18,3	32,4
Francie	:	38,3	19,0	40,1	38,8	62,6	9,5	58,5
Chorvatsko	10,3	32,5	10,2	27,3	36,1	:	10,4	32,0
Itálie	43,6	65,0	16,5	37,4	39,1	50,8	11,8	43,8
Kypr	34,6	59,5	18,6	48,7	39,4	:	28,6	20,2
Lotyšsko	39,2	50,8	19,2	41,6	48,7	:	23,9	43,4
Litva	43,4	53,9	16,4	48,1	43,5	:	:	59,3
Lucembursko	24,6	43,2	10,9	25,2	:	:	:	:
Maďarsko	28,8	48,8	12,2	31,0	30,3	44,2	26,6	41,1
Malta	16,1	43,7	10,2	30,1	29,4	:	12,2	:
Nizozemsko	32,5	46,7	20,7	40,6	50,7	58,1	23,4	56,0
Rakousko	25,6	50,9	18,5	33,9	33,8	53,7	:	61,2
Polsko	53,1	44,6	15,9	49,3	38,1	53,9	24,8	58,9
Portugalsko	35,1	42,7	11,5	31,8	44,5	:	18,2	36,0
Rumunsko	:	34,0	19,5	39,4	31,9	52,5	:	46,4
Slovinsko	:	51,5	20,7	52,5	40,1	58,4	14,1	78,9
Slovensko	31,1	59,9	19,3	41,8	42,9	82,3	42,1	39,7
Finsko	26,8	50,4	18,9	23,0	29,7	:	7,6	34,8
Švédsko	18,3	50,6	16,2	32,9	42,4	25,8	15,9	32,4
Spojené království	18,9	55,0	20,8	47,2	35,6	59,9	13,3	48,6

Zdroj dat: http://ec.europa.eu/eurostat/web/skills/background/experimental-statistics

www.infoabsolvent.cz

*Informační systém ISA+ pomáhá **žákům základních škol** při volbě oboru vzdělání a výběru střední školy, **žákům středních škol** při rozhodování o pokračování ve vzdělávání a při přechodu na trh práce, **výchovným-kariérovým poradcům a učitelům** při poskytování kariérového poradenství a výuce témat Úvodu do světa práce, **managementu škol** při úpravách vlastní vzdělávací nabídky a tvorbě školních vzdělávacích programů.*

NEJZAJÍMAVĚJŠÍ MOŽNOSTI:

- **výběr podle oborů i školních vzdělávacích programů** (ŠVP),
- **videoukázky** – představují práci v technických profesích i přípravu na ně,
- **profitest** – pomůže žákům základních škol při výběru oblasti vzdělávání,
- **výběr podle obrázků** – poskytuje snadnější orientaci ve vzdělávací nabídce SŠ,
- **absolventi škol a trh práce –** informace o možnostech a uplatnitelnosti absolventů (využití vzdělání, požadavky a potřeby zaměstnavatelů, nezaměstnanost) z pohledu zaměstnavatelů i nedávných a budoucích absolventů škol
- **bez bariér až na trh práce** – sekce věnovaná problematice žáků se zdravotním postižením a tématu předčasných odchodů ze vzdělávání,
- **jak na to – rady a doporučení** – informace pro rozhodování, studium i jeho ukončování,
- **syntetické stránky –** obsahují soubor informací ke každé skupině oborů,
- **filtry vzdělávací nabídky** – podle zdravotního postižení, vzdálenosti od bydliště, formy studia, zřizovatele, ŠVP,
- **fulltextové vyhledávání** – najde na ISA+ odkazy související se zadaným výrazem.

O inovaci a obsah systému ISA+ se stará Národní ústav pro vzdělávání v rámci udržitelnosti projektu MŠMT **Kariérové poradenství v podmínkách kurikulární reformy (VIP Kariéra II – KP)**.